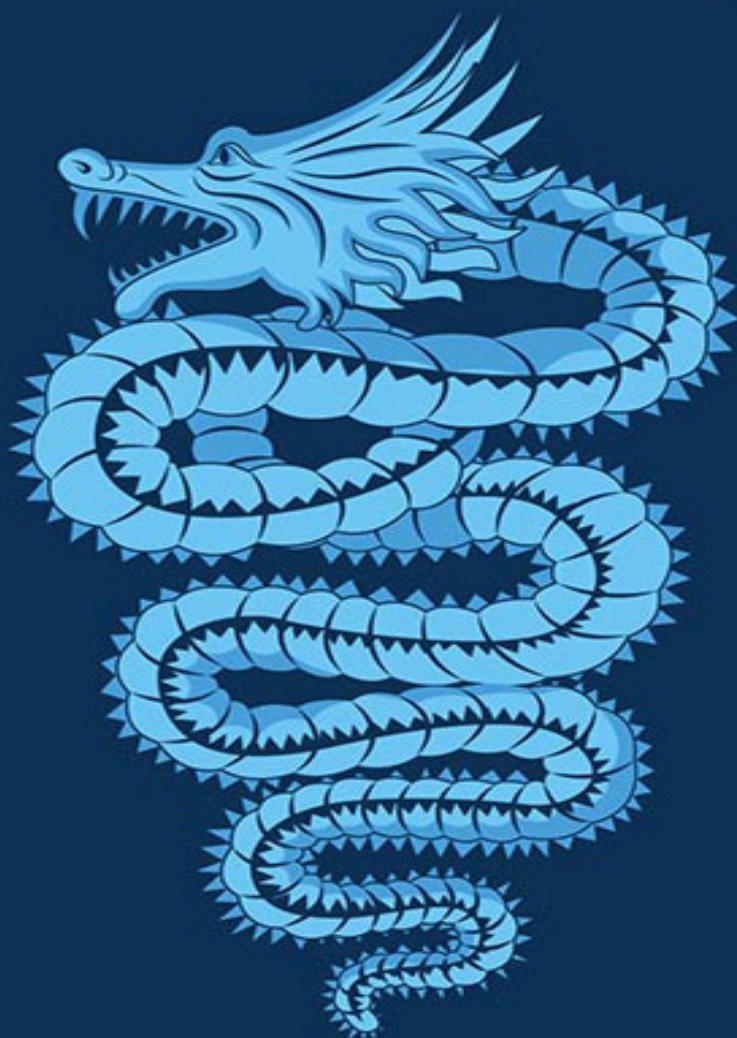

ТОМАС ГАРРІС

ГАННІБАЛ

**ТИ ВВАЖАЄШ СЕБЕ МИСЛИВЦЕМ,
АЛЕ ВІН ЗНАЄ, ЩО ТИ – ЖЕРТВА**

Томас Гарріс Ганнібал

Обережно! Ненормативна лексика!

Відгуки

Дивовижний роман, написаний мовою яскравою та гострою, мов скальпель хірурга... Світ, створений Гаррісом, такий же загадковий, як і палац пам'яті Ганнібала, такий же тривожний, як картини Гойї. Не радимо читати цю книжку вночі й на самоті.

The Atlanta Journal-Constitution

Безжальний... нескінченно жахливий... 512 сторінок промайнуть непомітно, а кожен перепочинок – то тільки прелюдія до подальших несамовитих подій... «Ганнібал» починається з убивчого пароксизму, що перехопить читачеві подих... «Ганнібал» збуджує нашу уяву, емоції, пристрасті, високі й приземлені почуття. Голос Гарріса ще довго лунатиме.

Los Angeles Times

Витвір мистецтва... Ви проковтнете «Ганнібала»... Жодного зайвого слова... Останні 100 сторінок – найкращі в жанрі трилера, які я будь-коли читав.

Larry King, USA Today

Дійсно страшна книжка... Гарріс пише зі знанням справи й увагою до деталей, створюючи моторошні сцени, що вриваються в пам'ять.

People

Читачі, які чекають на «Ганнібала», хочуть знати тільки одне – чи цей роман настільки ж хороший, як «Червоний дракон» і «Мовчання ягнят»... Із задоволенням даю заперечну відповідь.

Ні, не такий хороший. Він кращий. Власне, це один із двох найстрашніших жанрових романів сучасності, другий – «Екзорцист»... Насправді, «Ганнібал» – зовсім не сиквел, а третя й найпоживніша частина однієї довгої страшної подорожі психопатологічним палацом, сповненим привидами... «Ганнібал» – потужний і безсоромний роман жахів... Від усього серця сподіваюся, що [Гарріс] писатиме ще, і чимшвидше – романи, що хоробро й кмітливо стирають грань між жанровою й високою літературою, завжди високо цінуються.

Стівен Кінг, The New York Times Book Review

Смаковитий жах.

Newsday

Готичний, фантастичний роман... сповнений чудових прийомів.

International Herald Tribune

Тріумф відвертої, меткої прози. Жодного зайвого слова, жодної недоладної думки. Гарріс – майстер, і в «Ганнібалі» він сягнув висоти, розширив рамки й знову здобув перемогу.

Dayton Daily News

Приємне відчуття страху.

The Wall Street Journal

Моторошний роман... «Ганнібал» лякає, інколи нестерпно... Навряд чи ви помітите момент, коли розважальний роман перетворюється на справжню літературу... Дійсно, така дивна книжка, але така захоплива.

Daily News (Нью-Йорк)

Читається на одному подиху... Гарріс дарує несподівані повороти сюжету... Добре виважена динаміка книжки.

Houston Chronicle

Розкішний, жорстокий роман – не відірватися.

Detroit News

Книжка зринає... у стратосферу фантазії, в особистий світ Ганнібала Лектера... Вистава «Гран-Гіньйоля»... Таке ж *basso ostinato* серйозних питань, та відповіді на них – похмуріші, ніж у «Мовчанні».

The Nation

Невпинно гіпнотичний... чудовий, дивний і абсурдний... Роман постсаспенсу з таким же сардонічним, філософським контекстом, як і трилери «Гран-Гіньйоля»... Гарріс відомий своїм талантом викликати тривогу, жах і неспокій, але ці сторінки просякнуті ще одним несподіваним еліксиром – несамовитою іронією.

Publishers Weekly

Захоплива книга... Диво, від якого неможливо відірватись... Оригінальний сюжет... Гарріс чудово пише – його поетична ритміка елегантна, а уява вражає.

Milwaukee Journal Sentinel

Диявольськи розумний роман... У «Ганнібалі» Гарріс запрошує нас до бенкету... Пише, мов янгол із диявольським почуттям

гумору... Гіпнотична суміш історії жахів і філософського трилера, яка підносить детективний роман до тонкої, високої прози... «Ганнібал» – прекрасна страва, що приносить садистське задоволення.

Boston Herald

Чарівно збочена книжка... Гарріс і досі є одним із найкращих, найсміливіших авторів жанрової літератури.

Диявольська казка... страхітливо реалістична й жахливо правдоподібна від початку до кінця. Прописуючи власні жаскі сценарії, Гарріс дозволяє розфарбовувати їх нашій уяві. Обережно й тактовно він залучає нас до гри і робить співучасниками своєї зловісної фантазії.

New York Post

Роман, який приносить величезне задоволення... Напрочуд гарне дозвілля: ви гортаєте сторінки, насичені трепетом, жахом і страхом, а також несподіваними, смаковитими й злісними ляпасами... Певно, це найкраща книга, написана в жанрі прози жахів.

San Diego Union-Tribune

Дуже зацікавлює й захоплює.

Newsweek

Цей роман варто було чекати 11 років... Яскраві деталі й живі діалоги... Талановито переплетений і досконало, неймовірно жаский сюжет. Від страху забиває подих, книга так гарно написана, що ви спокуситесь прочитати її за одним разом... Гарріс досягнув абсолютного успіху з «Ганнібалом»... Ми стаємо учасниками всіх подій від першої сторінки до останнього

захопливого розділу. Розв'язка – одна з найбільш дивовижних, які мені випадало читати. У вас просто зірве дах.

The Knoxville News-Sentinel

Не відірватися... Я перечитав кожне слово в «Ганнібалі» принаймні двічі, а деякі – навіть по п'ять чи шість разів.

New York

I Вашингтон

Розділ 1

Здавалося б, цей день затріпотить, не встигнувши початись...

«Мустанг» Кларіс Старлінг із гуркотом влетів на похилий в'їзд до Бюро алкоголю, тютюну й вогнепальної зброї (БАТВЗ), яке розташувалося на Массачусетс-авеню в будівлі, що її з метою економії винаймали в пастора Мун Сон Мьона.^[1]

Ударний загін чекав у трьох автівках: побитий конспіративний фургон, що мав їхати попереду, а за ним – два чорні, укомплектовані людьми фурғони SWAT,^[2] які нара зі стояли на холостому ході в просторому гаражі.

Старлінг витягла зі своєї машини сумку зі спорядженням і побігла до першого фурғона – старого білого транспортного засобу без вікон у вантажному відсіку, з обох боків якого були приклеєні вивіски з надписом: «КРАБИ ВІД МАРСЕЛЛА».

Крізь прочинені задні двері фурғона за Старлінг спостерігали четверо чоловіків. Струнка у військовій уніформі, вона швидко рухалася з вантажем свого знаряддя, волосся блищало у світлі флуоресцентних ламп.

– Жінки. Завжди спізнюються, – сказав офіцер поліції округу Колумбія.

Операцією керував спецагент БАТВЗ Джон Бріґем.

– Вона не запізнилася – я їй не «біпав», доки не отримав наводку, – відповів Бріґем. – Вона, певно, мчала сюди з самого Куантіко... Привіт, Старлінг, давай сумку.

Вона похапцем ляснула його в простягнуту долоню.

– Привіт, Джоне.

Бріґем переговорив зі скуйовдженим офіцером, що був за водія «заводського» фурғона, і не встигли зачинитися задні двері, як

автівка викотилася в прийомний осінній день.

Кларіс Старлінг, ветеран фургонів для стеження, пірнула під окуляром перископа й зайняла місце позаду – якомога ближче до блока сухого льоду вагою в сто п'ятдесят фунтів,^[3] що слугував кондиціонером у тих випадках, коли доводилося сидіти нишком із вимкненим двигуном.

У старому фургоні пахло мавпарнею – запах страху й поту, що ніколи звідти не вивітрювався. За час служби в Бюро на автівці перебувало багато вивісок. Брудні та вицвілі наліпки на дверцятах з'явилися півгодини тому. Дірки від куль, заліплені мастикою «БондО», були старші.

У задні вікна були вставлені дзеркальні шибки зі спеціальним напиленням. Старлінг спостерігала за великими чорними фургонами SWAT, що їхали слідом. Вона сподівалася, що їм не доведеться годинами стирчати в тих фургонах.

Офіцери-чоловіки змріяли її очима щоразу, як вона поверталася обличчям до вікна.

Спецагент ФБР Кларіс Старлінг, тридцять два роки, завжди на вигляд відповідала своєму віку, і цей вік їй завжди личив, навіть в уніформі.

Брігем дістав із переднього пасажирського сидіння канцелярський планшет.

– Чому ти постійно потрапляєш у таке лайно, Старлінг? – спитав він усміхаючись.

– Бо ти постійно мене на нього кличеш, – відповіла вона.

– Тут ти нам потрібна. Але ж я бачу, що тебе наказ за наказом відряджають на всілякі, Господи помилуй, облави. Нічого не розпитую, але гадаю, що в Баззардс-Пойнт^[4] тебе хтось ненавидить. Краще б ти перейшла працювати до мене. Це мої хлопці, агенти Маркес Бьорк і Джон Гар, а це офіцер Болтон із поліцейського управління округу Колумбія.

Спільна рейдова група, що складається із загонів Бюро алкоголю, тютюну й вогнепальної зброї, SWAT від Управління боротьби з

наркотиками та агентів ФБР, – це вимушений результат скорочення бюджету за таких часів, коли навіть Академію ФБР закривають через брак фінансування.

Бьорк і Гар скидалися на агентів. Поліцейський округу Колумбія Болтон – на бейліфа.^[5] Він був огрядним і життєрадісним, на вигляд мав років сорок п'ять.

Мер Вашингтона показово пресував наркоторгівців після того, як його самого звинуватили в зловживанні, тому наполягав, аби поліція округу Колумбія брала участь у кожному значному рейді у Вашингтоні. Звідси й Болтон.

– Сьогодні варить клан Драмґо, – сказав Бріґем.

– Евелда Драмґо, я так і знала, – без ентузіазму відповіла Старлінг.

Бріґем кивнув:

– Вона відкрила виробництво льоду біля рибного ринку «Феліціана», що на річці. Наш хлопець повідомив, що сьогодні вона варить партію кристалу. А на вечір у неї рейс на Великий Кайман. Зволікати не можна.

Кристалічний метамфетамін, який на вулицях зветься «льодом», дарує короточасний потужний кайф і викликає смертельну залежність.

– Наркота – справа УБН, але нам Евелда потрібна за незаконне перевезення між штатами зброї класу 3.^[6] В ордері зазначено пістолети-кулемети «беретта» й кілька МАК-10, і вона знає, де лежить іще чимало зброї. Старлінг, я хочу, аби ти зосередилася на Евелді. Ти вже мала з нею справу. Хлопці тебе прикриють.

– Нам дісталось найпростіше, – сказав офіцер Болтон із неабияким задоволенням.

– Гадаю, тобі варто розповісти їм про Евелду, Старлінг, – мовив Бріґем.

Старлінг перечекала, поки фургон проторохкотів залізничними коліями.

– Евелда чинитиме опір, – сказала вона. – З вигляду не скажеш, вона ж була моделлю, але опір чинитиме. Удова Діжона Драмґо. Я

двічі заарештовувала її за звинуваченнями в рекеті, вперше – разом із Діжоном... Востаннє вона мала в сумочці 9-міліметровик із трьома магазинами й балончик «Мейс», а в бюстгальтері ховала ніж-метелик. Не знаю, що вона зараз із собою носить... Під час другого арешту я дуже ввічливо попросила її здатися, що вона й зробила. Потім, уже під вартою округу Колумбія, вона вбила заточеною ложкою ув'язнену на ім'я Марша Валентайн. Тож очікувати можна чого завгодно... за виразом її обличчя не вгадаєш. Велика колегія присяжних постановила, що то був самозахист... Перше слухання за першими обвинуваченнями в здирництві вона виграла, за другою статтею – уклала умову про визнання вини. Частково обвинувачення в перевезенні зброї зняли, бо в неї були малі діти, а чоловіка щойно вбили під час стрілянини з автівок на Плезант-авеню, мабуть, банда «спліфів»... Я попрошу її здатися. Сподіваюся, вона так і зробить – дамо їй таку можливість. Але, послухайте мене, якщо нам доведеться брати Евелду Драмґо силою, мені знадобиться справжня допомога. Забудьте, що мене треба прикривати, краще наваліться на неї всі гуртом. Джентльмени, не думайте, що ви їдете дивитися дівчачі бої в грязюці між мною та Евелдою.

Були часи, коли Старлінг рахувалася з точкою зору таких чоловіків. Їм було не до вподоби те, що вона казала наразі, та Старлінг уже забагато всякого бачила, аби на це зважати.

– Евелда Драмґо пов'язана з бандою «кріпів-38» через Діжона, – сказав Бріґем. – Наш хлопець каже, що в неї охорона з «кріпів», а вони торгують на узбережжі. Мабуть, за великим рахунком, це захист від «спліфів». Не знаю, як поведуться «кріпи», коли нас побачать. Вони не люблять помирати без крайньої потреби.

– Треба вам сказати, що Евелда ВІЛ-інфікована, – продовжила Старлінг. – Діжон передав на голці. Вона дізналася про це у в'язниці й зірвалася. Зарізала того дня Маршу Валентайн і побилася з тюремниками. Якщо в неї немає зброї, то вона буде битись і, майте на увазі, відбиватиметься будь-якими біологічними рідинами. Буде плюватись, кусатись, а також може мочитись і випорожнюватись,

коли спробуєте її приборкати, тож рукавички й маски – стандартна процедура. Як саджатимете її в патрульну машину і кластимете руки їй на голову, то стережіться голок у волоссі й зафіксуйте їй ноги.

У Бьорка та Гара повитягувались обличчя. Офіцер Болтон також посмутнів. Він кивнув кошлатим підборіддям на особисту зброю Старлінг, бувалий 45-й «кольт» урядової моделі з руків'ям, обмотаним піскованою шкіркою, що вмовстився в кобурі «які»^[7] на її правому стегні.

– У вас ця штука постійно зведена до бою? – вирішив дізнатися він.

– Заряджена й готова, будь-якої миті, будь-якого дня, – відповіла Старлінг.

– Небезпечно, – сказав Болтон.

– Приходьте на стрільбище, офіцере, і я вам усе поясню.

Бріґем утрутився:

– Болтоне, я тренував Старлінг, коли вона три роки поспіль тримала титул чемпіона на міжвідомчих змаганнях із бойових пістолетів. Не хвилюйтеся за її зброю. Оті хлопці з команди порятунку заручників, «Ковбої Велкро», – як вони прозвали тебе після того, як ти надерла їм дупи, Старлінг? Енні Оуклі?^[8]

– Ядуча Оуклі, – відповіла вона й повернулася до вікна.

Старлінг почувалася уразливою й самотньою в цьому смердючому, мов цап, фургончику для стеження, набитому чоловіками. «Chaps», «Brut», «Old Spice», піт і шкіра. Почав закрадатися страх, він смакував, мов пенні під язиком. Уявний образ: *її батько, який пахнув тютюном, а ще дужче – милом, чистить апельсин своїм кишеньковим ножом, у якого відламано вістря леза, ділиться з нею апельсином на кухні. Габаритні вогні батькового пікапа зникають удалині, коли він вирушає на нічне патрулювання, під час якого його вбили. Його речі в шафі. Сорочка для сільської кадрили. У її шафі – кілька гарних речей, які вона так нікуди й не вдягла. Сумні вечірні сукні на плічках, мов забуті іграшки на горищі.*

– Ще хвилин десять, – кинув у салон водій. Бріґем визирнув у лобове вікно й поглянув на годинник.

– Ось план, – сказав він.

У Бріґема була груба схема, похапцем накреслена «меджик-маркером», і розпливчастий архітектурний план, що йому надіслали факсом з Архітектурного департаменту.

– Будівля рибного ринку стоїть серед низки магазинів і складських приміщень уздовж берега. Парселл-стрит упирається в Ріверсайд-авеню на цій маленькій площі перед рибним ринком... Бачите, задня стіна рибного ринку виходить на воду. У них там є док, він тягнеться вздовж усієї задньої стіни, ось тут. Перший поверх рибного ринку – тут лабораторія Евелди. Вхід спереду, одразу біля ринкової маркізи. Коли Евелда варить мет, то виставляє вартових у радіусі принаймні трьох кварталів. Уже були випадки, коли вони попереджали її завчасно, і вона встигала спустити наркоти в унітаз. Отож – звичайна група захвату від УБН заходитиме від доків на рибальському катері о п'ятнадцятій рівно. На цьому фургоні ми зможемо підібратися ближче за всіх, під'їдемо просто до головного виходу за пару хвилин до початку рейду. Якщо Евелда вийде з головного, ми її візьмемо. Якщо лишиться всередині, то виб'ємо двері з вулиці, щойно вони ввійдуть з іншого боку. Другий фургон – то наша підтримка, семеро хлопців, вони розпочнуть операцію о п'ятнадцятій, якщо не отримають від нас іншого наказу.

– Що маємо на двері? – спитала Старлінг.

– Якщо все буде тихо, то таран, – озвався Бьорк. – Якщо почуємо вибухи чи стрілянину, то «до них прийде Ейвон».^[9]

Бьорк легенько поплескав по своїй рушниці.

Старлінг уже бачила, як це робиться: «Ейвон» – це тридюймовий патрон маґнум для рушниці, заряджений дрібним свинцевим порошком, який вибиває замок на дверях, не завдаючи шкоди тим, хто перебуває всередині.

– А Евелдині діти? Де вони? – спитала Старлінг.

– Наш інформатор бачив, як вона лишила їх у дитсадку, – відповів Брігем. – Хлопець близько контактує з її родиною, дуже близько. Настільки близько, як це взагалі можливо з безпечним сексом.

У навушнику Брігема цвірінькнув радіосигнал, і агент став роздивлятися клаптик неба, який було видно із заднього вікна.

– Може, вони просто вишукують затори на дорогах, – мовив він у ларингофон і звернувся до водія: – Хвилину тому другий загін помітив новинний гелікоптер. Ти щось бачив?

– Ні.

– Хай краще за заторами слідкує. Одягаймося й по конях.

Сто п'ятдесят фунтів сухого льоду не подарують прохолоди п'ятьом дорослим людям, які спекотного дня сидять у металевому фургоні, особливо якщо на них броне-захист. Коли Болтон підняв руку, то довів, що одеколон «Каное» не дає такого результату, як душ.

Кларіс Старлінг нашила під плечі уніформи подушечки, аби пом'якшити тиск кевларового жилета – куленепробивного, як пощастить. Додаткова вага жилета з'явилася за рахунок однієї керамічної пластини на спині й ще однієї на грудях.

Цінність цієї пластини на спині показав трагічний досвід. Проводити рейд із примусовим проникненням на чолі групи людей, яких ти не знаєш, які мають різний рівень підготовки, – процедура небезпечна. Коли ведеш за собою колонну зелених і переляканих новобранців, вогонь по своїх може перебити тобі хребет.

За дві милі від річки третій фургон висадив групу захвату УБН, що поспішила на рандеву з риболовецьким катером. Автівка з групою підтримки значно відстала від фургона для стеження.

Потяглися занедбані квартали. Третина будинків стояли позабивані, погорілі машини спочивали на ящиках біля бордюрів.

По кутках перед барами й маленькими крамницями тинялися молодики. На тротуарі палав матрац, біля нього гралися діти.

Якщо Евелда виставила вартових, то вони добре ховалися поміж звичайних вуличних перехожих. В автомобілях, припаркованих

навколо алкогольних крамниць і продуктових магазинів, сиділи чоловіки й перемовлялися між собою.

Перед світлофором зупинився кабриолет-лоурайдер «імпала» з чотирма молодими афроамериканцями, і вони попленталися за фургоном. Передній бампер кабрио лета «вистрибував» на радість дівчатам, повз яких проїжджали молодики, від гупання стерео дрижала металева обшивка фургона.

Крізь дзеркальну шибку в задніх дверцятах Старлінг побачила, що молодики в кабриолеті не становлять загрози, бо штурмовик «кріпів» – це переважно потужний, габаритний седан чи мікроавтобус, старий, щоб не впадати в такому кварталі в око, шибки на задніх дверцятах опускаються до упору. Екіпаж складається з трьох чоловіків, інколи – чотирьох. Якщо дати волю думкам, то навіть та баскетбольна команда на «б'юїку» видаватиметься підозрілою.

Поки фургон перечікував червоний сигнал світлофора, Брігем прийняв кришку з окуляра перископа й пальцем постукав Болтона по коліну.

– Роззирніться, може, побачите на тротуарах кілька місцевих знаменитостей, – сказав Брігем.

Верхня лінза перископа ховається у вентиляторі на даху. Дивитися можна тільки у два боки.

Болтон зробив повне коло й зупинився, щоб протерти очі.

– Надто сильно трясеться, коли двигун працює, – мовив він.

Брігем зв'язався з командою на катері.

– Чотириста метрів униз течією, скоро будуть на місці, – передав він команді у фургоні.

За квартал до місця, на Парселл-стрит, фургон пригальмував на червоному світлі й, здавалося, аж надто довго простовбичив навпроти центрального входу на ринок. Водій розвернувся, мов поправляв праве дзеркальце, і краєм рота зашепотів до Брігема:

– Наче небагато народу купляє рибку.^[10] Їдьмо.

Загорівся зелений, і о 14:57, рівно за три хвилини до початку операції, пошарпаний фургон зупинився перед рибним ринком

«Фелічіана», обравши зручне місце на узбіччі.

Салоном фургона прокотився скрегіт, коли водій поставив автівку на ручне гальмо.

Бріґем здав перископ Старлінг:

– Поглянь-но.

Старлінг прокрутила перископ уздовж фасаду ринку. На тротуарі розташувалися столи, під брезентовими навісами стояли прилавки з мерехтливою рибою на льоду. Снепери з узбережжя Кароліни, мистецьки викладені зграйками на подрібненій кризі; краби, що ворушили кінцівками у відкритих ящиках; лобстери, які дерлися одне на одного в акваріумах. Хитрий крамар прикрив очі найбільших рибин вологими серветками, аби вони зберегли свій блиск до вечора, коли хвиля підозріливих домогосподарок, уродженок Карибських островів, почне обнюхувати й роздивлятися товар.

Сонячні промені вигравали веселкою у водяних бризках, що здіймалися над різницьким столом просто неба. Чоловік із міцними передпліччями, з вигляду латиноамериканець, граціозно нарізав акул-мако вигнутим ножом і поливав велику рибу з потужного ручного душа. Стічною канавою збігала кривава вода, і Старлінг чула, як під фургоном дзюрчить струмок.

Старлінг спостерігала, як водій перемовляється з торгівцем, щось запитує. Торгівець поглянув на ручний годинник, стенив плечима й показав на місцеву забігайлівку. Водій ще хвилину тинявся ринком, потім запалив сигарету й рушив у напрямку кав'ярні.

Бумбокс на ринку грав «Макарену» так голосно, що Старлінг чітко чула кожен звук у салоні фургона. Вона до кінця життя ненавидітиме цю пісню.

Потрібні двері були праворуч, металеві двійчасті двері в металевій коробці, до яких вела єдина бетонна сходинка.

Старлінг уже збиралася була відірватися від перископа, коли ці двері відчинилися. Надвір вийшов білий здоровань у гавайській сорочці й сандалях. На грудях у нього висів рюкзак. Одна рука

ховалася під рюкзаком. Слідом за ним вийшов жилавий афроамериканець, який ніс у руках дощовик.

– Увага, – сказала Старлінг.

За плечима двох чоловіків виринула довга, як у Нефертіті, шия та вродливе обличчя – надвір вийшла Евелда Драмго.

– Евелда йде за двома хлопцями, здається, вони обидва при зброї, – попередила Старлінг.

Тільки вона зібралася передати окуляр Бріґему, як той уже відсунув її від перископа. Старлінг натягла шолом. Бріґем заговорив у рацію:

– Перший загін – усім одиницям. Починаємо операцію. Починаємо операцію. Вона з нашого боку, ми виходимо, – а тоді звернувся до команди, пересмикуючи затвор штурмової рушниці: – Кладемо їх на землю, якомога тихіше. Катер прибуде за тридцять секунд, до роботи.

Старлінг першою вистрибнула з фургона, і Евелда повернула до неї голову, змахнувши косами. Пам'ятаючи, що за нею стоять чоловіки з рушницями напоготові, Старлінг гаркнула:

– На землю, всім на землю!

Евелда виступила вперед між двох охоронців.

Через плече Евелди був перекинутий слінг, у якому лежало немовля.

– Заждіть, заждіть, мені не треба проблем, – звернулася вона до двох своїх супутників. – Заждіть, заждіть.

Вона велично, по-королівськи, зробила крок уперед, піднявши перед собою дитину, наскільки дозволяв слінг. Ковдра звисала долі.

Лиши їй шанс для маневру. Старлінг навпомацки вклала зброю в кобуру, простягла руки з порожніми долонями.

– Евелдо! Здавайся. Підійди до мене.

Позаду Старлінг – ревіння восьмициліндрового двигуна й виск шин. У неї немає змоги озирнутися. *Нехай це буде підтримка.*

Проігнорувавши її, Евелда рушила на Бріґема. Дитяча ковдра затріпотіла – з-під неї застрекотів МАК-10, і Бріґем повалився на

землю. Забороло шолома залила кров.

Білий здоровань кинув сумку. Бьорк угледів у нього автоматичний пістолет і випустив зі своєї рушниці нешкідливу свинцеву хмарку набою «Ейвон». Узявся пересмикнути затвор, але не встиг. Здоровань зарядив кулеметну чергу, що прошила Бьоркові пах навскіс під бронежилетом, і офіцер гойднувся в бік Старлінг. Тієї ж миті вона оголила зброю й двічі поцілила здорованя просто посередині гавайської сорочки, перш ніж він устиг вистрілити.

Позаду Старлінг – постріли. Жилавий чорний відкинув зі зброї дощовик і пірнув за ріг будівлі в ту саму мить, коли Старлінг відчула потужний, наче від важкого кулака, удар у спину – він штовхнув її вперед, вибив з легень повітря. Вона розвернулася й побачила посеред вулиці штурмовик «кріпів», седан «кадиллак» з опущеними шибками. Схрестивши ноги, мов індіанці-шаєнни, два стрільці умостилися в бокових вікнах і цілили понад дахом, а третій улаштувався на задньому сидінні. Із трьох дул валить дим і вогонь, у повітрі навколо Старлінг ляскають кулі.

Вона пірнула між двох припаркованих автівок, побачила Бьорка, що смикався на дорозі. Бріґем лежав нерухомо, з-під шолома розливалася калюжа. Гар і Болтон відстрілювалися між машинами десь на протилежному боці дороги, там, де в автівках трощилося скло й дзвеніло на асфальті, де вибухнула шина, коли в неї поцілила кулеметна черга з «кадиллака». Стоячи однією ногою в стічній канаві, Старлінг визирнула розвідати ситуацію.

Маємо двох, які сидять у вікнах і стріляють понад дахом автомобіля, і водія, що вільною рукою палить із пістолета. Четвертий на задньому сидінні вже відчинив двері й затягує до салону Евелду з немовлям. Поки гангстери обстрілювали Болтона й Гара на протилежному боці вулиці, з-під задніх шин «кадиллака» повалив дим, і машина рушила з місця. Старлінг підвелася й, повертаючись усім тілом за машиною, поцілила водієві в скроню. Двічі вистрілила в чоловіка, що сидів у передньому вікні, і той завалився назад. Вона

викинула зі свого 45-калібровика магазин і, не встиг він упасти на землю, вставила новий. Старлінг не зводила очей з машини.

«Кадиллак» пройшовся боком по автомобілях, що вишикувались на протилежному боці дороги, і зі скреготом зупинився до них упритул.

Старлінг уже рушила в напрямку «кадиллака». Один зі стрільців так і сидів у вікні, дико вибалушивши очі й упершись руками в дах автівки, затиснутий поперек грудей між «кадиллаком» і припаркованою машиною. Його пістолет з'їхав дахом униз. Із задніх дверцят виринули порожні долоні. Назовні виліз чоловік у синій бандані, з піднятими руками, а тоді побіг. Старлінг не стала з ним розбиратися.

Праворуч – постріли, бігун повалився вперед і, проїхавшись обличчям по асфальту, спробував заповзти під машину. Над Старлінг торохкотіли лопаті гелікоптера. На рибному ринку хтось волав:

– Всім лежати! Всім лежати!

Люди під прилавками й фонтан над покинутим різницьким столом, що сіє бризки в повітрі.

Старлінг наближається до «кадиллака». На задньому сидінні щось рухається. У «кадиллаку» хтось рухається. Машина гойдається. У салоні кричить немовля. Залунали постріли, і задні вікна вибухнули й посипалися всередину машини.

Старлінг підняла руку й закричала, не обертаючись:

– СТІЙТЕ. Не стріляти. Стежте за дверима. Прикрийте мене. Стежте за дверима на ринку. Евелдо...

На задньому сидінні машини хтось ворушиться. Там кричить дитина.

– Евелдо, випростай з вікна руки.

Евелда Драмґо, вона виходить із машини. Без угаву кричить дитина. Із динаміків на рибному ринку гримить «Макарена». Евелда вийшла й попрямувала до Старлінг, похиливши свою гошу голову та обхопивши руками дитину.

Між ними на дорозі смикався Бьорк. Короткі, дрібні спазми – він уже майже стік кров'ю. «Макарена» смикалася в такт із Бьорком. Хтось, пригинаючись до землі, проповз до нього, ліг поруч і затиснув рану.

Старлінг спрямувала дуло в землю перед Евелдою.

– Евелдо, покажи мені руки, ану, будь ласка, покажи свої руки.

Щось там під ковдрою. Евелда підвела голову з косами й поглянула на Старлінг своїми темними єгипетськими очима.

– То це ти, Старлінг, – мовила вона.

– Евелдо, не роби дурниць. Подумай про дитину.

– Що, сучко, обміняймося рідинами?

Ковдра затріпотіла, у повітрі ляснуло. Куля Старлінг пройшла крізь нижню губу Евелди Драмґо й рознесла задню стінку черепа.

Якимось чином Старлінг опинилася навсидячки, біля скроні щось неймовірно пекло, дух перехопило. Евелда також сиділа на землі на колінах, повалившись уперед. З її рота лилася кров, лилася на немовля, крики дитини приглушало материнське тіло. Старлінг підповзла до неї й ухопилася за слизькі застібки слінга. Дістала з бюстгальтера Евелди ніж-метелик, не дивлячись, витягла лезо й перерізала лямки, визволивши дитину. Немовля було слизьке й червоне, ледь не висковзало з рук Старлінг.

Тримаючи дитину, Старлінг підвела нажахані очі. Побачила на рибному ринку фонтан, що бризкав у повітря, і побігла туди з закривавленою дитиною. Вона скинула зі стола ножі й риб'ячі тельбухи, поклала дитя на різницьку дошку й спрямувала на нього потужний потік. Темна дитина лежить на білій різницькій дошці між ножів і тельбухів, поруч із акулячою головою, дитину відмивають від інфікованої ВІЛ крові, на хлопчика скрапує кров Старлінг, змивається разом із кров'ю Евелди єдиним потоком, таким же солоним, як море.

Бризки летять навсібіч, у них відбивається глузлива веселка, наче Божа обітниця, миготливе знамено над творінням Його сліпого молота. Старлінг не побачила на тілі хлопчика жодних ушкоджень.

Гуркіт «Макарени» з динаміків, світлові спалахи мерехтять і мерехтять, аж доки Гар відтяг фотографа геть.

Розділ 2

Сліпа вулиця в кварталі «синіх комірців» у місті Арлінгтон, штат Вірджинія, трохи за північ. Тепла осіння ніч, пройшов дощ. Повітря неспокійно вирує перед холодним атмосферним фронтом. Серед запахів вологої землі та листя виграє мелодію цвіркун. Він замовкає, коли до нього долинають потужні вібрації, приглушений гуркіт п'ятилітрового «мустанга» зі сталевими колекторами, що завернув на сліпу вулицю. Слідом їде машина федерального маршала. Обидві автівки вкочуються на доріжку біля охайного будинку на дві родини й зупиняються. «Мустанг» здригається на холостому ході. Двигун затихає, цвіркун перечікує момент і знову береться за пісню, останню перед заморозками, останню в житті.

З-за керма «мустанга» встає федеральний маршал в уніформі. Він обходить машину й відчиняє пасажирські дверцята для Кларіс Старлінг. Вона виходить. Білий бинт тримає перев'яз на вусі. Від бетадину лишилися червоні й оранжеві плями на шиї понад зеленою хірургічною сорочкою, яку Старлінг довелося вдягти замість форменої.

Вона несе особисті речі в пластиковому мішечку на застібці: кілька монет і ключі, посвідчення спецагента Федерального бюро розслідувань, швидкісна обойма з п'ятьма комплектами набоїв, маленький балончик «Мейс». В іншій руці тримає сумку, а також пасок і порожню кобуру. Маршал віддає їй ключі від машини.

– Дякую, Боббі.

– Хочеш, ми з Фароном зайдемо й посидимо з тобою трохи? Чи краще привезти Сандру? Вона на мене чекає. Я привезу її незабаром, тобі потрібна компанія...

– Ні, я просто посиджу вдома. Потім має повернутися Арделія. Дякую, Боббі.

Маршал сідає в машину, де на нього чекає напарник, і стежить, щоб Кларіс безпечно дісталася додому, а потім федеральна машина

їде.

Пральня в будинку Старлінг. Там тепло й пахне пом'якшувачем для білизни. Шланги пральної машини й сушарки закріплені пластиковими наручниками. Старлінг кладе особисті речі на пральну машинку. Ключі від автомобіля гучно ляскають об металеву поверхню. Вона виймає з барабана білизну й закладає її до сушарки. Знімає з себе штани від уніформи, хірургічну сорочку, бюстгальтер з плямами крові та вмикає пральну машинку. На Старлінг – шкарпетки, труси й 38-й спецкалібр зі спіяним бойком у кобурі на литці. На її спині й ребрах – яскраві синці, шкіра на лікті подерта. Праве око й щока набрякли.

Пральна машинка розігрівається й починає плюхкати. Старлінг загортається у великий пляжний рушник і тупотить у вітальню. Повертається з двома привітними джоймами «Джека Деніелса» в склянці. Сідає на гумовий килимок перед пральною машинкою, притуляється до неї спиною в темряві, а теплий механізм вібрує й плюхає. Вона сидить на підлозі, піднявши обличчя, кілька разів схлипує, а тоді з'являються сльози. Сльози печуть на щоках, стікають униз обличчям.

Побачення затримало Арделію Мепп до 12:45 ночі в довгій дорозі додому від Кейп-Мей. Перед вхідними дверима вона побажала йому солодких снів. Зайшовши у ванну кімнату, Мепп почула воду, гудіння в трубах – машинка перейшла до наступного циклу.

Вона пішла вглиб будинку і ввімкнула світло на кухні, яку ділила зі Старлінг. З кухні було видно пральню. Мепп побачила Старлінг, яка сиділа на підлозі з перев'язаною головою.

– *Старлінг!* Ох, крихітко.

Арделія швиденько присіла поруч.

– У чому річ?

– Мені прострелили вухо, Арделіє. Полікували на Волтер-Рід. Не вмикай світла, окей?

– Окей. Треба тобі дещо принести. Я нічого не чула, ми слухали касети в машині... розповідай.

– Арделіє, Джон загинув.

– *Тільки не Джонні Брігем!*

І Мепп, і Старлінг були небайдужі до Брігема, коли він був у них інструктором зі стрільби в Академії ФБР. Вони все намагалися розібрати татуювання крізь рукав його футболки.

Старлінг кивнула й по-дитячому витерла очі тильним боком руки.

– Евелда Драмго й кілька «кріпів». Евелда його підстрелила. Ще вони вклали Бьорка, Маркеса Бьорка з БАТВЗ. Ми були в одній команді. Евелду встигли попередити, і телерепортери прибули на місце одночасно з нами. Евелда дісталася мені. Вона не хотіла здаватись, Арделіє. Вона не хотіла здаватись, а на руках тримала дитину. Ми вистрілили одна в одну. Вона померла.

Мепп ніколи не бачила, щоб Старлінг плакала.

– Арделіє, я сьогодні вбила п'ятьох людей.

Мепп сіла на підлогу поруч зі Старлінг і обійняла її за плечі.

Вони разом притулилися до гуркітливої пральної машинки.

– Як Евелдина дитина?

– Я змила кров, ніяких ушкоджень на шкірі не побачила. У лікарні сказали, що фізіологічно з ним усе гаразд. За кілька днів вони віддадуть його Евелдиній матері. Знаєш, що мені сказала Евелда наостанок, Арделіє? «Що, сучко, обміняймося рідинами?»

– Зараз дещо тобі принесу, – мовила Арделія.

– Що?

Розділ 3

Із сірим світанком прийшли газети й вранішні новини по кабельному.

Щойно Мепп повернулася з мафінами, то почула, що Старлінг заворушилась, і вони сіли дивитися разом.

CNN та всі інші мережеві канали викупили права на плівку, відзняту журналістами з гелікоптера WFUL. Надзвичайний матеріал, крупний план згори.

Старлінг подивилася єдиний раз. Їй треба було побачити, що Евелда вистрілила першою. Вона глянула на Мепп і побачила на її коричневому обличчі злість.

Тоді Старлінг побігла блювати.

– Важко на це дивитися, – сказала вона, коли повернулася – бліда, ледве тримаючись на ногах.

Як завжди, Мепп одразу перейшла до суті:

– Хочеш спитати, як я почуваюся через те, що ти вбила афроамериканку з дитиною на руках. Ось тобі відповідь. Вона вистрілила першою. Я не хочу, щоб ти померла. Але, Старлінг, подумай, хто стоїть за такою божевільною політикою. Чия дурна голова додумалася виставити тебе проти Евелди в тому проклятому місці, ніби ти можеш розв'язати всі проблеми з наркотиками якимись сраними пушками? Розумне рішення? Сподіваюся, ти поміркуєш, чи варто взагалі лишатися в тих котячих лапах, – Арделія зробила паузу, наливаючи чай. – Хочеш, я побуду з тобою? Візьму відгул.

– Дякую. Не варто. Зателефонуєш мені.

«Народне базікало», головний бенефіціант таблоїдного буму дев'яностих, видало екстрений випуск, який вийшов екстраординарним навіть за мірками цієї газети. Уранці, трохи пізніше, на ґанок кинули примірник. Старлінг натрапила на газету, коли вийшла подивитися, що то за грюкіт. Вона очікувала найгіршого, а отримала оце:

«АНГЕЛ СМЕРТІ: КЛАРІС СТАРЛІНГ, УБИВЧА МАШИНА ФБР»,

-

кричав заголовок «Народного базікала», набраний сімдесят другим кеглем шрифту *Railroad Gothic*. Три фото на першій сторінці: Кларіс Старлінг в уніформі стріляє на змаганнях із пістолета 45-го калібру; Евелда Драмґо зігнулася на дорозі над дитиною, похиливши голову, мов Мадонна Чімабуе,^[11] з вибитим мозком; і знову Старлінг, кладе коричневе голе немовля на різницьку дошку між ножів, риб'ячих тельбухів і акулячої голови.

Надпис під світлинами казав:

«Спеціальний агент ФБР Кларіс Старлінг, яка розправилася з серійним убивцею Джеймом Гамбом, може додати принаймні п'ять зарубок на дуло свого пістолета. Мати з дитиною на руках і двоє поліцейських загинули під час невдало спланованої облави на нарковертен».

У самій статті йшлося про кримінальну кар'єру Евелди й Діжона Драмґо, про появу банди «кріпів» у Вашингтоні. Побіжно згадали військову службу загиблого офіцера Джона Бріґема, навели список його нагород.

Старлінг дісталася ціла колонка збоку сторінки, під відвертою фотографією Старлінг у ресторані, з глибоким декольте, з радісним обличчям.

Кларіс Старлінг, спецагент ФБР, отримала свої п'ятнадцять хвилин слави, коли застрелила на смерть серійного вбивцю Джейма Гамба, «Баффало Білла», у його підвалі сім років тому. Тепер їй загрожують штрафи за завдані збитки й цивільно-правові позови за смерть, заподіяну цього вівторка матері з Вашингтона, яку звинувачували в незаконному виробництві амфетамінів. (Див. с 1.)

«Певно, на цьому її кар'єра скінчиться, – говорить джерело з Бюро алкоголю, тютюну й вогнепальної зброї, агенції колег ФБР. – Усіх деталей операції ми не знаємо, але Джон Брігем зараз мав би бути з нами. Тільки цього бракувало ФБР після Рубі-Ріджу^[12]», – зауважив інсайдер, який побажав лишитися невідомим.

Строката кар'єра Кларіс Старлінг розпочалася невдовзі після того, як вона стала студенткою Академії ФБР. Вона з відзнакою закінчила Вірджинський університет зі спеціальностей психолог і криміналіст, тож отримала доручення провести співбесіду зі смертоносним і божевільним доктором Ганнібалом Лектером, якого газети прозвали «Ганнібал-канібал», і отримала від нього інформацію, яка відіграла ключову роль у пошуку Джейма Гамба й порятунку його заручниці Кетрін Мартін, дочки колишньої сенаторки США від штату Теннессі.

Агент Старлінг три роки поспіль була чемпіоном із міжвідомчих стрілецьких змагань, потім її усунули від конкурсу.

За іронією, офіцер Брігем, який загинув під час рейду, працював інструктором у Куантіко, коли там стажувалася Старлінг, і він же тренував її до змагань.

Спікер ФБР повідомив, що агента Старлінг усунуто від службових завдань і вона наразі перебуває в оплачуваній відпустці, чекаючи на результати внутрішнього розслідування ФБР. Слухання має відбутися наприкінці цього тижня перед Комісією з питань професійної відповідальності, такою собі інквізицією ФБР.

Родичі покійної Евелди Драмго повідомили, що вимагатимуть відшкодування збитків у цивільному порядку від уряду США й особисто від Старлінг – у позовах за неправомірну смерть.

Тримісячного сина Драмго, якого читачі бачать на руках матері на драматичних світлинах з місця стрілянини, не поранено. Адвокат Телфорд Гіггінс, який захищав родину Драмго на численних судових процесах, заявив, що зброя спецагента

Старлінг, модифікований напівавтоматичний «кольт» 45-го калібру, не був допущений до використання в правоохоронних службах міста Вашингтон. «Це смертельний і небезпечний механізм, не придатний для використання правозахисниками, – сказав адвокат Гіггінс і зауважив: – Його використання становить загрозу для людського життя».

«Базікало» навіть викупило в інсайдерів домашній номер Старлінг, і звідти телефонували їй, аж доки Кларіс не поклала слухавку біля апарата й не перейшла на робочу мобілку для зв'язку з офісом.

Вуха й набряклий бік обличчя Старлінг не сильно боліли – якщо не чіпати пов'язки. Принаймні пульсуючого болю не було. Вона трималася на двох пігулках тайленолу. Перкоцет, що його прописав лікар, виявився непотрібним. Вона задрімала, похилившись на спинку ліжка з газетою «Вашингтон пост», що сповзла з ковдри на підлогу, заснула із залишками пороху на руках, із застиглими, висохлими сльозами на щоках.

Розділ 4

Ти встигаєш закохатися в Бюро, але воно в тебе не закохується.

Аксіома психотерапії після розставання з ФБР

У таку ранню годину спортзал ФБР у Будівлі Гувера був майже порожній. Двоє чоловіків середнього віку повільно бігли колом критого треку. Ляск силового тренажера в далекому кутку та крики й удари від партії в ракетбол відлунювали в просторому приміщенні.

Голосів бігунів було не чути. Джек Кроуфорд біг із Директором ФБР Танберрі – на прохання самого директора. Вони вже подолали дві милі й починали хекати.

– Блейлок із Алкоголю, тютюну й зброї ледве тримається на посаді через Вейко.^[13] Це буде не зараз, але йому кінець, і він про це знає, – сказав директор. – Він уже може писати преподобному Муну заяву, що звільняє орендоване приміщення.

Той факт, що Бюро алкоголю, тютюну й вогнепальної зброї винаймало вашингтонський офіс у преподобного Мун Сон Мьона, був невичерпним джерелом жартів у ФБР.

– А Фаррідей піде через Рубі-Рідж, – продовжив директор.

– Оце навряд, – відповів Кроуфорд.

Він служив із Фаррідеєм у Нью-Йорку в 1970-х, коли натовп пікетував польовий офіс ФБР на розі Третьої авеню й 69-ї вулиці.

– Фаррідей – хороша людина. Не він писав ті правила проведення операції.

– Я повідомив його вчора вранці.

– Піде без галасу? – спитав Кроуфорд.

– Скажімо так, він піде з пенсією. Небезпечні часи, Джеку.

Двоє чоловіків бігли, відкинувши голови назад. Хода трохи пришвидшилась. Краєм ока Кроуфорд помітив, як директор оцінює його фізичний стан.

– Скільки тобі, Джеку, п'ятдесят шість?

– Точно.

– Один рік до примусового випровадження на пенсію. Багато хлопців ідуть у сорок вісім, п'ятдесят, поки ще можуть знайти роботу. Ти цього ніколи не прагнув. Хотів себе чимось зайняти, відтоді як Белла померла.

Кроуфорд півкола мовчав, і директор збагнув, що сказав зайве.

– Я не хотів, аби це прозвучало легковажно, Джеку. Дорін нещодавно говорила про те, як багато...

– Ще є кілька справ у Куантіко. Ми хочемо запустити ПЗНЗ^[14] у мережу, аби всі копи мали до неї доступ, ти сам бачив у бюджеті.

– А тобі не хотілося б стати директором, Джеку?

– Ніколи не вважав, що підхожу для цієї посади.

– Не підходиш, Джеку. Ти не політик. Тобі ніколи не бути директором. Ніколи не бути Ейзенгауером, Джеку, чи Омаром Бредлі, – він жестом попросив Кроуфорда зупинитись, і вони стали біля треку, зі свистом набираючи в легені повітря. – Проте ти міг би бути Паттоном,^[15] Джеку. Ти вмієш провести бійців крізь пекло, і вони тебе за це любитимуть. Талант, якого в мене нема. Мені постійно треба їх мотивувати.

Танберрі швидко роззирнувся, підняв із лави рушник і повісив його на плечі, наче мантію судді, що виносить смертний вирок. Очі в нього блищали.

«Деякі люди користуються люттю, аби видаватися сильними», – подумав Кроуфорд, слідкуючи за мімікою Танберрі.

– Щодо справи з покійною місіс Драмго, із її метлабораторією й МАК-10, яку застрелили з дитиною на руках. Судовий нагляд вимагає м'яса. Свіжого м'яса, яке щойно кричало. І мас-медіа теж. УБН має кинути м'яса. АТВЗ має кинути м'яса. І ми маємо дещо кинути. Але в нашому випадку можна відбутися пташиною. Кендлер пропонує

віддати їм Кларіс Старлінг, і вони на цьому заспокояться. Я погоджуюсь. УБН та АТВЗ отримають прочуханку за погане планування рейду. Старлінг натиснула на гачок.

– Цілячись у вбивцю копа, яка вистрілила першою.

– Фотографії, Джеку. Ти не розумієш, так? Громадськість не бачила, як Евелда Драмґо застрелила Джона Брігема. Не бачила, що Евелда першою вистрілила в Старлінг. Якщо не знаєш, на що треба дивитися, то нічого й не побачиш. Двісті мільйонів людей, десята частина яких голосує на виборах, бачили, як Евелда похилилася на дорозі, мов намагаючись захистити дитину, – а в неї мізки вибиті. Не кажи, Джеку, я знаю, ти довго сподівався, що Старлінг стане твоєю протезе. Але вона гостра на язик, Джеку, і від початку не знайшла спільної мови з певними людьми...

– Кендлер – пустобрех.

– Слухай мене й нічого не кажи, доки я не закінчу. Кар'єра Старлінг все одно йде під укіс. Її звільнять від служби без суду й претензій, на папері все буде пристойно – не гірше доган за прогули й запізнення; вона знайде собі іншу роботу. Джеку, ти створив для ФБР чудову річ – Відділ поведінкової психології. Багато хто гадає, що якби ти трохи більше просував власні інтереси, то домігся б набагато вищої посади, ніж завідувач відділу, ти заслуговуєш набагато більшого. Я перший це всім скажу. Джеку, ти підеш на пенсію заступником директора. Даю тобі слово.

– Тобто якщо я не втручатимусь?

– Якщо все піде своїм ходом, Джеку. Якщо в королівстві буде мир, усе так і станеться. Джеку, поглянь на мене.

– Так, директоре Танберрі?

– Я тебе не прошу, я даю тобі наказ. Не втручайся. Не втрачай шанс, Джеку. Інколи треба просто відвернутися. Я так уже робив. Послухай, я в курсі, це складно – повір, я знаю, що ти відчуваєш.

– Що я відчуваю? Відчуваю, що мені треба в душ, – сказав Кроуфорд.

Розділ 5

Старлінг була вправною домогосподаркою, проте непослідовною. У її половині будинку було чисто, вона легко знаходила все, що треба, але речі періодично нагромаджувалися – чиста, не розкладена по шухлядах білизна, стоси журналів, для яких не знаходилось місця. Вона була чемпіоном світу з «прасування-захвилину-до-виходу», довго не чепурилася, тож якось давала цьому раду.

Коли їй був потрібен порядок, вона проходила крізь спільну кухню на половину Арделії Мепп. Якщо Арделія була вдома, то Старлінг могла дістати від неї пораду, завжди корисну, хоча подеколи більш уїдливу, ніж хотілося б чути. Якщо Арделії вдома не було, то існувала домовленість, що Старлінг може приходити до помешкання Мепп, аби посидіти в ідеальному порядку й подумати – за умови, що вона нічого після себе не лишатиме. І сьогодні Старлінг сиділа в Мепп – в одній з тих квартир, де завжди відчутна присутність господаря, удома він чи ні.

Старлінг сиділа й дивилася на договір про страхування життя бабусі Мепп, що висів на стіні в саморобній рамці так само, як висів колись у будинку орендатора на бабусиній фермі й у багатоквартирному будинку, де мешкала родина Меппів, коли Арделія ще була малою. Її бабуся продавала городину й квіти та заощаджувала копійки, аби оплатити онуці навчання, а ще їй вдалося позичити гроші за рахунок оплаченої страховки й допомогти Арделії подолати останній перевал на шляху до закінчення коледжу. Також на стіні висіла світлина крихітної старої жінки, яка навіть не намагалась усміхатися понад своїм білим накрохмаленим комірцем. Древнє знання світилося в її чорних очах, що визирали з-під крисів солом'яного бриля.

Арделія відчувала своїх предків, щодня черпала від них сили. Тепер Старлінг шукала своїх, намагалася взяти себе в руки.

Лютеранський притулок у Бозмані дав їй їжу, одяг і приклад гідної поведінки, але саме зараз їй була потрібна порада від кровного роду.

Що ти маєш, якщо походиш із білих бідняків? З таких країв, де Реконструкція^[16] тривала аж до 1950-х. Якщо ти походиш від людей, яких у студмістечку зазвичай називають «крекерами», «реднеками»^[17] або, поблажливо, «синіми комірцями» чи бідними білими «аппалачами». Якщо навіть сумнівна знать Півдня, яка ні в що не ставила фізичну працю, називає твоїх людей «дятлами» – у якій традиції шукати собі приклад? У тому випадку, коли ми їх з лайном змішали під час першої битви на Булл-Рані? Чи в тому факті, що твій прапрадід виконав обов'язок перед батьківщиною у Віксбурзі, і тепер той клаптик землі на полі битви Шайло завжди належатиме вихідцю з Язу-Сіті?^[18]

Набагато почесніше, та й доцільніше заживати успіхів із тим, що маєш, наводити лад на тих клятих сорока акрах єдиним мулом, що потопає в багнюці, але це ще треба побачити й зрозуміти. Такого на словах не передати.

Старлінг мала успіхи під час навчання в Академії ФБР, бо їй не було на кого покладатися. Більшу частину життя вона провела в державних закладах, поважала їх, важко працювала й грала за правилами. Вона постійно просувалася вперед, отримувала стипендії, була добрим командним гравцем. Нездатність просуватися кар'єрними щаблями ФБР після такого чудового початку стала для неї новим, жакливим досвідом. Вона билась об скляну стелю, наче бджола в пляшці.

Вона мала чотири дні, аби пожуритися за Джоном Брігемом, якого застрелили просто на її очах. Колись давно Джон Брігем дещо в неї спитав, і вона сказала «ні». А потім він спитав, чи можуть вони лишитися друзями, спитав від щирого серця, і вона сказала «так», теж від щирого серця.

Вона мала змиритися з тим фактом, що сама вбила п'ятьох людей на рибному ринку «Фелічіана». Знов і знов у пам'яті зринав образ

«кріпа», затиснутого між двома машинами, він шкрябав по даху руками, а пістолет ковзав долі.

Одного разу, аби відчути хоч якусь утіху, вона поїхала до лікарні подивитися на Евелдину дитину. Там була мати Евелди, вона тримала свого онука й готувалася везти його додому.

Вона пізнала Старлінг за газетними фотографіями, передала немовля медсестрі і, перш ніж Старлінг здогадалася, що та замислила, щосили вдарила агента по обличчю з того боку, де була пов'язка.

Старлінг не дала здачі, проте притисла старшу жінку до шибки в залі новонароджених і тримала її за зап'ястки, доки та заспокоїлась, уткнувшись лицем у вимазане піною та слиною скло. Кров струменіла шиєю Старлінг, від болю паморочилась голова. У кімнаті невідкладної допомоги їй наклали нові шви на вухо, і вона відмовилася висувати звинувачення. Один із працівників невідкладної допомоги доповів «Базікалу» й отримав за це триста доларів.

Їй довелося виходити з дому ще двічі – аби виконати останню волю Джона Брігема й відвідати його похорон на Арлінгтонському національному цвинтарі. Родичів у Брігема було небагато, і ті далекі, тож у передсмертному побажанні він зазначив Старлінг як людину, що проведжатиме його в останню путь.

Через значні травми обличчя довелось обрати закриту домовину, але Старлінг усе одно подбала про те, щоб Брігем мав якнайкращий вигляд.

Вона поклала його в ідеально випрасуваній синій уніформі морпіхів, зі Срібною зіркою, стрічками та іншими нагородами.

Після церемонії командир підрозділу Брігема передав Старлінг коробку з особистою зброєю Джона Брігема, жетонами й кількома дрібничками з його вічно захарашеного стола, навіть отой дурнуватий барометр у вигляді пташки, що п'є зі склянки воду.

За п'ять днів на Старлінг чекало слухання, і воно могло її знищити. За винятком одного повідомлення від Джека Кроуфорда, робочий

телефон мовчав, Бріґем загинув, і говорити не було з ким.

Вона зателефонувала представникові Асоціації агентів ФБР. Він порадив не вдягати на слухання довгі сережки й туфлі з відкритим носком.

Щодня телебачення й газети хапалися за історію смерті Евелди Драмґо й тріпали її, мов пес пацюка.

Тут, серед ідеального порядку помешкання Мепп, Старлінг намагалася думати.

Хробак, що жере тебе зсередини, – спокуса погодитися зі своїми критиками, догодити їм.

Плин думок уривав якийсь звук.

Старлінг намагалася точно пригадати слова, які говорила у фургончику для прикриття. Чи сказала вона більше, ніж було варто? Звук уривав плин думок.

Бріґем попросив її коротко розповісти іншим про Евелду. Може, вона висловила якусь ворожість, утнула якась непо...

Звук уривав плин думок.

Вона отямилась і збагнула, що в сусідні двері хтось дзвонить. Мабуть, журналіст. Також вона чекала на повістку до суду. Вона відсунула фіранку біля дверей Мепп і вчасно помітила поштаря, який уже повертався до своєї вантажівки. Вона прочинила вхідні двері Мепп, наздогнала його і, повернувшись спиною до репортерської машини, що стояла з телескопічним об'єктивом на протилежному боці вулиці, розписалася за експрес-доставку. Конверт був бузкового кольору, шовкові нитки мережали тонкий папір під полотно. Хоч як далеко вона поринула думками, конверт їй щось нагадав. Зайшовши в будинок, подалі від чужих очей, вона поглянула на адресу. Дрібний, елегантний почерк.

Крізь невпинний монотонний гул страху, що звучав у голові Старлінг, пролунав сигнал попередження. Вона відчула, як шкіра на животі зіщулюється, мов на неї хлюпнули холодної рідини.

Старлінг узяла конверт за краєчок і віднесла на кухню. Дістала з сумочки незамінні білі рукавички для речових доказів. Притисла

конверт до рівної жорсткої поверхні кухонного стола та обережно промацала. Попри товщину паперу, вона могла б вирізнити батарейку від годинника, що от-от вибухне зарядом С-4.^[19] Вона знала, що конверт варто просвітити на флуороскопі. Якщо відкрити просто так, можна зажити собі лиха. Лиха. Атож. Дідька лисого.

Вона розрізала конверт кухонним ножем і дістала з нього єдиний гладенький аркуш. Навіть не поглянувши на підпис, вона відразу здогадалася, хто їй написав.

Люба Кларіс,

я з ентузіазмом стежив за перебігом подій, які ввели тебе в неславу й публічну ганьбу. Я подібним ставленням до себе не переймаюся, хіба коли доводиться терпіти незручності ув'язнення, але для цього треба дивитися на життя під іншим кутом.

Під час наших дискусій у підвалі я збагнув, що твій батько, покійний нічний вартовий, посідає дуже важливе місце у твоїй системі цінностей. Певно, успіх, якого ти зазнала, покінчивши з кар'єрою кутюрє Джейма Гамба, найбільше тішив, коли ти уявляла, що на таке був би здатний твій батько.

Тепер ФБР верне від тебе носа. Чи не уявляла ти завжди, що батько обіймає там керівну посаду, чи не уявляла його завідувачем відділу або, навіть краще за Джека Кроуфорда, ЗАСТУПНИКОМ ДИРЕКТОРА, який з гордістю слідкує за твоїм прогресом? А зараз чи ти бачиш, що він присоромлений і пригнічений через твою неславу? Твою поразку? Через жалюгідний, нікчемний кінець такої перспективної кар'єри? Чи бачиш ти себе, як виконуєш чорну, брудну роботу, до якої довелось опуститися твоїй матері після того, як наркомани пристрелили ТАТКА? Гм-м-м-м? Чи відіб'ється на них твоя поразка, чи люди і надалі вважатимуть, що твої батьки були білим непотребом, легкою наживою для торнадо в пересувному трейлері? Скажіть мені чесно, спеціальний агенте Старлінг.

Зроби паузу, перш ніж ми продовжимо.

Зараз я вкажу на одну твою рису, яка тобі допоможе: сльози не застують тобі очі, плакатимеш ти хіба що від цибулі.

Ось вправа, яка може стати тобі в нагоді. Я хочу, щоб ти фізично виконала її зі мною.

У тебе є чорна залізна пательня? Ти дівчинка з південних гір, не уявляю, аби в тебе такої не було. Поклади її на стіл. Увімкни горішнє світло.

Мепп успадкувала від бабусі пательню й часто нею користувалася. Пательня із дзеркальною чорною поверхнею, що ніколи не знала мила. Старлінг поклала її перед собою на стіл.

Подивися в пательню, Кларіс. Нахилися й поглянь униз. Якщо це була пательня твоєї матері, а так, скоріш за все, і є, то між її молекул мали зберегтися вібрації від розмов, що відбувалися в її присутності. Усі балачки, незначні образи, фатальні відкриття, байдужі звістки про трагедії, зойки й поезія кохання.

Сідай-но за стіл, Кларіс. Зазирни в пательню. Вулканізована поверхня, справжній чорний ставок, правда? Наче зазираєш у колодязь. Твої чіткі обриси проступають не на самому дні, але ж на дно так тягне, правда? Ось світло за твоєю спиною, ось твоє чорне обличчя, наче в чорного ягняти, з німбом навколо голови, немов волосся палає вогнем.

Усі ми – комбінації одних і тих самих атомів вуглецю, Кларіс. І ти, і пательня, і твій мертвий татко, що лежить у землі, холодний, мов пательня. Уся інформація й досі в молекулах. Прислухайся. Що вони насправді казали, як жили – твої стражденні батьки. Реальні спогади, а не імаго, що розпускаються у твоєму серці.

Чому твій батько не став помічником шерифа, не влився в зграю придворних? Чому твоя мати чистила мотельні номери,

аби прогледувати тебе, хоча їй так і не вдалось утримати вас усіх разом до повноліття?

Який у тебе найяскравіший спогад, пов'язаний із кухнею? Не з лікарнею, а з кухнею.

Мати змиває кров із батькового капелюха.

Який у тебе найщасливіший спогад, пов'язаний із кухнею?

Батько чистить апельсини старим кишеньковим ножом із відламаним кінчиком і роздає нам скибки.

Твій батько, Кларіс, був нічним вартовим. Твоя мати була прибиральницею.

Успішна федеральна кар'єра – це їхня мрія чи твоя? Чи сильно прогинався твій батько, щоб просунутися крізь зачерствілу бюрократію? Скільки сідниць він перецілував? Ти колись бачила, щоб він підлизувався чи плазував?

Які цінності визнає твоє керівництво, Кларіс? А твої батьки, чи вони мали якісь цінності? Якщо так – чи збігаються перші з другими?

Подивись у старе добре залізо й скажи мені. Чи ти розчарувала своїх мертвих родичів? Чи хотіли б вони, аби ти все стерпіла? Що вони розуміли під «духовною міццю»? Ти можеш бути настільки сильною, наскільки забажаєш.

Ти воїн, Кларіс. Ворог мертвий, дитина жива. Ти воїн.

Найбільш стабільні елементи, Кларіс, розташувалися в середині періодичної таблиці, десь між залізом і сріблом. Між залізом і сріблом. Гадаю, саме це тобі й пасує.

Ганнібал Лектер

Р. С. Ти й досі винна мені певну інформацію, сама знаєш. Розкажи, чи досі прокидаєшся від крику ягнят. Розмісти

оголошення будь-якої неділі в «сімейному» розділі національних видань «Times», «International Herald-Tribune» і «China Mail». Адресатом зазнач А. А. Аарона, щоб воно стояло першим, і підпишися Ханною.

Читаючи листа, Старлінг чула слова, які вимовляв той самий голос, що знущався з неї, колов її, промацував її життя й давав просвітлення у відділенні максимального захисту в божевільні, коли їй доводилося видавати особисті таємниці Ганнібалу Лектеру в обмін на життєво важливі знання про Баффало Білла. Металевий скрегіт голосу, яким рідко користувались, і досі звучав у її снах.

У кутку під стелею кухні з'явилося нове павутиння. Старлінг дивилася на нього, не відриваючи погляду, думки змішалися. Вдячна і засмучена, засмучена і вдячна. Вдячна за допомогу, вдячна, що він підказав їй спосіб зцілитися. Вдячна й засмучена, що служба переадресації листів у Лос-Анджелесі, якою користувався доктор Лектер, почала наймати некваліфікованих робітників – цього разу вони послуговувалися франку-вальною машиною. Джек Кроуфорд зрадіє цьому листу, як і поштове відомство та лабораторія.

Розділ 6

У кімнаті, де Мейсон проводить своє життя, панує тиша, проте в неї є власний м'який пульс, чути свист і зітхання апарата штучного дихання, що постачає йому повітря. Там темно, за винятком сяйва від великого акваріума, де екзотичний вугор обертається і обертається нескінченною вісімкою, відкидаючи тінь, що рухається стрічками по кімнаті.

Заплетене в коси Мейсонове волосся лежить товстим кільцем на корпусі респіратора, що вмонтований в нього на грудях. Ліжко на підвищенні, сплетіння трубок, наче флейта Пана, звисає перед його очима.

Мейсон випускає між зубів довгий язик. Обертає язика навколо крайньої трубочки й видихає з наступним ударом серця респіратора.

Одразу ж із динаміків на стіні відповідає голос:

– Так, сер.

– «Базікало».

Початкове «б» губиться, але голос глибокий і звучний, наче в диктора на радіо.

– На першій сторінці...

– Не треба мені читати. Виведи на монітор.

«Т», «д» та «м» випадають із говірки Мейсона.

Великий монітор над ліжком тріскотить. Синьо-зелене забарвлення змінюється на рожеве, і на екрані з'являються титульні дані «Базікала».

– *«АНГЕЛ СМЕРТІ: КЛАРИС СТАРЛІНГ, УБИВЧА МАШИНА ФБР»*, – читає Мейсон за три повільні подихи респіратора. Він може збільшувати світлини.

З-під покривал на ліжку визирає тільки одна рука. Нею він ще трохи може рухати. П'ясть рухається, мов блідий краб-павук, радше за рахунок пальців, аніж м'язів цієї немічної руки. Оскільки Мейсон не може сильно рухати головою, аби роздивитися потрібні предмети,

то вказівний і середній пальці обмацують простираadlo, мов щупи, а великий, підмізинний і мізинець переносять п'ясть із місця на місце. Рука знаходить пульт, яким Мейсон може наближати зображення й гортати сторінки.

Мейсон читає повільно. Лінза над його єдиним оком тихо шипить двічі на хвилину, розбризкуючи рідину на очне яблуко без повік, від чого лінза часто запотіває. Він витрачає двадцять хвилин на те, щоб подолати головну статтю й бічну колонку.

– Виведи рентген, – сказав Мейсон, коли закінчив.

Зображення з'явилося за хвилину. Для того щоб показати на моніторі великий аркуш рентгенівського знімка, знадобився світловий стіл. На знімку був людський п'ясток, явно пошкоджений. Інший план, на якому видно п'ясток і цілу руку. Вказівник, наведений на рентгені, виокремлював старий перелом плечової кістки, посередині між ліктем і плечем.

Мейсон дивився на нього протягом численних подихів.

– Виведи лист, – зрештою сказав він.

На екрані з'явився елегантний почерк, до абсурду збільшений потужною лінзою.

– Люба Кларіс, – прочитав він, – я з ентузіазмом стежив за перебігом подій, які ввели тебе в неславу й публічну ганьбу...

Ритм власного голосу викликав старі думки, які рухали ним, крутили ліжку, крутили кімнату, зривали струп'я з його невимовних мрій, змушували серцебиття переганяти дихання. Механізм відчув його збудження й почав швидше наповнювати легені повітрям.

Він прочитав усе в болісному темпі, читав понад рухливим механізмом, наче скакав на коні. Мейсон не міг заплющити око, але коли скінчив читати, то його розум полинув геть від голови та ока – йому треба було подумати. Механічне дихання вповільнилося. Потім Мейсон знову дмухнув у трубочку.

– Так, сер.

– Набери конгресмена Веллмора. Принеси мені навушники. Відключи динаміки.

«Кларіс Старлінг», – мовив він сам до себе, коли це дозволив наступний механічний подих. В імені не було вибухових приголосних, і промовляти його виявилось дуже зручно. Жодні звуки не губилися. Поки він чекав на телефон, то на хвильку задрімав, і тіль вугра повзала його покривалами, обличчям і складеними косами.

Розділ 7

Баззардс-Пойнт, або «канюкове місце», польовий штаб ФБР у Вашингтоні й окрузі Колумбія, отримав свою назву від стерв'ятників, які зліталися туди за часів шпиталю Громадянської війни.

Сьогодні налетіли представники керівництва середньої ланки від Управління боротьби з наркотиками, від Бюро алкоголю, тютюну й вогнепальної зброї та від ФБР – обговорити долю Старлінг.

Старлінг стояла на самоті, на товстому килимі в кабінеті свого начальника. Вона чула, як під пов'язкою на голові шумить пульс. Крізь удари серця вона чула голоси чоловіків, що їх глушили двері з матованим склом, які вели в суміжну конференц-залу.

На склі – гарна, виведена золотом велика печатка ФБР зі слоганом «Вірність, Смівість, Єдність».^[20]

Голоси за печаткою пристрасно піднімаються і стишуються; Старлінг чує своє ім'я, хоч інших слів не розібрати.

З кабінету відкривається чудовий вид на яхтовий басейн, а за ним – фортеця Макнейра, де було повішено конспіраторів, звинувачених у вбивстві Лінкольна.

У пам'яті Старлінг виринула фотографія, яку вона колись бачила, – Мері Сурратт,^[21] що проходить повз власну домовину й піднімається до шибениці у фортеці Макнейра, стоїть у каптурі на льоді, спідниці обв'язані навколо ніг, аби не допустити непристойності, коли вона впаде назустріч гучному хрусту й темряві.

Стоячи біля дверей, Старлінг почула шурхіт відсунутих стільців, коли чоловіки підвелися. Тепер вони зграєю заходили до неї в кімнату. Деякі обличчя вона впізнала. Господи, ось Нунан, головний у відділі розслідувань.

А ось її запеклий ворог, Пол Крендлер із міністерства юстиції, із довгою шиєю та круглими вухами, що високо сидять на голові, мов у гієни. Крендлер був кар'єристом, сірим кардиналом за плечем

Генерального прокурора. Відтоді як сім років тому Старлінг раніше за нього впіймала серійного вбивцю Баффало Білла в ході тієї знаменитої операції, Крендлер за будь-якої нагоди крапав отруту в її особисту справу і шепотів про неї гидоти на вуха членів Комісії з професійної діяльності.

Жоден із цих чоловіків ніколи не був із нею на передовій, вони ніколи не виходили з нею на завдання, у них не стріляли, коли вони стояли пліч-о-пліч зі Старлінг, вони ніколи не витрушували осколки шибок із її волосся.

Чоловіки не дивилися на неї, а тоді враз звернули погляди, як скрадливий загін раптом звертає увагу на каліку у своїх рядах.

– Сідайте, агенте Старлінг.

Її бос, спеціальний агент Клінт Персалл, потер товстий зап'ясток, наче йому муляв годинник. Не дивлячись їй у вічі, він указав на крісло, повернуте до вікна. Стілець для допитів – місце не дуже почесне.

Семеро чоловіків продовжували стояти – темні силуети на тлі яскравих вікон. Тепер Старлінг не бачила їхніх облич, але попід саявом могла розгледіти ноги. П'ятеро вдягли лофери з китицями на товстій підшві, які любляють сільські махляри, що пробралися до Вашингтона.

Пара модельних «Thom McAn» із підшвами з корфаму й іще одна пара туфель «Florsheim» на додачу. У повітрі – запах крему для взуття, розігрітого спітнілими ногами.

– На випадок, якщо ви не всіх знаєте, агенте Старлінг, це помічник директора Нунан, я певен, вам відомо, *хто* він. Це Джон Елдредж з УБН, Боб Снід із БАТВЗ, Бенні Голкомб – помічник мера і Ларкін Вейнрайт, наш експерт із Комісії професійної відповідальності, – сказав Персалл. – Пол Крендлер, ви знаєте Пола, прийшов неофіційно від Генерального прокурора з міністерства юстиції. Пол приїхав нам зарадити, вважайте, що він і присутній, і відсутній, він допоможе нам у скруті, якщо ви розумієте.

Старлінг знала стару службову промовку: федеральний експерт – це той, хто приїздить на поле битви після того, як битва скінчилась, і добиває поранених багнетом.

Голови деяких силуетів закивали на знак вітання. Чоловіки повитягали вперед шиї, аби роздивитися молоду жінку, через яку вони зібралися. Кілька секунд усі мовчали.

Боб Снід урвав тишу. Старлінг знала його як майстра піар-маніпуляцій з БАТВЗ, який намагався усунути неприємний запах після катастрофи з Давидовою гілкою у Вейко. Він був кривим другом з Крендлером і також уважався кар'єристом.

– Агенте Старлінг, ви бачили обкладинки газет і телевізійні репортажі, вас усі знають як стрільця, що приніс смерть Евелді Драмго. На жаль, вас, так би мовити, демонізували.

Старлінг нічого не відповіла.

– Агенте Старлінг?

– Я не маю жодного стосунку до цих новин, містере Снід.

– Жінка тримала на руках дитину, ви розумієте, що це створює проблему.

– Не на руках, дитина була в слінгу на грудях, а руки Евел да тримала під слінгом, ховала під ковдрою свій МАК-10.

– Ви бачили звіт розтину? – спитав Снід.

– Ні.

– Але ви ніколи не заперечували, що стріляли.

– Гадаєте, я стану заперечувати через те, що ви не знайшли осердя кулі? – сказала вона й озирнулася на свого начальника з бюро. – Містере Персалл, це ж дружня зустріч, так?

– Безперечно.

– То чому містер Снід прийшов із дротом? Технічний відділ уже давно не робить такі шпильки для краваток. У нього в нагрудній кишені «Ф-Бьорд»,^[22] пише й не соромиться. Ми що тепер, одягаємо прослушку щоразу, як ходимо одне до одного в гості?

Персаллове обличчя почервоніло. Якщо Снід мав на собі дріт, то це була найгірша зрада, але нікому не хотілося на запис казати, щоб

Снід його вимкнув.

– Нам не потрібні ваші скарги чи звинувачення, – сказав зблідлий від злості Снід. – Ми тут зібралися, щоб вам допомогти.

– Допомогти в чому? Ваше управління зателефонувало нашому й попросило прислати мене *вам* на допомогу в рейді. Я дала Евелді Драмґо два шанси здатися. Вона ховала МАК-10 під дитячою ковдрою. Вона тоді вже підстрелила Джона Бріґема. Мені б хотілося, щоб вона здалась. Але вона не схотіла. Вона вистрілила в мене. Я – у неї. Вона загинула. А наразі вам варто перевірити лічильник стрічки, містере Снід.

– Ви *наперед* знали, що там буде Евелда Драмґо? – запитав Елдредж.

– *Наперед*? Агент Бріґем повідомив мене вже в дорозі, у фургоні, що Евелда Драмґо варить мет у лабораторії з охороною. Він доручив мені з нею розібратися.

– Не забувайте, Бріґем загинув, – сказав Крендлер, – а також Бьорк, обидва – дуже добрі агенти. Вони не можуть нічого підтвердити чи спростувати, бо їх немає.

У шлунку Старлінг усе перевернулося, коли вона почула з вуст Крендлера ім'я Джона Бріґема.

– Я навряд чи забуду, що Джон Бріґем загинув, містере Крендлер, і він *дійсно* був добрим агентом, а також моїм добрим другом. Правда в тому, що він попросив мене розібратися з Евелдою.

– Бріґем дав вам це завдання попри те, що ви з Евелдою Драмґо вже мали кілька сутічок, – мовив Крендлер.

– Годі тобі, Поле, – сказав Клінт Персалл.

– Які сутічки? – перепитала Старлінг. – То був мирний арешт. Раніше під час арештів вона опиралась іншим офіцерам. Коли я її арештовувала, вона не пручалась і ми навіть трохи поговорили – вона була дотепною. Поводились одна з одною достоту цивільно. Я сподівалася, що цього разу буде так само.

– Ви заявляли вголос, що «розберетеся з нею»? – спитав Снід.

– Я висловила готовність виконувати інструкції.

Голкомб із мерії та Снід нахилились один до одного. Потім Снід лагідно звернувся до Старлінг:

– Міс Старлінг, у нас є інформація від офіцера Болтона з поліції Вашингтона, що ви зробили кілька палких тверджень щодо Евелди Драмго, поки фургон їхав на завдання. Не бажаєте це прокоментувати?

– На прохання агента Брігема я пояснила іншим офіцерам, що Евелда має свій досвід насильницьких дій, що вона зазвичай озброєна і що інфікована ВІЛ. Я сказала, що ми дамо їй шанс мирно здатися. Я попросила фізичної допомоги на той випадок, якщо доведеться її заспокоювати. Мушу сказати, що на цю роботу багато охочих не зголосилося.

Клінт Персалл зробив спробу:

– Після того як автівка зі стрільцями «кріпів» врізалася в машини й один злочинець утік, чи бачили ви, що автівка гойдається, чи чули, що всередині плаче дитина?

– Дитина кричала, – відповіла Старлінг. – Я підняла руку, дала знак, щоб усі припинили стріляти, і вийшла з укриття.

– Ось вам чисте порушення процедури, – сказав Елдредж.

Старлінг не звернула на нього увагу.

– Я наблизилася до машини наготові, зі зброєю в руках, дуло опущене. Маркес Бьорк лежав між нами на землі. Хтось прибіг і затиснув йому рану. Вийшла Евелда з дитиною. Я попросила її показати мені руки. Сказала щось на кшталт: «Евелдо, не роби дурниць».

– Вона вистрілила, ви вистрілили. Вона відразу впала? Старлінг кивнула:

– У неї підкосилися ноги, і вона осіла на дорогу, схилившись над дитиною. Уже мертва.

– Ви схопили дитину й побігли до води. Виявили турботу, – сказав Персалл.

– Не знаю, що я там виявила. Хлопчик був увесь у крові. Я не знала, інфікована дитина ВІЛ чи ні, я знала, що в Евелди був ВІЛ.

– І ви гадали, що куля могла зачепити дитину, – вставив Крендлер.
– Ні. Я знала, куди увійшла куля. Можна відверто, містере Персалл?

Він так і не зустрівся з нею поглядом, тож вона продовжила:

– Цей рейд перетворився на огидну веремію. Я опинилася в ситуації, коли мала вибирати: загинути або вистрелити в жінку з дитиною. Я зробила свій вибір, і від цього вчинку мені досі пече. Я встрелила жінку з немовлям. Навіть найнижчі *тварини* такого не роблять. Містере Снід, можете знову перевірити свій лічильник стрічки, саме зараз, коли я це визнаю. Я до смерті ненавиджу, коли опиняюся в таких ситуаціях. Ненавиджу те, як зараз почуваюся, – сказала Старлінг, і в її пам'яті виринув Бріґем, що лежав долілиць на дорозі, тож вона зайшла ще далі: – Я дивлюся, як ви всі намагаєтеся втекти від цього, і мене просто нудить.

– Старлінг... – почав Персалл з мукою та вперше зазирнув Старлінг у вічі.

– Я знаю, що у вас іще не було часу заповнити форму 302, ^[23] – сказав Ларкін Вейнрайт. – Коли ми переглянемо...

– Ні, сер, час був, – відповіла Старлінг. – Одну копію відправлено до Комісії з професійної відповідальності, і ще одну копію я маю при собі, якщо вам не хочеться чекати. У звіті розписано все, що я там робила й бачила. Розумієте, містере Снід, ви мали завчасно отримати всю інформацію.

Зір Старлінг став надто гострим – ознака небезпеки. Вона розпізнала це й свідомо притишила голос.

– Цей рейд провалився з кількох причин. Інформатор БАТВЗ збрехав про місцеперебування дитини, бо йому було конче необхідно, аби облава відбулася – до дати, коли його справу мало переглядати велике журі федерального суду в Іллінойсі. А Евелда Драмґо знала, що ми їдемо. Вона вийшла з грошима в одній сумці та метом в іншій. На її пейджері висвітився номер каналу WFUL. Її повідомили за п'ять хвилин до нашого прибуття. Гелікоптер WFUL прилетів одночасно з нами. Прослухайте телефонні розмови каналу

й побачите, хто нас здав. У цієї людини інтереси місцеві, джентльмени. Якби проговорився хтось із БАТВЗ, як це сталося у Вейко, або з УБН, то вони б зв'язалися з національними каналами, а не з місцевим телебаченням.

Бенні Голкомб заговорив від імені мерії:

– Немає жодних доказів, що інформація прийшла від міської адміністрації чи поліцейського відділку Вашингтона.

– Прослухайте розмови й побачите, – сказала Старлінг.

– У вас є пейджер Драмґо? – спитав Персалл.

– Він під пломбою в кімнаті речових доказів у Куантіко.

Саме тоді спрацював пейджер помічника директора Нунана. Він насупився, побачивши номер, перепросив і вийшов із зали. За мить він викликав Персалла до себе в коридор.

Вейнрайт, Елдредж і Голкомб позирали у вікно на фортецю Макнейра, склавши руки в кишені. Наче чекали звісток у відділі реанімації. Пол Крендлер зустрівся поглядом зі Снідом і підштовхнув його до Старлінг.

Снід поклав руку на спинку стільця Старлінг і нахилився до неї:

– Якщо на слуханні ви засвідчите, що, виконуючи завдання для іншої агенції від імені ФБР, убили Евелду Драмґо з власної зброї, то БАТВЗ готові підтвердити, що Бріґем доручив вам звернути... особливу увагу на те, щоб узяти Евелду під варту в мирний спосіб. Її вбила ваша зброя, тож саме ваша агенція має тягти цей віз. Не буде ніяких міжвідомчих змагань із того, у кого довший прутень, ніяких пересварок щодо правил проведення операції, і нам не доведеться згадувати про запальні й ворожі сентенції, які ви робили у фургоні, пояснюючи, якою людиною була Евелда.

На мить Старлінг побачила Евелду Драмґо, як вона виходила з дверей, виходила з машини, побачила горду поставу її голови і, незважаючи на дурість і марність усього Евелдиного життя, побачила її готовність узяти дитину й стати лицем до лица зі своїми мучителями, а не тікати від них.

Старлінг нахилилася ближче до мікрофона в Снідовій краватці й чітко вимовила:

– Я із задоволенням посвідчу, якою вона була людиною, містере Снід, – кращою за вас.

До зали повернувся Персалл, уже без Нунана, і причинив за собою двері.

– Заступникові директора Нунану довелося повернутися до себе в офіс. Джентльмени, я наразі покладу кінець нашій зустрічі й зв'яжуся з кожним із вас телефоном, – сказав Персалл.

Крендлер підвів голову. Підняв носа, раптом зачувши запах політики.

– Нам іще треба дещо вирішити, – почав Снід.

– Ні, не треба.

– Але...

– Бобе, повір мені, нам нічого не треба вирішувати. Я з тобою потім поговорю. І, Бобе...

– Так?

Персалл ухопився за дріт за краваткою Сніда й сильно смикнув униз, повідривавши ґудзики зі Снідової сорочки й відліпивши від голої шкіри диктофон.

– Ще раз прийдеш до мене з дротом, і я тобі ногу в дупу засуну.

Виходячи з зали, жоден чоловік не поглянув на Старлінг, окрім Крендлера.

Рухаючись до дверей, човгаючи ногами, аби не дивитися, куди йти, Крендлер скористався надзвичайною гнучкістю своєї довгої шиї, аби повернути голову до Старлінг, – мов гієна, що походжає між відступниками в стаді й приглядається до кандидата на вибуття. Його обличчям промайнули різні відтінки жадоби. Крендлеру було властиво милуватися ногами Старлінг та водночас шукати спосіб підрізати ахіллове сухожилля.

Розділ 8

Поведінкова психологія – це відділ ФБР, що займається серійними вбивствами. Там, унизу, у підвальних приміщеннях, повітря прохолодне й нерухоме. Останніми роками реставратори намагалися оживити цей підземний простір своїми кольоровими гаммами. Результат був не кращий, ніж після косметичного ремонту в похоронному бюро.

Кабінет завідувача відділу лишився зі старою рудувато-коричневою палітрою та картатими фіранками на високих вікнах. Там в оточенні своїх пекельних папок сидів за столом Джек Кроуфорд.

Стук – і Кроуфорд підвів погляд, зрадівши побаченому: у дверях кабінету стояла Кларіс Старлінг.

Кроуфорд усміхнувся й підвівся зі стільця. Він і Старлінг часто розмовляли стоячи – одна з негласних формальностей, яку вони виробили у своїх стосунках. Тиснути руки не було потреби.

– Я чула, ви приходили в лікарню, – сказала Старлінг. – Шкода, що розминулися.

– Я просто зрадів, що вас так швидко відпустили, – відповів він. – Розкажіть мені про вуха, як воно?

– Нічого, якщо вам до вподоби «цвітна капуста». ^[24] Кажуть, набряк швидко зійде.

Вуха прикривало волосся. Вона не запропонувала подивитися.

Нетривала мовчанка.

– Вони намагалися звалити на мене провал операції, містере Кроуфорд. Відповідальність за смерть Евелди Драмго, за все. Поводилися, мов гієни, а потім усе раптом припинилось, і вони шмигнули геть. Щось їх віджахнуло.

– Може, у вас є ангел, Старлінг.

– Може, і є. Чого це вам коштувало, містере Кроуфорд?

Кроуфорд похитав головою.

– Причиніть двері, будь ласка, Старлінг, – сказав він, знайшовши в кишені серветку «клінекс» і протерши окуляри. – Я б так і зробив, якби мав змогу. Мені одному забракло авторитету. Аби сенаторка Мартін і досі обіймала свою посаду, то у вас було б прикриття... У цьому рейді вони змарнували Джона Брігема – просто викинули на смітник. Було б шкода, якби вони змарнували й вас, як Джона. Я почувався так, наче укладаю ваші з Джоном мертві тіла в польовий «джип».

Щоки Кроуфорда почервоніли, і вона згадала його обличчя в пронизливому вітрі над могилою Джона Брігема. Кроуфорд ніколи не говорив із нею про свою війну.

– Ви щось таки зробили, містере Кроуфорд.

Він кивнув:

– Щось зробив. Не знаю, чи ви зрадієте. Є одне завдання.

Завдання. «Завдання» було хорошим словом у їхньому приватному лексиконі. Воно означало певну невідкладну місію, яка все розставляла на свої місця. Без зайвої потреби вони ніколи не обговорювали безпутну центральну бюрократію Федерального бюро розслідувань.

Кроуфорд і Старлінг виконували роль медиків-місіонерів, які терпіти не могли теологію. Вони зосереджувалися тільки на хворій дитині, знаючи, але й словом не обмовляючись про те, що Бог і пальцем своїм клятим не поворухне, аби допомогти. Що він не турбуватиметься посилати дощ, аби врятувати життя п'ятдесятьом тисячам немовлят племені ібо.

– Посередньо, Старлінг, вашим благодійником виступив ваш нещодавній адресант.

– Доктор Лектер.

Вона вже давно помітила, що Кроуфорд не любить промовляти це ім'я вголос.

– Так, саме він. Увесь цей час він нас уникав, перебував поза межами досяжності, а тепер пише вам листа. Чому?

Минуло сім років відтоді, як доктор Ганнібал Лектер, убивця з десятима виявленими жертвами, утік з-під варти в Мемфісі, забравши в процесі ще п'ять життів.

Доктор Лектер мов крізь землю провалився. У ФБР так і не закрили його справу, та й не збиралися закривати взагалі – принаймні доки Лектера не піймають. Те саме стосувалося Теннессі та інших юрисдикцій, але наразі там не було оперативних груп, які продовжували б полювати на доктора, хоча родичі жертв плакали й лютували перед законодавчими зборами штату Теннессі й вимагали вжити заходів.

З'явилися цілі томи наукових гіпотез щодо ментальності Лектера, і авторами більшості з них були психологи, які ніколи не спілкувалися з доктором особисто. Кілька праць уклали психіатри, з яких він колись глузував у спеціалізованих виданнях і які тепер, вочевидь, відчули, що небезпека минула й можна показати носа. Дехто твердив, що його збочення неминуче доведуть до самогубства і цілком імовірно, що він уже помер.

Принаймні в кіберпросторі зацікавленість доктором Лектером аж ніяк не вщухала. Вологе підґрунтя Інтернету пускало, мов жаб'ячі гриби, паростки теорій, а за кількістю «зустрічей живцем» доктор міг позмагатися з Елвісом. Пройдисвіти заповнили чат-руми, а у флуоресцентному болоті «темного нету» поширювалися поліцейські фотографії з місць злочинів Лектера, які скуповували колекціонери жаскої параферналії. Популярністю вони поступалися хіба що світлинам зі страти Фу Чу Лі.^[25]

Єдина звістка від доктора за всі сім років – лист до Кларіс Старлінг у той час, коли її стали розпинати таблоїди.

Відбитків пальців на листі не знайшлося, але ФБРівці були практично переконані, що лист справжній. Кларіс Старлінг була цілком певна.

– Чому він так учинив, Старлінг? – здавалося, Кроуфорд мало не сердиться на неї. – Я ніколи не вдавав, що розумію його краще за тих довбнів психіатрів. То розкажіть мені.

– Він гадав, те, що зі мною сталося... зруйнує мене, *зруйнує ілюзії* щодо Бюро, а руйнація віри приносить йому задоволення, це його улюблена розвага. Мов ті обвали церков, що він колись колекціонував. Ця купа каміння в Італії, коли храм обвалився на бабусь протягом тієї святкової меси, а потім хтось увіткнув у вершечок купи різдвяну ялинку – він був у захваті. Я його забавляю, він зі мною грається. Коли я проводила з ним співбесіди, то йому подобалося звертати увагу на прогалини в моїй освіті, він гадає, що я досить наївна.

Кроуфорд говорив із висоти свого віку та самоти, коли спитав:

– А вам ніколи не спадало на думку, що ви йому подобаєтеся, Старлінг?

– Думаю, я його забавляю. Об'єкти або забавляють його, або ні. Якщо забави нема...

– Чи *відчували* ви коли-небудь, що подобається йому? – Кроуфорд наполіг на різниці між думкою і почуттями, як баптисти наполягають на повному зануренні.

– Після досить нетривалого знайомства він розповів про мене кілька речей, які виявилися правдою. Мені здається, що дуже легко сплутати розуміння й емпатію – ми всі так прагнемо емпатії. Може, ми маємо навчитися помічати відмінність – і таким чином дорослішати. Важко й гидко усвідомлювати, що хтось тебе розуміє і при цьому ти йому не подобаєшся. Коли бачиш, що розумінням користуються як іклами хижака, то це найгірше. Я... я увявлення не маю, як доктор Лектер почувається щодо мене.

– Якщо ви не проти, то поділіться – що саме він вам казав.

– Казав, що я амбітна, невгамовна селючка і що мої очі блищать, мов дешеві камінці, які добирають за знаком зодіаку. Казав, що на мені дешеві туфлі, проте я маю смак, дещицю смаку.

– І це здалося вам правдою?

– Ага. Може, і зараз здається. Із взуттям справи покращилися.

– Як ви гадаєте, Старлінг, може, йому заманулося дізнатися, чи ви здасте його, отримавши такий лист зі словами підтримки?

– Він і так знає, що здам, неодмінно знає.

– Після судового вироку він убив шістьох, – сказав Кроуфорд. – Він убив Мітґса в божевільні за те, що той кинув вам в обличчя сперму, і ще п'ятьох під час утечі. Якщо його впіймають, то за теперішнього політичного клімату на доктора чекатиме смертельна голка.

Кроуфорд усміхнувся цій думці. Він був першопрохідцем у дослідженні серійних убивств. Тепер йому загрожував примусовий вихід на пенсію, а монстр, який становив найбільший для нього виклик, так і лишався на свободі. Перспектива смертної кари для доктора Лектера неабияк тішила Кроуфорда.

Старлінг знала, що Кроуфорд згадав учинок Мітґса, аби пробудити її увагу, повернути в ті жахливі дні, коли вона намагалася допитати Ганнібала-канібала у підвалах Балтиморської лікарні для психічно хворих злочинців. Коли Лектер грався з нею, поки в ямі Джейма Ґамба сиділо дівча й чекало на смерть. Зазвичай Кроуфорд загострював увагу співрозмовника, коли підходив до суті, – так само й зараз.

– Старлінг, а ви знаєте, що одна з ранніх жертв доктора Лектера й досі жива?

– Отой багатій. Його родина призначила нагороду.

– Так, Мейсон Верджер. Він на апараті штучного дихання в Мерленді. Цього року помер його батько й лишив йому м'ясопереробний статок. Старий Верджер також лишив Мейсонові посаду конгресмена США та членство в юридичному комітеті Палати представників конгресу, які без нього ледве зводили кінці з кінцями. Мейсон каже, що має певну інформацію, яка допоможе нам знайти доктора. Він хоче з вами поговорити.

– Зі мною.

– З вами. Ось чого хоче Мейсон, і раптом усі погодилися, що це дуже гарна ідея.

– Ось чого хоче Мейсон після того, як ви йому самі це запропонували?

– Вони збиралися викинути вас, Старлінг, підтерти вами те місиво, мов ганчіркою. Вас змарнували б так само, як Джона Брігема. Просто заради того, аби врятувати якихось бюрократів у БАТВЗ. Страх. Тиск. Це все, про що вони зараз пам'ятають. Дехто подзвонив Мейсону від мого імені й повідомив: якщо її виженуть із роботи, то це дуже нашкодить полюванню на Лектера. Що сталося після цього, кому Мейсон потім зателефонував – я знати не хочу. Можливо, членові Палати представників Веллмору.

Іще рік тому Кроуфорд не став би грати за такими правилами. Старлінг вивчала його обличчя, намагаючись уловити ознаки «дембельського» божевілля, що інколи знаходить на робітників перед невідворотним виходом на пенсію. Вона нічого не помітила, хоча Кроуфорд мав утомлений вигляд.

– Мейсон не красень, Старлінг, і я маю на увазі не лише його обличчя. Дізнайтеся, що він має на Лектера. Повертайтеся з інформацією, ми над нею попрацюємо. Нарешті.

Старлінг знала, що Кроуфорд уже давно, ще відтоді, як вона закінчила Академію ФБР, намагається переманити її до Відділу поведінкової психології.

Тепер вона стала ветераном Бюро, ветераном численних другорядних завдань, і побачила, що її ранній тріумф, коли вона впіймала серійного вбивцю Джейма Гамба, став однією з причин її провалу в Бюро. Вона сходила, мов зірка, проте застрягла на півдорозі. У процесі полювання на Гамба вона знайшла собі принаймні одного могутнього ворога й викликала заздрість у численних однолітків чоловічої статі. Це, а також певна непогора й упертість призвело до того, що вона роками брала участь у групах швидкого реагування, що виїжджали на облави й пограбування банків, роками мала справу з ордерами і споглядала Ньюарк понад дулом пістолета. Зрештою, коли її визнали надто запальною для роботи в команді, вона стала технічним агентом, встановлювала «жучки» в телефони й машини гангстерів і режисерів дитячої порнографії, висиджувала самотні чергування за перехопленими

згідно з Третім розділом^[26] розмовами. А ще її завжди можна було позичити, коли агенція колег потребувала під час рейдів твердої руки. Старлінг була гнучкою і сильною, а також швидкою та обережною зі зброєю.

Кроуфорд вбачав у новому завданні шанс для Старлінг. Він припускав, що їй завжди хотілося вполювати Лектера. Але правда була складнішою за його припущення.

Тепер Кроуфорд уважно роздивлявся Старлінг:

– Ви так і не вийняли зі щоби той порох.

Дрібки паленого пороху з револьвера покійного Джейма Гамба поплямували її вилицю чорними цятками.

– Усе не було часу, – відповіла Старлінг.

– Ви знаєте, як французи називають декоративну родимку, отаку мушку, що стоїть високо на щоці? Знаєте, що вона означає?

Кроуфорд зібрав чималу бібліотеку з татування, тілес них символів і ритуальних каліцтв.

Старлінг похитала головою.

– Вони називають її «сміливістю», – сказав Кроуфорд. – Вона вам пасує. На вашому місці я б її лишив.

Розділ 9

Фермі «Мускусний щур», родовому маєтку Верджерів біля річки Сасквеганна на півночі Меріленду, притаманна химерна краса. М'ясовиробницька династія Верджерів купила цю землю в 1930-х, коли переїхала з Чикаго на схід, ближче до Вашингтона. Вони могли спокійно це собі дозволити. Ділова й політична чуйка дозволяла Верджерам жирувати на м'ясних контрактах з армією США із часів Громадянської війни.

Скандал із «забальзованою яловичиною» протягом іспано-американської війни майже не зачепив Верджерів. Коли Ептон Сінклер і журналісти-викривачі дослідили небезпечні робочі умови на м'ясопереробному заводі, то дізналися, що кілька Верджерових робітників ненароком перетопилися на жир, після чого їх закатали в консерви й продали як «чистий навколонишковий жир від Даргема», що його так любляли пекарі. Звинувачення оминули Верджерів. Вони не втратили жодного урядового контракту.

Верджері уникли цих потенційних неприємностей і багатьох інших за рахунок того, що купляли політиків – єдиною невдачею стало затвердження Закону про контроль за якістю м'ясної продукції від 1906 року.

Зараз Верджері щодня забивали по 86 тисяч голів великої рогатої худоби й приблизно по 36 тисяч свиней – цифри трохи різнилися залежно від сезону.

Щойно підстрижені моріжки на фермі «Мускусний щур», буяння ароматів бузку в повітрі – усі ці запахи зовсім не схожі на бійню. Єдині тварини – це поні для дітей, що приїжджають у гості, та зграйки гусей, які пасуться на моріжках, вихляючи своїми задками й схиляючи голови до трави. Собак немає. Будинок, сарай і прилеглі території розташовані майже в центрі шістьох квадратних миль національного заповідника, що так і лишаться в довічному володінні

родини як особливий виняток, затверджений міністерством природних ресурсів.

Як і більшість анклавів найбагатших людей, «Мускусного щура» нелегко знайти з першого разу. Кларіс Старлінг пропустила потрібне відгалуження від автостради. Повертаючись другорядною дорогою, вона спершу виїхала до торговельного входу – великих воріт із ланцюгом і навісним замком у високому паркані, оточеному лісом. За ворітьми – дорога на одну машину, яка зникала в тунелі з дерев. Переговорного пристрою не було. Вона проїхала ще дві милі й побачила вартівню, що стояла за сотню ярдів на мальовничій під'їзній доріжці. Охоронець в уніформі занотував її ім'я в планшет.

Ще дві милі охайної доріжки вивели її до ферми.

Старлінг зупинила гуркітливий «мустанг», аби пропустити зграйку гусей, що переходили дорогу. Вона помітила вервечку дітей на гладких шетландських поні, які виїжджали з гарненького сараю за чверть милі від будинку. Головна споруда – маєток, спроектований Стенфордом Вайтом,^[27] – пречудово розташувалася між низьких пагорбів. На вигляд ферма була стабільною й родючою – край солодких мрій. Він вабив Старлінг.

Верджерам вистачило здорового глузду, щоб лишити будинок у первинному стані, за винятком одного доповнення, якого Старлінг поки не бачила, – сучасне крило, що стирчить зі східного боку фасаду, мов додаткова кінцівка, яку приладнали в результаті гротескного медичного експерименту.

Старлінг припаркувалася під центральним портиком. Коли двигун замовк, вона розчула власне дихання. У дзеркальці помітила силует, що наближався верхи. Копита вже цокотіли по асфальту біля машини, коли Старлінг вибралася назовні.

Широкоплеча людина з коротким білявим волоссям зісковзнула з сідла й, не глянувши на конюха, передала йому вудила.

– Відведи його назад, – мовив вершник глибоким, хрипким голосом. – Я Марґо Верджер.

Зблизька вершник виявився жінкою, яка випростала вперед руку, взагалі не згинаючи. Очевидно, що Марго Верджер була бодібілдеркою. Сітчасту теніску під жилавою шиєю напинали масивні плечі й руки. Очі сухо зблискували й здавалися подразненими, наче вона страждала на брак сліз. На Марго були саржеві бриджі для їзди верхи й чоботи без шпор.

– Що це ви водите? – спитала вона. – Старий «мустанг»?

– Вісімдесят восьмий.

– П'ятилітровий? Він наче сів навпочіпки над колесами.

– Так. Це «роуш мустанг».

– Вам подобається?

– Дуже.

– Скільки витискає на максимумі?

– Не знаю. Думаю, достатньо.

– Боїтеся його?

– Шаную. Користуюся з повагою, скажімо так, – відповіла Старлінг.

– Знаєте щось про нього чи просто так купили?

– Знала достатньо, аби купити на крутому аукціоні, щойно побачила, яка то машина. Згодом дізналася більше.

– Як гадаєте, він переможе мій «порше»?

– Залежить від того, який саме «порше». Міс Верджер, мені треба поговорити з вашим братом.

– Його домиють хвилин за п'ять. Можна вирушати. Саржеві бриджі свистіли на великих стегнах Марго Верджер, поки та здіймалася сходами. Тонке світле волосся настільки зріділо, що Старлінг замислилась, чи не приймає Марго стероїди й чи не доводиться їй ховати клітор під липкою стрічкою.

Для Старлінг, яка більшу частину дитинства провела в лютеранському притулку, цей будинок скидався на музей – з просторими кімнатами, пофарбованими сволоками над головою та стінами, на яких висіли портрети гордовитих мертвих людей. На сходових майданчиках стояли китайські статуетки клуазоне, коридори застиляли довгі марокканські доріжки.

Різка зміна стилю починається з новим крилом Верджерового маєтку. До сучасної функціональної будівлі можна потрапити крізь двійчасті двері з матованим склом, які погано вписуються в склепінчастий коридор.

Марго Верджер зупинилася біля дверей. Кинула на Старлінг блискучий, подразнений погляд.

– Деяким людям важко говорити з Мейсоном, – сказала вона. – Якщо ви знервуєтесь чи не стерпите, то пізніше я відповім на всі питання, що ви забудете йому поставити.

Існує одна поширена емоція, яку ми всі розпізнаємо, проте й досі не вигадали для неї назви – щасливий перед смак презирства. Старлінг прочитала його на обличчі Марго Верджер.

– Дякую, – тільки й мовила агент.

На подив Старлінг, першою залю в цьому крилі була велика й добре обставлена кімната для ігор. Двійко афроамериканських дітлахів гралися поміж гігантськими м'якими тваринами, одне каталося на оглядовому колесі, а друге штовхало по підлозі вантажівку. По кутках були припарковані різноманітні триколісні велосипеди й візочки, а по центру розташувалося велике гімнастичне містечко, підлога під яким була викладена товстими матами.

В одному з кутків ігрової на двомісній канапі сидів високий чоловік в уніформі медбрата й читав «Vogue». На стінах було встановлено кілька відеокамер – одні високо, інші на рівні очей. Одна з камер, що висіла високо в кутку, стежила за Старлінг і Марго Верджер, обертаючись і фокусуючи лінзи.

Старлінг уже пройшла той етап, коли їй було боляче дивитися на чорношкіру дитину, проте вона чітко усвідомлювала присутність цих дітлахів.

Вона із задоволенням спостерігала за їхнім веселим ігровим дійством, поки вони з Марго Верджер проходили кімнату.

– Мейсону подобається дивитися на дітлахів, – сказала Марго Верджер. – Їх лякає Мейсонова зовнішність, усіх, окрім найменших,

тож він спостерігає в такий спосіб. Потім вони катаються на поні. Служба опіки в Балтиморі відправляє їх сюди на день, мов у дитсадок.

До покою Мейсона Верджера можна дістатися тільки крізь його ванну кімнату, що обладнана не гірше за спа-центри й займає простір на всю ширину крила. Інтер'єр геть не схожий на домашній – усюди сталь, хром, промислові килимки, душові кабінки з широкими дверима, неіржавкі ванни з підйомними пристроями, скручені в кільця оранжеві шланги, парові кабінки й просторі скляні шафи з мазями від «Фармації ді Санта Марія Новелла», що у Флоренції. Повітря у ванній кімнаті парувало від нещодавнього використання, повнилось ароматами бальзаму й грушанки.

Старлінг побачила світло, що пробивалося під дверима кімнати Мейсона Верджера. Воно згасло, щойно Марго торкнулася дверної ручки.

Гостьова зона в кутку покою Мейсона Верджера була сліпуче освітлена горішніми лампами. Над канапою висіла пристойна копія «Старого днями» Вільяма Блейка – Бог, що відміряє простір своїм циркулем. Картину оповила чорна тканина – на знак нещодавньої смерті патріарха Верджерів. Решту кімнати поглинула темрява.

З пільми долинав ритмічний гул механізму, що раз у раз зітхав.

– Доброго дня, агенте Старлінг.

Звучний, механічно підсилений голос, губне «б» випадає з «доброго».

– Доброго дня, містере Верджер, – мовила Старлінг у пільму. Горішне світло припікало маківку. Справжній день був деінде. Сюди день не заходив.

– Сідайте.

Доведеться цим зайнятися. Зараз – саме час. Нагальна необхідність.

– Містере Верджер, розмова, яку ми з вами проведемо, матиме характер свідчень, тож я мушу записати її на плівку. Ви не проти?

– Звісно, – прозвучав голос між зітханнями механізму, щілинні «с» і «з» випадають зі слів. – Марго, думаю, наразі можеш іти.

Не глянувши на Старлінг, Марго Верджер вийшла з кімнати під свист своїх саржевих бриджів.

– Містере Верджер, мені б хотілося прикріпити мікрофон до... вашого одягу чи подушки, якщо це вас влаштує, або я можу покликати для цього медбрата – як забажаєте.

– Заради Бога, – відповів він, загубивши «б», а тоді дочекався наступного механічного подиху. – Можете самі це зробити, агенте Старлінг. Я поруч, туточки.

Старлінг не змогла відразу відшукати перемикачі, щоб увімкнути світло. Вирішивши, що вона краще бачитиме, коли лампи не сліпитимуть очі, Кларіс виставила вперед руку й вирушила в пільму на запах грушанки й бальзаму.

Коли Мейсон увімкнув світло, виявилось, що ліжко ближче, ніж вона очікувала.

Вираз на обличчі Старлінг не змінився. Рука, у якій вона тримала мікрофон на кліпсі, відсахнулася назад десь на дюйм.^[28]

Перша думка Старлінг не була пов'язана з відчуттями, що виникли в її грудях і животі. Це було спостереження про те, що мовні аномалії Мейсона утворилися в результаті повної відсутності губ. Із другою думкою прийшло усвідомлення, що він не сліпий. Єдине синє око позирало на неї крізь такий собі монокль із трубочкою, яка не давала оку пересохнути, оскільки бракувало повіки. Над рештою обличчя вже давно попрацювали хірурги, зробили все можливе, щоб натягти на кістки рештки шкіри.

Безгубе, безносе обличчя Мейсона Верджера, на якому не лишилося м'яких тканин, шкірилося самими зубами, мов істота з глибоких глибин океану. Усі ми звичні до масок, тож шок від побаченого приходить трохи згодом. Шок приходить від усвідомлення, що це людське обличчя, за яким ховається розум. Вас млоїть від міміки, артикуляції щелепи, від ока, що обертається, аби вас роздивитися. Роздивитися ваше нормальне обличчя.

У Мейсона Верджера гарне волосся, і, хоч як дивно, саме на нього дивитися найважче. Чорняве з сивими вкрапленнями, воно зав'язане в кінський хвіст, такий довгий, що дістане до підлоги, якщо перекинути його через подушку. Сьогодні волосся звилось у велике кільце на грудях, на черепаховому панцирі респіратора. Людське волосся на тлі огидної руїни; коси сяють, мов риб'яча луска.

Уже давно паралізоване тіло Мейсона Верджера зводилося на ніщо під простирадлами на високому лікарняному ліжку.

Перед його обличчям висів пульт, що скидався на флейту Пана чи губну гармоніку в прозорому пластику. Він скрутив язика трубочкою навколо отвору дудки й дмухнув із наступним подихом респіратора. Ліжко відгукнулося гудінням, трохи розвернуло його до Старлінг і підняло підголовник.

– Я дякую Господу за те, що сталося, – сказав Верджер. – То було моє спасіння. Ви прийняли Ісуса, міс Старлінг? Маєте віру?

– Мене виростили в закритому релігійному середовищі, містере Верджер. Решту подумайте самі, – відповіла Старлінг. – А зараз, якщо ви не проти, я причеплю оце до вашої подушки. Воно ж тут нічому не заважатиме?

Голос звучав надто жваво і дбайливо як для Старлінг.

Її рука біля його голови, ці дві плоти поруч – від цього Старлінг аж ніяк не полегшало, як і від пульсу в судинах, які пересадили зі шкірою понад кістками обличчя, аби жити його кров'ю. Ритмічне розширення викликало асоціацію з хробаками, що поглинають potravу.

Вона з полегшенням розмотала дріт і позадкувала до стола, де лишилися диктофон і окремих мікрофон.

– Спеціальний агент Кларіс М. Старлінг, номер ФБР 5143690, приймає свідчення в Мейсона Р. Верджера, номер соціального страхування 475989823, у нього вдома, у день і рік, зазначені вище, під присягою й за офіційним підписом. Містер Верджер усвідомлює, що прокурором США з Тридцять шостого округу й місцевою владою йому надано імунітет від судового переслідування, про що свідчить

спільний меморандум, наданий під присягою й за офіційним підписом. Отже, містере Верджер...

– Я хочу розповісти вам про табір, – перебив Мейсон із черговим видихом. – То був чудовий дитячий досвід, до якого я, по суті, повернувся.

– Ми можемо обговорити це згодом, містере Верджер, але я гадала, що ми...

– О, ми можемо обговорити це *зараз*, міс Старлінг. Розумієте, тут усе взаємопов'язано. Те, як я зустрів Ісуса, – це найважливіша річ, про яку я взагалі вам можу розповісти, – він дочекався наступного зітхання механізму. – Мова про християнській табір, який оплатив мій батько. Заплатив цілком і повністю за всіх сто двадцять п'ять відпочивальників на озері Мічиган. Деякі з них бідували, за шоколадку що завгодно могли зробити. Може, я цим користався, може, жорстоко з ними поведився, якщо вони не хотіли брати цукерки й робити, як я скажу, – я нічого не приховую, бо тепер уже все гаразд.

– Містере Верджер, давайте обговоримо певну інформацію на цю ж...

Він її не слухав, просто чекав, доки машина подарує йому наступний подих.

– У мене є імунітет, міс Старлінг, і тепер усе гаразд. Я маю імунітет від Ісуса, маю імунітет від прокурора США, маю імунітет від окружного прокурора Овінгз-Мілз, алілуя. Я вільний, міс Старлінг, і тепер усе гаразд. Я з Ним, просто поруч, і тепер усе гаразд. Він Ісус Воскреслий, і в таборі ми називали його Воскром. Ніхто не зрівняється з Воскром. Ми переінакшили його на сучасний лад, розумієте, – Воскр. Я служив Йому в Африці, алілуя, служив йому в Чикаго, хай святиться ім'я Його, служу Йому й зараз, і Він підніме мене з цього ложа, і Він покарає ворогів моїх, і приведе їх до мене, і я чутиму стражденні крики жінок їхніх, і тепер усе гаразд.

Він захлинувся слиною й замовк. Пульсуючі судини на його обличчі потемніли. Старлінг підвелася, щоб покликати когось із

медперсоналу, але не встигла дістатися дверей, як голос Мейсона її спинив.

– Я в порядку, тепер усе гаразд.

Може, пряме запитання подіє краще, аніж спроби скерувати його до потрібної теми.

– Містере Верджер, чи бачили ви доктора Лектера до того, як суд призначив його вашим психіатром? Чи знали його неофіційно?

– Ні.

– Ви обидва були членами колегії Балтиморської філармонії.

– Ні, членство мені надали через благодійні внески. На голосування я посилав свого юриста.

– Ви не давали жодних свідчень на суді у справі доктора Лектера.

Вона поступово вчилася співвідносити свої питання з подихами, що він набирав для відповідей.

– На суді казали, що доказів вистачить на п'ять, навіть дев'ять смертних вироків. Усе перекреслило оскарження щодо неосудності.

– Суд сам визнав його неосудним. Доктор Лектер не подавав апеляції.

– Гадаєте, ця деталь настільки важлива? – спитав Мейсон.

Із цим питанням вона вперше відчула його розум, чіпкий та глибокий, що так різнився від словникового запасу, яким він із нею користувався.

Великий вугор, що наразі при звичайстві до світла, піднявся з-під каміння у своєму акваріумі й заходився невтомно колувати – мерехтлива стрічка з красивим візерунком нерівномірних кремових цяток на коричневому тлі.

Старлінг помітила рух, ухопила його периферійним зором.

– Це мурена Кідако, – сказав Мейсон. – У неволі в Токіо живе навіть більша. Ця друга за величиною... Загальна назва – «жорстока мурена», хочете побачити чому?

– Ні, – відповіла Старлінг і перегорнула сторінку у своєму блокноті. – Отже, у ході терапії, призначеної вам судовим рішенням, містере Верджер, ви запросили доктора Лектера до себе додому.

– Мені вже нема чого соромитися. Я вам про все розповім. Тепер усе гаразд. Мене обіцяли відпустити після всіх тих сфабрикованих звинувачень у розбещенні, якщо я відбуду п'ятсот годин на соціальних роботах, попрацюю в собачому притулку й пройду курс терапії з доктором Лектером. Я гадав, що як доктор Лектер у щось вплутається, то йому доведеться дати мені послаблення на терапії і він не скасує моє умовно-дострокове, якщо я пропускатиму сеанси чи з'являтимуся на наші зустрічі трохи під кайфом.

– Саме тоді ви придбали будинок в Овінгз-Мілз.

– Так. Я розповів докторові Лектеру про все – про Африку, Іді й таке інше – і сказав, що покажу йому деякі свої штучки.

– Покажете що?

– Інвентар. Іграшки. Отам у кутку – то маленька портативна гільйотина, якою я скористався для Іді Аміна. Можна закинути її в багажник «джипа» й поїхати будь-куди, у найвіддаленіше село. Встановлюється за п'ятнадцять хвилин. Приречені зводять лезо катеринкою хвилин за десять, трохи довше, якщо це жінка чи дитина. Я нічого цього не стидаюся, бо тепер очистився.

– Доктор Лектер прийшов до вас додому.

– Так. Я сам відчинив йому, під кайфом, ви розумієте. Очікував якоїсь реакції, але так і не дочекався. Переймався, що він мене злякається, та він здавався геть непорушним. *Злякається* мене – тепер це смішно звучить. Я запросив його нагору. Показав, що взяв собак із притулку, двох псів, які ладнали між собою, посадив їх разом у клітку, давав їм удосталь свіжої води, але не годував. Мені було цікаво, що ж зрештою трапиться... Показав йому свою шибеницю, знаєте, для еротичної асфіксії, коли ти вішаєшся, тільки не по-справжньому, щоб було приємніше під час... ви мене розумієте?

– Розумію.

– Ну а він, здавалося, не розумів. Спитав, як воно працює, а я сказав, що дивний то психіатр, який цього не знає, а він відповів, і я

ніколи не забуду його посмішку, відповів: «Покажіть мені». Я тоді подумав – *ну все, ти попався!*

– І ви йому показали.

– Я цього не соромлюся. Ми вчимося на власних помилках. Тепер я очистився.

– Будь ласка, продовжуйте, містере Верджер.

– Тож я натягнув петлю перед своїм великим дзеркалом, просунув у неї голову й, тримаючи механізм розчеплення однією рукою, задовольняв себе іншою та все чекав на його реакцію, але так нічого й не помітив. Зазвичай я добре читаю людські емоції. Він сидів на стільці в кутку кімнати. Схрестив ноги й зчепив пальці на коліні. Потім підвівся й запустив руку в кишеню піджака, так елегантно, мов Джеймс Мейсон,^[29] що витягає запальничку, і мовив: «Не бажаєте аміловий поппер?»^[30] Я подумав: *ого!* Якщо дасть мені одну пігулку зараз, то йому доведеться постачати мені їх до кінця життя, щоб не втратити ліцензію. Вічний рецепт на ліки. Ну, якщо ви читали звіт, то знаєте, що то було дещо більше, ніж амілнітрит.

– «Ангельський пил», інші метамфетаміни й трохи «кислоти», – відповіла Старлінг.

– *Ого-го*, так? Він підійшов до дзеркала, у яке я себе роздивлявся, копнув його ногою при підлозі й узяв один осколок. Я тоді вже злинув. Він наблизився до мене, дав уламок скла, зазирнув у вічі й мовив, що мені, певно, буде до вподоби зрізати ним шкіру зі свого обличчя. Він випустив псів. Я згодував їм власне лице. Кажуть, багато часу пішло на те, щоб зняти всю шкіру. Я сам не пригадую. Доктор Лектер зламав мені шию за допомогою петлі. Лікарі дістали мій ніс, коли прочистили собакам шлунки, проте шкіра вже не прижилася.

Старлінг трохи забарилася з відповіддю, перекладаючи папери на столі.

– Містере Верджер, ваша родина призначила винагороду після того, як доктор Лектер утік з-під варті в Мемфісі.

– Так, мільйон доларів. Один мільйон. Ми поширили оголошення по всьому світу.

– А ще ви запропонували винагороду за будь-яку корисну інформацію, не просто за звичайне затримання й засудження. Ви мали б ділитися цією інформацією з нами. Ви завжди були чесні перед законом?

– Не зовсім, але ділитися особливо було нічим.

– Звідки ви знаєте? Ви самостійно перевіряли якісь підказки?

– Так, і то настільки, щоб переконатися в їхній марності. Чому б і ні – ФБР ніколи й нічого нам не казало. Ми отримали наводку з Криту – вона виявилася даремною, і ще одну з Уругваю – її ми теж не змогли підтвердити. Я хочу, аби ви зрозуміли: річ не в помсті, міс Старлінг. Я пробачив доктору Лектеру так само, як наш Спаситель пробачив римським солдатам.

– Містере Верджер, ви повідомили моє керівництво, що наразі отримали інформацію, варту уваги.

– Подивіться в шухляді, що в крайньому столі.

Старлінг дістала з сумочки білі бавовняні рукавички й наділа їх. У шухляді лежав великий конверт із обгорткового паперу. Цупкий і важкий. Вона витягла з нього рентгенівський знімок і піднесла до яскравої горішньої лампи. То був рентген лівої руки, травмованої. Вона перерахувала пальці. Чотири плюс великий.

– Погляньте на п'ясні кістки, розумієте, про що я?

– Так.

– Порахуйте міжфалангові суглоби. П'ять суглобів.

– З урахуванням великого, у цієї людини було шість пальців на лівій руці. Як у доктора Лектера.

– Як у доктора Лектера.

Куточок знімка, де мав стояти номер рентгену й на зва клініки, було відрізано.

– Звідки ви це дістали, містере Верджер?

– З Ріо-де-Жанейро. Щоб дізнатися більше, я мушу заплатити. Велику суму. Ви можете мені сказати, чи це рука доктора Лектера? Я маю знати, чи треба платити гроші.

– Спробую дізнатися, містере Верджер. Зроблю все можливе. Ви маєте обгортку, у якій прийшов знімок?

– Він у Марго, у пластиковому пакеті, вона вам його видасть. Якщо не заперечуєте, міс Старлінг, я втомився, і мені потрібна увага медиків.

– Моє керівництво вам доповість, містере Верджер.

Невдовзі після того, як Старлінг вийшла з кімнати, Мейсон Верджер дмухнув у крайню трубочку й мовив:

– Корделле!

З ігрової кімнати прийшов медбрат і зачитав Мейсонові інформацію з папки, позначеної написом «ДЕПАРТАМЕНТ ОХОРОНИ ДИТИНСТВА, МІСТО БАЛТИМОР».

– *Франклін*, так? Приведи до мене *Франкліна*, – сказав Мейсон і вимкнув світло над ліжком.

Маленький хлопчик стояв сам-один під яскравим горішнім світлом у кутку для гостей і мружився, вдивляючись у темряву, повну зітхань. Залунав гучний голос:

– Ти *Франклін*?

– Франклін, – відповів маленький хлопчик.

– Де ти зараз мешкаєш, *Франкліне*?

– З мамою, Ширлі та Вислюганом.

– Вислюган із вами весь час живе?

– Він то є, то нема.

– Ти сказав «він то є, то нема»?

– Ага.

– Мама тобі не рідна, так, *Франкліне*?

– Вона мені названа.

– То не перша твоя названа мати, так?

– Нє-а.

– Тобі подобається там жити, *Франкліне*?

Хлопчик просяяв:

– У нас є кицька-муркицька. Мама робе оладки в духовці.

- Скільки ти вже там мешкаєш, із цією мамою?
- Не знаю.
- Ти вже святкував там день народження?
- Так, один раз. Ширлі наробила «кул-ейду». [\[31\]](#)
- Любиш «кул-ейд»?
- Полуничний.
- Любиш маму й Ширлі?
- Люблю, ага, і кицьку-муркицьку.
- Ти хочеш там жити? Почуваєшся в безпеці, коли лягаєш спати?
- Ага. Я сплю в одній кімнаті з Ширлі. Ширлі, вона доросла дівчина.
- *Франкліне*, ти не можеш більше лишатися з мамою, Ширлі та кицькою-муркицькою. Тобі доведеться від них піти.
- Хто таке сказав?
- Уряд таке сказав. Мама втратила роботу й право на всиновлення. Поліція знайшла у вас удома сигарету з марихуаною. Це останній тиждень, коли тобі дозволять бачитися з мамою. Останній тиждень, коли дозволять бачитися з Ширлі та кицькою-муркицькою.
- Ні, – мовив Франклін.
- А може, ти їм просто більше не потрібен, *Франкліне*. З тобою щось не так? У тебе якась вавка на тілі чи інша гидота? Може, у тебе шкіра затемна, щоб вони тебе любили?
- Франклін підняв сорочку й поглянув на свій маленький коричневий живіт. Похитав головою. Він плакав.
- Ти знаєш, що станеться з кицею? Як звати кицю?
- Кицька-Муркицька, так і звем.
- Ти знаєш, що станеться з Кицькою-Муркицькою? Поліцейські заберуть Муркицьку в притулок, і там лікар зробить їй укол. Тобі робили уколи в дитсадочку? Лікар робив тобі укол? Блискучою голкою? Вони зроблять Муркиці укол. Вона так перелякається, коли побачить голку. Лікар проштрикне її голкою, Киці-Муркиці болітиме, а тоді вона помре.

Франклін схопився за край сорочки й підняв до обличчя. Засунув у рот великий палець, як не робив уже рік відтоді, як його попросила про це мама.

– Ходи сюди, – сказав голос із темряви. – Ходи сюди, і я розповім, як уберегти Кицьку-Муркицьку від уколу. Ти хочеш, аби Муркиці зробили укол, *Франкліне*? Ні? То йди сюди, *Франкліне*.

Франклін повільно пішов у темряву. З очей хлопчика струменіли сльози, він смоктав великий палець. Коли він опинився за шість футів^[32] від ліжка, Мейсон дмухнув у свою губну гармоніку, і світло ввімкнулося.

Від природженої сміливості, чи від бажання допомогти Киці-Муркиці, чи від приреченого усвідомлення, що йому нема куди тікати, Франклін навіть не здригнувся. Не побіг геть. Стояв на своєму місці й дивився Мейсонові в обличчя.

Мейсон насупив би брови, якби їх мав, аби висловити невдоволення таким результатом.

– Ти зможеш урятувати Кицьку-Муркицьку від уколу, якщо сам згодуєш Муркиці щурячу отруту, – сказав Мейсон.

Шипляча «щ» загубилася, але Франклін усе зрозумів.

– Ти зла стара бьяка, – відповів Франклін. – Ще й потворна.

Він розвернувся й вийшов із кімнати – повз ванну зі скрученими шлангами, назад в ігрову.

Мейсон стежив за ним на моніторі.

Медбрат глянув на хлопчика, уважно роздивився його, удаючи, що читає «Vogue».

Франклін більше не зважав на іграшки. Він відійшов подалі й усівся під жирафою, обличчям до стіни. Ось і все, що він міг удіяти, аби не смоктати великого пальця.

Корделл терпляче виглядав сльози. Коли медбрат побачив, як здригнулися дитячі плечі, то підійшов до хлопчика й ніжно витер сльози клаптиком стерильної тканини. А тоді поклав мокрий клаптик у Мейсонів бокал для мартіні, що охолоджувався в холодильнику ігрової поруч із апельсиновим соком і колою.

Розділ 10

Знайти медичну інформацію про доктора Лектера було нелегко. Якщо враховувати його цілковите презирство до медичних закладів і більшості лікарів-практиків, то не дивно, що в нього ніколи не було особистого терапевта.

Державна балтиморська лікарня для психічно хворих злочинців, де доктора Лектера утримували до його лиховісного переведення у Мемфіс, тепер зачинилась, і занедбану будівлю очікувало знесення.

Поліція штату Теннессі була останньою інстанцією, яка несла відповідальність за доктора Лектера до його втечі, але там наполягали, що не отримували його медичної документації. Наразі вже мертві офіцери, які перевезли його з Балтимора до Мемфіса, розписалися тоді за в'язня, але не за його медичні картки.

Старлінг провела день на телефоні й за комп'ютером, а потім вручну обшукала кімнати для зберігання речових доказів у Куантіко та в Будівлі Гувера. Вона цілий ранок лазила запліжною, смердючою, захаращеною кімнатою доказів у поліцейському управлінні Балтимора і провела навіжений день, розбираючись із некаталогізованим Зібранням Ганнібала Лектера в Меморіальній юридичній бібліотеці Фітцг'ю, де час зупиняється, поки архіваріуси намагаються відшукати потрібні ключі.

Зрештою, їй дістався єдиний аркуш – побіжний медичний огляд доктора Лектера, який відбувся, коли його вперше заарештувала поліція штату Меріленд. І жодних історій хвороб.

Айнелл Корі пережила занепад Державної балтиморської лікарні для психічно хворих злочинців і взялася до кращих справ у Лікарняній раді штату Меріленд. Вона не захотіла розмовляти зі Старлінг у своєму кабінеті, тож вони зустрілися в кафетерії на першому поверсі.

Старлінг узяла собі за звичку приїжджати на зустрічі раніше й оглядати узгоджене місце здалеку. Корі виявилася пунктуальною до

хвилини. Вона була огрядна й бліда, років тридцяти п'яти, без макіяжу та прикрас. Волосся носила майже по пояс, як і колись у старших класах, а на ноги вдягла білі сандалії з компресійними колготами.

Старлінг збирала пакетики з цукром біля кавового прилавка й спостерігала, як Корі всідається за погоджений столик.

Ви можете дотримуватися помилкової думки, що всі протестанти однакові на вигляд. Це не так. Так само як уродженці Карибів можуть відрізнити жителів одного острова від іншого, так і Старлінг, яку виховали лютерани, поглянула на цю жінку й мовила сама до себе: «Церква Христа, у крайньому випадку назарейка».

Старлінг зняла всі свої прикраси, простенький браслет і золотий кульчик зі здорового вуха, та склала їх у сумочку. Наручний годинник пластиковий, зійде. Більше зі своєю зовнішністю вона не могла нічого вдіяти.

– Інелл Корі? Хочете кави? – спитала Старлінг, тримаючи в руках дві чашки.

– Правильно казати Айнелл. Я каву не п'ю.

– Тоді я обидві вип'ю, хочете чогось іще? Я Кларіс Старлінг.

– Нічого мені не треба. Не покажете мені якесь посвідчення з фотографією?

– Звісно, – відповіла Старлінг. – Міс Корі... Можна я звертатимусь до вас на ім'я?

Жінка стонула плечима.

– Айнелл, мені потрібна допомога у справі, до якої ви особисто не маєте жодного стосунку. Я просто потребую настанов, аби знайти документацію з Державної балтиморської лікарні.

Айнелл Корі говорить із перебільшеною чіткістю, коли хоче підкреслити свою правоту чи гнів.

– Ми вже все обговорили з комісією штату під час закриття, міс...

– Старлінг.

– Міс Старлінг. Ви не знайдете жодного пацієнта, який покинув би ту лікарню без папки. Ви не знайдете жодної папки, яка б покинула

ту лікарню без узгодження з керівництвом. Що стосується померлих, то міністерству здоров'я їхні папки були не потрібні, Бюро демографічної статистики – також, і, наскільки мені відомо, мертві папки, тобто папки померлих, лишалися в Державній балтиморській лікарні ще після дати мого звільнення, а я пішла мало не остання. Утечі перейшли до міської поліції та управління шерифа.

– Утечі?

– Я маю на увазі випадки, коли хтось тікає з лікарні. Інколи тікали привілейовані пацієнти.

– Доктора Лектера можна вважати «втечею»? Як гадає те, чи його документи могли потрапити до правових органів?

– Він *не* був утікачем. Він не проходив як наш утікач. Коли він зник, то перебував не під нашим наглядом. Одного разу я спустилася туди, вниз, подивилася на доктора Лектера й показала його моїй сестрі, коли вона приходила до нас із хлопцями. Мені стає якось гидко й холодно, коли про це згадую. Він нацькував одного з пацієнтів, аби той кинув у нас, – вона стишила голос, – сім'я. Розумієте, про що я?

– Чула про такі випадки, – відповіла Старлінг. – То часом був не Мітс? Мав натреновану руку.

– Я викреслила це з пам'яті. А *вас* я пам'ятаю. Ви прийшли в лікарню, поговорили з Фредом... доктором Чилтоном, а потім спустилися в підвал до Лектера, так?

– Так.

Доктор Фредерік Чилтон був директором Державної балтиморської лікарні для психічно хворих злочинців і пропав під час відпустки після втечі доктора Лектера.

– Ви знаєте, що Фред зник.

– Так, чула про це.

В очах міс Корі раптом забриніли сльози.

– Він був моїм нареченим, – сказала вона. – А тоді він пропав, лікарню закрили – наче дах завалився мені на голову. Якби не моя церква, я б не впоралася з горем.

- Співчуваю, – відповіла Старлінг. – Тепер у вас гарна робота.
- Але Фреда нема. Він був чудовим, чудовим чоловіком. У нас було кохання, така любов, що випадає далеко не всім. Його обрали хлопцем року в Кантоні, коли він ходив у старші класи.
- Ну нічого собі. Дозвольте спитати вас іще дещо, Айнелл: він зберігав документацію у своєму кабінеті чи вона лежала на реєстратурі, де було ваше робоче...
- Документи були в стінних шафах у нього в кабінеті, а потім їх стало так багато, що ми придбали великі картотечні шафи в реєстратуру. Звісно, вони завжди були замкнені. Коли ми закрилися, туди на постійній основі переїхала метадонова клініка, більшість речей пересували з місця на місце.
- Ви коли-небудь бачили, читали документацію на доктора Лектера?
- Звісно.
- Не пам'ятаєте, чи були там рентгенівські знімки? Рентгени вкладали у медичні звіти чи зберігали окремо?
- У. Вкладали у звіти. Вони більші за стандартні папки, через те було незручно. Ми мали рентгенівський апарат, але рентгенолог працював не на повну ставку, тож не укладав окремих справ. Чесно кажучи, я не пам'ятаю, чи був знімок у Лектеровій папці, чи ні. Там була стрічка електрокардіограми, яку Фред інколи показував гостям, доктор Лектер – я навіть не хочу називати його доктором – був увесь обплутаний дротами електрокардіографа, коли дістався тієї бідної медсестри. Розумієте, показники були дивними – його пульс практично не змінився, коли він на неї напав. Йому вибило плече, коли всі ті санітари, ну, навалилися на нього та відтягли від неї. То треба було зробити йому рентген. Вони б йому не тіко плече вибили, якщо мене попитати.
- Як вам щось спаде на думку, де взагалі може бути та папка, ви мені зателефонуєте?
- Ми проведемо те, що звемо «глобальним пошуком». – мовила міс Корі, смакуючи вираз. – Але не думаю, що щось знайдемо. Багато

речей просто покинули, не ми, а працівники метадонової.

У кавових чашок були товсті обідки, через які переливається кава. Дивлячись, як Айнелл Корі важкою ходою, мов пекельне знамення, йде геть, Старлінг випила півчашки кави, підклавши під підборіддя серветку.

Старлінг потроху приходила до тями. Вона розуміла, що їй щось надокучило. Може, то була вульгарність чи й гірше – відсутність смаку. Байдужість до речей, що милують око. Навіть образ королеви снафу^[33] кращий, аніж ніякий, – це факт, хочете ви чути це чи ні.

Старлінг пошукала в собі ознаки снобізму й вирішила, що для снобізму в неї замало приводів. Потім, розмірковуючи про смак, згадала Евелду Драмґо, яка мала його вдосталь. Від цієї думки Старлінг знову закортіло поглинути саму себе.

Розділ 11

Отож Старлінг повернулася в місце, де все для неї розпочалося, у Державну балтиморську лікарню для психічно хворих злочинців, тепер покинуту. Стара коричнева будівля, дім болю з позабиваними вікнами й дверима, пере тягнутий ланцюгами й позначений графіті, чекає на техніку для знесення.

Лікарня почала занепадати задовго до того, як під час відпустки зник її директор, доктор Фредерік Чилтон. У зв'язку з подальшим викриттям нераціонального використання коштів, а також ветхістю самої будівлі законодавчі органи мусили обрізати фінансування. Деяких пацієнтів перевели до інших закладів, інші померли, а ще чимало тинялися торазиновими зомбі по вулицях Балтимора через недолугу програму амбулаторного лікування, і чимало їх замерзло на смерть.

Стоячи перед старою будівлею, Кларіс Старлінг зрозуміла, що встигла перепробувати всі інші варіанти, бо не хотіла знову приходити в це місце.

Доглядач запізнився на сорок п'ять хвилин. То був приземкуватий, старший чоловік із черевиком на високому підборі та зі східноєвропейською зачіскою, яку, певно, йому зробили вдома. Він задихано провів Старлінг до бокових дверей, за кілька кроків далі тротуаром. Замок вибили вандали, і на двері почепили ланцюг із двома навісними замками. Між ланками назбиралося пухнасте павутиння. Трава, що проростала крізь щілини в сходинках, лоскотала кісточки Старлінг, поки доглядач бабрався з ключами. Під вечір набігли хмари, світло стало зернистим і не утворювало тіней.

– Цю будівлю добре не знаю, тіки дивлюсь пожежні сигналізації,
– сказав чоловік.

– Ви не знаєте, тут збереглися документи? Якись картотеки чи записи?

Він стенив плечима:

– Після лікарні тут метадонна клініка була, скільки місяців. Вони в підвал усе знесли, кріаті, постелі, не знаю що ще. Пагано для моєї астми, пліснява, дуже пагана пліснява. Матраці на кріатях у плісняві, пагана пліснява на кріатях. Дихать там не могу. Сходки високо на мою ногу. Я б показав, дак...

Старлінг була б рада компанії, навіть його, але доглядач її б уповільнив.

– Ні, йдіть. Де ваш офіс?

– Далі по кварталі, де раніше була та контора з водійськими правами.

– Якщо я не повернуся через годину...

Він поглянув на годинник.

– Через півгодини мені вже треба йти.

А оце вже, блін, занадто.

– От що ви зараз зробите для мене, сер: ви чекатимете на ключі у своєму офісі. Якщо я не повернуся за годину, то зателефонуйте за номером на цій картці й покажете, куди я пішла. Якщо вас не буде, коли я повернуся – якщо ви замкнете офіс і підете додому, – то я особисто піду зранку до вашого керівництва й доповім про ваш учинок. До того ж – до того ж вас перевірить служба внутрішнього оподаткування, а ваше проживання перегляне Управління контролю за імміграцією та... отриманням громадянства. Ви мене зрозуміли? Мені хотілося б почути відповідь, сер.

– Та я б вас пождав, звісно. Не треба такого казати.

– Дуже вам вдячна, сер, – відповіла Старлінг.

Доглядач ухопився своїми великими руками за поруччя, аби переступити на тротуар. Старлінг слухала, як удалині замовкають його нерівномірні кроки. Вона поштовхом прочинила двері й вийшла на майданчик пожежних сходів. Високі заґратовані вікна в прогоні пропускали сіре світло. Вона поміркувала, чи варто замкнути за собою двері, і вирішила зав'язати ланцюг на вузол ізсередини, щоб мати змогу відчинити двері, якщо загубить ключ.

Під час усіх попередніх відвідин лікарні, коли Старлінг спілкувалася з доктором Ганнібалом Лектером, вона потрапляла всередину з головного входу, тож тепер їй знадобився час, щоб зорієнтуватися.

Вона піднялася пожежними сходами на основний поверх. Матовані вікна так само перешкоджали слабкому денному світлу, і в залі панував півморок. Своїм важким ліхтариком Старлінг відшукала перемикач і ввімкнула горішнє освітлення – три лампочки й досі світили в поламаний арматурі. На столі реєстратури лежали телефонні дроти з оголеними кінцями.

У будівлі побували вандали з фарбою в аерозольних балончиках. Восьмифутовий ^[34] фалос із яйцями прикрашав стіну в реєстратурі, разом із написом «МАМА ФАРОН ПОДРОЧИ МЕНІ».

Двері в кабінет директора були незамкнені. Старлінг зупинилася в прорізі. Саме сюди вона прийшла на своє перше завдання від ФБР, ще коли була стажеркою, коли всьому вірила, коли гадала, що як ти вправляєшся з роботою, якщо даєш раду, то тебе приймуть незалежно від раси, віри, кольору шкіри, національності чи того факту, що ти маєш бути одним зі старих добрих хлопців. З усього цього їй лишився тільки один пункт, у який вона вірила. Старлінг вірила, що дає раду.

Ось тут директор лікарні Чилтон подав їй масну руку, а тоді почав загравати. Тут він торгував таємницями, підслуховував і вірив, що не дурніший за Ганнібала Лектера, тут він прийняв рішення, яке дало Лектерові можливість утекти, проливши стільки крові.

Чилтонів стіл і досі стояв у кабінеті, але стілець пропав – завдяки маленьким розмірам його було легко вкрасти. Шухляди порожні, окрім розчавленого алказельтцеру.

У кабінеті лишилися дві картотечні шафи. На них були прості замки, і колишній технічний агент Старлінг відімкнула їх менш ніж за хвилину. У нижній шухляді лежав усохлий сендвіч у паперовій обгортці, кілька бланків метадонової клініки, а також ароматизатор для рота, тюбик тоніку для волосся, гребінець і кілька презервативів.

Старлінг замислилася про лікарняний підвал, схожий на каземат, де доктор Лектер прожив вісім років. Їй не хотілося туди спускатися.

Вона могла б скористатися мобільним і попрохати когось із міської поліції спуститися разом із нею. Могла б попросити польовий офіс у Балтиморі прислати до неї ще одного агента ФБР. Сірий день майже закінчився, і навіть зараз їй уже ніяк не уникнути години пік на дорогах Вашингтона. Якщо доведеться чекати, справи тільки погіршаться.

Попри пил, вона похилилася на Чилтонів стіл і спробувала вирішити. Вона насправді гадала, що в підвалі можуть лежати папки, чи її просто тягло в те місце, де вона вперше побачила Ганнібала Лектера?

Завдяки кар'єрі в правоохоронних органах Старлінг дізналася про себе принаймні одну річ, а саме: вона не шукала собі пригод і була б рада ніколи знову не відчувати страху. Але в підвалі можуть бути папки. Вона зможе це перевірити за п'ять хвилин.

Вона пам'ятала, як, коли спускалася сюди багато років тому, за спиною ляскали двері підвищеної безпеки. На той випадок, якщо хтось захоче їх зачинити цього разу, вона зателефонувала до Балтиморського польового офісу, повідомила про своє місцеперебування й домовилася зв'язатися за годину, коли вийде.

Світло ввімкнулося на внутрішніх сходах – ними Чилтон колись давно проводжав її до підвалу. Тут він пояснював правила безпеки поводження з Ганнібалом Лектером, а тут, під оцією лампою, зупинився, щоб дістати з гаманця фотографію медсестри, чий язик доктор Лектер з'їв під час спроби провести медогляд. Якщо під час гамування доктору Лектеру вибили плече, то, звісна річ, мав існувати рентгенівський знімок.

Протяг на сходах торкнувся шиї, наче десь було прочинене вікно.

На майданчику валялася коробка з-під гамбургера з «Макдональдза», розкидані серветки. Поплямована посудина, де колись була квасоля. Рештки їжі. У кутку – звивисте лайно і ще серветки. Світло кінчалося на нижньому сходовому майданчику

перед великими сталевими дверима, що вели до відділення для буйних, – тепер вони були прочинені навстіж, трималися на гаку на стіні. Ліхтарик Старлінг містив п'ять батарейок D і пускав хороший, широкий промінь.

Старлінг освітила ним довгий коридор колишнього відділення максимальної безпеки. У дальшому кінці виднілося якесь нагромадження. Дивно бачити відчинені двері в камерах. Підлога була завалена обгортками з-під хліба й паперовими склянками. Бляшанка з-під содової, почорніла від ужитку, мов тріснута труба, лежала на столі, за яким колись сиділи санітари.

Старлінг клацнула перемикачами за постом санітарів. Безрезультатно. Вона дістала мобільний телефон. У темряві червоне світло видавалося дуже яскравим. Під землею від мобілки ніякої користі, але вона голосно в неї заговорила:

– Баррі, піджени вантажівку до бокового входу. Принеси прожектор. Прихопи візки, щоб підняти речі нагору... ага, спускайся.

Потім Старлінг крикнула в темряву:

– Увага там. Я федеральний офіцер. Якщо ви тут нелегально мешкаєте, то можете йти. Я вас не заарештую. Ви мене не цікавите. Якщо ви повернетесь після того, як я закінчу свої справи, мене це також не цікавить. Можете зараз виходити. Якщо ви спробуєте мені завадити, то отримаєте тяжке тілесне ушкодження, коли я засаджу свинцю вам у дупу. Дякую.

Її голос прокотився луною в коридорі, де божевільні колись зривалися на хрип і жували беззубими яснами ґрати.

Старлінг пригадала заспокійливу присутність великого санітара Барні, який чергував тут, коли вона приходила на розмови до доктора Лектера. Дивна чемність, із якою Барні й доктор Лектер ставилися один до одного. Тепер Барні не було. Виринув спогад зі школи, і Старлінг, щоб зібратися, змусила себе пригадати:

Кроки лунають у пам'яті

Коридорами, якими ми не йшли,
До дверей, яких ми не прочиняли,
Що ведуть у сад троянд.

Сад троянд, еге ж. Нічогенький сад троянд.

Старлінг, яку на нещодавніх нарадах заохочували ненавидіти свою зброю та саму себе, з'ясувала, що торкатися зброї не так уже й неприємно, коли тобі страшно. Вона притисла 45-й калібр до стегна й пішла коридором за променем ліхтарика. Важко водночас слідкувати за обома флангами, нікого за собою не лишати, обов'язково. Десь крапала вода.

В одних камерах – ряди розібраних рам від ліжок. В інших – матраци. Посеред коридору натекло води, і Старлінг, завжди дбаючи про взуття, переступила вузьку калюжу, просуваючись уперед. Вона згадала пораду Барні, яку він дав багато років тому, коли в камерах іще були люди. *Тримайтеся середини проходу, коли будете йти.*

Картотечні шафи, ось вони. Посеред коридору, у самому кінці, тьмяна оливкова поверхня в промені ліхтарика.

Ось камера, у якій колись сидів Множинний Мігґс, повз неї взагалі не хотілося проходити. Мігґс, який шепотів до неї непристойності й кидався тілесними рідинами. Мігґс, якого доктор Лектер убив, нарадивши проковтнути власний поганий язик. А коли Мігґс помер, у камері оселився Семмі. Семмі, чий поетичний талант доктор Лектер заохочував, впливаючи на поета неймовірним чином. Навіть зараз вона могла чути, як Семмі горлає свій вірш:

Я ХОЧУ ТИ ДО СУСА
Я ХОЧУ ТИ З РИСТОМ
І Я ПІТУ ЗІ СУСОМ
ЯК БУТУ МОЛОЦОМ

У неї досі валялася десь записка, нашкрябана крейдовим олівцем. Тепер камера була заставлена матрацами й вузлами з білизною, замотаною в простирадла.

І нарешті, камера доктора Лектера.

Міцний стіл, за яким він читав, так само стояв на болтах у центрі кімнати. Зникли дошки поличок, на яких він тримав свої книги, але зі стіни й досі стирчали скоби.

Старлінг мала б уже повернутися до шаф, але не могла відвести очей від камери. Тут відбулася найдивовижніша зустріч у її житті. Тут її вражали, шокували, дивували.

Тут вона чула про себе правду, таку жаску, на яку серце відгукалося, мов величезний, гучний дзвін.

Їй хотілося зайти. Хотілося зайти в камеру, як хочеться стрибнути з балкона, як манить блиск рейок і шпал, коли чуєш, що прибуває потяг.

Старлінг посвітила навколо ліхтариком, зазирнула за картотечні шафи, пустила промінь найближчими камерами.

Цікавість перенесла її за поріг. Вона стояла в центрі камери, де доктор Ганнібал Лектер провів вісім років. Тепер вона займала простір, у якому колись бачила його, і чекала, що по шкірі піде мороз, але цього не сталося. Поклала зброю та ліхтарик на стіл, переконавшись, що ліхтарик не покотиться, і притулила руки до поверхні, відчувши під долонями самі крихти.

Загалом, враження розчаровували. Колишній мешканець покинув цю камеру, наче змія скинула шкіру. Старлінг помітила, що до неї прийшло усвідомлення: смерть і небезпека не завжди чекають на тебе в пастках. Вони можуть прийти з солодким диханням коханої людини. Або одного сонячного дня на рибному ринку, де з бумбокса лунає «Макарена».

До роботи. Картотека вісім футів завдовжки, усього чотири шафи, до підборіддя. У кожній – по п'ять шухляд, під єдиним замком із чотирма штифтами, що висів біля горішньої шухляди. Усі чотири відімкнені. Усі шухляди забиті справами, подекуди товстими, усі – у

папках. Старі паперові папки «під мармур» із часом погнулися, новіші справи зберігалися в коричневих «манільських» папках. Інформація про здоров'я мертвих людей, аж від самого відкриття лікарні в 1932 році. справи розставлено майже за алфавітом, деякі документи щільно укладено позаду папок у довгих шухлядах. Старлінг швиденько перебирала корінці, притримуючи важкий ліхтарик на плечі, пальцями вільної руки гортаючи папки, шкодуючи, що не прихопила маленький ліхтарик, який можна тримати в зубах. Щойно вона трохи розібралася в картотеці, стала пропускати цілі шухляди, промайнувши невелику секцію «І», потім «К», вона дісталася «Л», і тут бац: Лектер, Ганнібал.

Старлінг дістала довгу коричневу папку, одразу промацала її в пошуках твердого рентгенівського негатива, поклала папку на стос інших, розгорнула і знайшла історію хвороби покійного І. Дж. Мігґса. Чорт забирай. Мігґс навіть у могилі не дає їй спокою. Вона переклала папку на шафу й поспішила до «М». Коричнева папка Мігґса стояла на місці, за алфавітом. Порожня. Хтось помилився, укладаючи справи? Хтось випадково поклав документи Мігґса в обкладинку справи Ганнібала Лектера? Вона пробіглася секцією «М», видивляючись справу без папки. Потім повернулася до «І». Усвідомлення, що їй дещо заважає. Запах цього місця став більше непокоїти. Доглядач був правий, тут важко дихати. Вона дісталася середини «І», коли збагнула, що сморід... швидко посилюється.

Позаду – тихий сплеск, і вона різко озирнулася, наготувавши для удару ліхтарик, швидко засунувши руку під вітрівку, до зброї. У світлі ліхтарика Старлінг стояв високий чоловік у брудному ганчір'ї, ступивши однією величезною, набряклою ногою в калюжу. Одна рука звисала вздовж тіла. Другою він тримав осколок від розбитої тарілки. Одна нога та обидві стопи були перев'язані стрічками з простирадл.

– Привіт, – сказав він, ледве рухаючи язиком, розпухлим від стоматиту. Старлінг за п'ять футів відчувала його дихання. Рука під курткою перемістилася від зброї до балончика з «Мейсом».

– Привіт, – відповіла Старлінг. – Будь ласка, станьте туди, спиною до ґрат.

Чоловік не поворухнувся.

– Ти Сус? – спитав він.

– Ні, – сказала Старлінг. – Я не Ісус.

Голос. Старлінг пам'ятала цей голос.

– Ти Сус?!

Чоловік кривив лице.

Цей голос. Ану думай.

– Привіт, Семмі, – сказала Старлінг. – Як ти? Щойно про тебе згадувала.

Що там про Семмі? Інформація прибувала швидко, у довільному порядку. *Виклав голову своєї матері на тацю для пожертв, поки паства співала «Віддавай Господу найкраще». Сказав, що то найдорожча річ у нього. У Придорожній баптистській церкві. Побивається, як казав доктор Лектер, що Ісус десь забарився.*

– Ти Сус? – мовив Семмі, цього разу жалісно. Він поліз у кишеню й витяг звідти недопалок, чималий, понад два дюйми завдовжки. Виклав його на осколок тарілки й простягнув, пропонуючи Старлінг.

– Семмі, вибач, ні. Я не...

Семмі раптом ожив, розлютився, що вона не Ісус, і у вогкому коридорі заgrimів його голос:

– Я ХОЧУ ТИ ЗІ СУСОМ!

Я ХОЧУ ТИ З РИСТОМ!

Він замахнувся осколком тарілки з вигнутим, мов мотика, гострим краєм і зробив крок до Старлінг, ступивши обома ногами в калюжу, скорчивши обличчя, хапаючи вільною рукою простір між собою і Старлінг.

Спиною вона відчула тверду поверхню шаф.

– І ТИ ПІДЕШ З ІСУСОМ... ЯК БУДЕШ МОЛОДЦОМ, – промовила Старлінг голосно й чітко, мов гукала до нього з далнини.

– Угу, – спокійно мовив Семмі й зупинився.

Старлінг порилася в сумочці, знайшла шоколадний батончик.

– Семмі, у мене є «снікерс». Любиш «снікерс»?

Він нічого не відповів.

Вона поклала «снікерс» на коричневу папку й простягнула її до Семмі так само, як він простягав свою тарілку.

Він зробив перший укус, навіть не знявши обгортки, потім виплюнув папір і знову вкусив, з'ївши півбатончика за одним разом.

– Семмі, тут іще хтось був?

Він проігнорував питання, поклав решту батончика на тарілку й зник за купою матраців у своїй старій камері.

– А це що, блін, таке? – спитав жіночий голос. – Дякую, Семмі.

– Хто ви? – гукнула Старлінг.

– Не ваше собаче діло.

– Ви живете тут із Семмі?

– Та ні. Прийшла на побачення. Ви не могли б нас залишити наодинці?

– Так. Відповідайте на мої питання. Ви тут давно?

– Два тижні.

– Тут іще хтось був?

– Якись бездомні, Семмі їх вигнав.

– Семмі вас захищає?

– Полізь до мене – дізнаєшся. Я ще добре ходжу. Я дістаю харчі, а він має безпечне місце, де їх можна з'їсти. Багато хто має таку домовленість.

– Хтось із вас бере участь у якійсь соціальній програмі? Не хочете туди потрапити? Я можу допомогти.

– Він уже це пройшов. Виходиш у світ, крутишся, як шмат лайна, а тоді повертаєшся до знайомих місць. Що ви шукаєте? Чого вам треба?

– Деякі лікарняні справи.

– Якщо їх тут нема, то хтось украв – щоб до цього дійти, великого розуму не треба.

– Семмі? – покликала Старлінг. – Семмі?

Семмі не відповів.

– Він спить, – відповіла його подруга.

– Якщо я лишу тут трохи грошей, ви купите собі поїсти? – спитала Старлінг.

– Ні, я куплю випивку. Їжу можна *знайти*. А випивку не знайдеш. Дивіться, щоб вам у зад двері не стукнули, як будете виходити.

– Я покладу гроші на стіл, – сказала Старлінг.

Їй хотілося бігти, вона згадала, як виходила від доктора Лектера, згадала, як обхопила себе руками, коли йшла до острова спокою, де колись був пункт санітара Барні.

У світлі, що падало від сходового майданчика, Старлінг дістала з гаманця двадцятидоларову банкноту. Поклала гроші на пошарпаний, покинутий стіл Барні й при тиснула порожньою винною пляшкою. Розгорнула пластиковий пакет із магазину та поклала туди обгортку від справи доктора Лектера, де тепер лежали документи Мігґса, і порожню папку самого Мігґса.

– Бувайте. Бувай, Семмі, – гукнула вона до чоловіка, який кружляв-кружляв світом, а тоді повернувся до знайомого пекла. Вона хотіла висловити сподівання, що Ісус невдовзі прийде, але подумала, що це було б дурістю.

Старлінг вибралася на світло, аби й собі продовжити кружляти світом.

Розділ 12

Якщо дорогою до пекла є бічні «кишені», то вони неодмінно мають бути схожі на пункт невідкладної допомоги при Мерілендській багатoproфільній лікарні милосердя. Понад присмертним виттям сирен, понад виттям людей при смерті, понад торохкотінням нош із крапельницями, понад вереском і криком з каналізаційних люків здіймаються стовпи пари, забарвлені червоним від великої неоновної вивіски «ШВИДКА ДОПОМОГА», сяють, мов вогняний стовп самого Мойсея, у п'їтьмі та перетворюються на хмари при денному світлі.

Барні вийшов зі стовпа пари, зводячи могутніми плечима під куртку, похиливши вперед круглу обстрижену голову, і широкими кроками міряв порепаний асфальт, йдучи на схід, назустріч світанку.

З роботи він вийшов на двадцять п'ять хвилин пізніше, ніж зазвичай, – поліція привезла обдовбаного сутенера з вогнепальним пораненням, який любляв бити жінок, і старша медсестра попросила Барні затриматися. Вони завжди просили Барні затриматися, якщо надходили пацієнти, схильні до насильства.

Кларіс Старлінг позирнула на Барні з-під глибокого каптура куртки й пропустила його вперед на півкварталу іншим боком вулиці, а тоді вже підхопила на плече свою містку сумку й пішла за ним. Коли він пройшов паркінг та автобусну зупинку, Старлінг відчула полегшення. За Барні легше стежити пішки. Вона не знала напевне, де він мешкає, і мала дізнатися, перш ніж він її помітить.

У тихому районі за лікарнею мешкали «сині комірці» змішаних рас. Район, де на автівку бажано ставити запобіжний замок, але забирати з собою на ніч акумулятор не треба, і діти можуть гратися надворі.

За три квартали Барні перечекав, доки з тротуару з'їде мікроавтобус, а тоді повернув на північ, на вулицю з вузькими будинками, деякі – з мармуровими сходами й охайними садочками.

Кілька порожніх вітрин – шибки неушкоджені й намилені. Магазили тільки починали відчинятись, і перехожих було мало. Припарковані обабіч вулиці вантажівки на півхвилини затулили їй огляд, і вона мало не наштовхнулася на Барні, запізно помітивши, що він зупинився. Старлінг уже була навпроти нього, на іншому боці вулиці, коли він знов опинився в її полі зору. Може, він теж її побачив, але Старлінг була не певна.

Він стояв, засунувши руки в кишені куртки, похиливши голову, з-під брів дивився на якийсь кавалок, що рухався посеред вулиці. На дорозі лежав мертвий голуб, одне крило тріпотіло від поривів вітру, що здіймали машини. Партнер мертвої пташки колував і колував над тілом, позираючи то лівим, то правим оком; маленька голова смикалася з кожним кроком рожевих лапок. Коло за колом, із м'яким голубиним воркотом. Проїхало кілька машин, тоді фургон, а вціліла пташка в останню мить відлітала, увертаючись від транспорту.

Може, Барні на неї поглянув, Старлінг точно не могла сказати. Їй треба було йти далі, інакше її могли помітити. Коли вона озирнулася через плече, Барні сидів навпочіпки посеред дороги, піднявши руку, щоб на нього зважали водії.

Старлінг сховалася за ріг, зняла куртку з каптуром, дістала з великого кошеля светр, бейсболку й спортивну сумку, швидко перевдяглася, запхала куртку з кошелем до спортивної, а волосся – під кепку. Вона влилася в зграйку прибиральниць, які поверталися додому з роботи, і завернула назад на вулицю, до Барні.

Склавши долоні човником, він тримав у них мертвого голуба. Уцілілий птах, свиснувши крилами, злетів на дроти над головою Барні й став за ним спостерігати. Барні поклав мертву пташку на моріжок і пригладив пір'я. Потім підняв широке обличчя до птаха на дроті й щось сказав. Коли він пішов собі далі, вцілілий птах упав на моріжок і продовжив колувати над тілом, походжаючи у траві. Барні не озирнувся. За сотню ярдів він зупинився біля сходинок до багатоквартирного будинку й поліз діставати ключі, Старлінг

пробігла півкварталу і наздогнала його, не встиг він відімкнути двері.

– Барні. Привіт.

Він розвернувся на сходах, аж ніяк не поспішаючи, і подивився на неї згори вниз. Старлінг устигла забути, що очі в Барні посаджені неприродно широко. Вона побачила в них розум і відчула маленький електричний розряд – зв'язок.

Вона зняла кепку й розпустила волосся.

– Я Кларіс Старлінг. Пам'ятаєш мене? Я...

– Та сама Джі, ^[35] – вимовив Барні без жодної емоції. Старлінг склала долоні й кивнула.

– Ну так, та сама Джі. Барні, мені треба з тобою поговорити. Неофіційно, мені треба дещо в тебе попитати.

Барні зійшов сходами вниз. Навіть коли він став перед Старлінг на тротуарі, їй усе одно доводилося дивитися на нього знизу вгору. Вона не злякалася габаритів Барні, на відміну від більшості чоловіків.

– Чи згодні ви визнати для протоколу, офіцере Старлінг, що мені не зачитали права? – голос був високий і хрипкий, як у Тарзана у виконанні Джонні Вайсмюллера.

– Звісно, я тебе не «відмірандила». ^[36] Визнаю.

– Не хочете сказати це в сумку?

Старлінг відкрила сумку й заговорила в неї гучним голосом, наче там сидів троль:

– Я не «відмірандила» Барні, він не знає про свої права.

– Далі вулицею є одна кав'ярня нічого така, – сказав Барні. – Скільки капелюхів ви носите в тій сумці?

– Три, – відповіла Старлінг.

Повз них проїхав фургон з «інвалідними» номерами, і Старлінг одразу відчула, що пасажери на неї дивляться, але ці стражденні часто хтиві і мають на це повне право. Юнаки, які сиділи в машині на наступному переході, також на неї дивились, але нічого не сказали через Барні. Будь-який предмет, вистроплений з вікна,

миттєво привернув би увагу Старлінг (вона й досі чекала на помсту «кріпів»), але мовчазне витріщання можна стерпіти.

Коли вони з Барні зайшли до кав'ярні, фургон позадкував у провулок, щоб розвернутись, і поїхав туди, звідки прибув.

Їм довелося чекати, доки звільниться кабінка в цій переповненій забігайлівці, де подавали шинку зі смаженими яйцями й офіціант щось кричав на гінді кухарю, який з винуватим виглядом перевертав м'ясо довгими щипцями.

– Поїжмо, – запропонувала Старлінг, коли вони всілися. – За рахунок Дядечка Сема. Як життя, Барні?

– З роботою все гаразд.

– Ким працюєш?

– Санітаром, дипломований медбрат.

– А я гадала, ти вже матимеш середню медичну освіту, може, медінститут закінчив.

Барні стеноу плечима й потягся до молочника. Підвів очі на Старлінг.

– Вам всипали за те, що підстрелили Евелду?

– Ще побачимо. Ти її знав?

– Бачив раз, коли привезли її чоловіка, Діжона. Він уже був мертвий, сплинув на санітарів кров'ю ще до того, як потрапив у «швидку». Із нього вже фізрозчин лився, коли до нас дістався. Вона все не пускала його, намагалася відбитися від медсестер. Мені довелося... самі розумієте... Красива жінка, та й сильна. Її не привозили після того, як...

– Ні, її визнали мертвою на місці події.

– Я так і думав.

– Барні, коли ти передав доктора Лектера людям із Теннессі...

– Вони нечемно з ним поводитись.

– Коли ти...

– І тепер усі вони мертві.

– Так. Його вартові примудрилися прожити три дні. Ти протримався вісім років, наглядаючи за доктором Лектером.

– Насправді, шість років – він там уже був, коли я прийшов.

– Як тобі це вдалося, Барні? Якщо не проти, то дай мені відповідь: як тобі вдалося з ним вижити? Справа ж не тільки в чемності.

Барні поглянув на своє відображення в ложці, спершу з вигнутого боку, потім з опуклого, і на мить замислився.

– Доктор Лектер мав ідеальні манери, не скуті, а легкі та елегантні. Я тоді проходив одні дистанційні курси, і він поділився своїми поглядами. Це не означає, що він не *вбив* би мене без вагань, щойно випала б нагода, – одна риса людського характеру не виключає жодну іншу.

Вони можуть існувати поруч, добре і погане. Сократ сказав набагато краще. У відділенні максимального захисту не можна про таке забувати, ніколи. Якщо постійно про це пам'ятати, все буде гаразд. Доктор Лектер, певно, пожалкував, що познайомив мене з Сократом.

Для Барні, котрому бракувало формальної освіти, Сократ був новим досвідом, наче знаменна зустріч.

– Безпека стояла окремо від розмови, то геть інша річ, – продовжив він. – Безпека ніколи не була чимось особистим, навіть коли мені доводилося позбавляти його кореспонденції чи гамувати в перев'язи.

– Ви з доктором Лектером багато говорили?

– Інколи він місяцями нічого не казав, інколи ми вели розмови пізно вночі, коли крики стихали. Власне, я тоді проходив дистанційні курси й нічого не знав, а він відкрив мені цілий світ, буквально, купу всього – Светонія, Гіббона, всіх.

Барні взяв чашку. Свіжу подряпину на тильному боці руки вкривала оранжева смуга бетадину.

– Ти ніколи не думав, що після втечі він може прийти по тебе?

Барні захитав своєю величезною головою:

– Якось він мені сказав, що як є вибір, то він надає перевагу грубіянам. «Органічні грубіяни» – так він їх називав.

Барні засміявся – рідкісне видовище. У нього були маленькі дитячі зуби, тому ця радість видавалася трохи маніякальною, наче веселощі немовляти, коли воно відригує кашку в обличчя противного дядечка.

Старлінг замислилася, чи не забагато часу провів Барні в підземеллі з психами.

– А як щодо вас, вам ніколи не бувало... страшно після його втечі? Ніколи не думали, що він і по вас може прийти? – спитав Барні.

– Ні.

– Чому?

– Бо він сказав, що не прийде.

Дивно, та ця відповідь їх обох задовольнила.

Принесли яєчню. Барні й Старлінг зголодніли і кілька хвилин не відривалися від тарілок. Тоді...

– Барні, коли доктора Лектера перевели до Мемфіса, я попросила в тебе малюнки з його камери, і ти їх мені приніс. Що сталося з рештою речей – з книжками, записами? У лікарні немає навіть його медичної картки.

– Там був такий бардак, – Барні зробив паузу, стукаючи сільничкою по долоні. – Такий бардак, ну, ви розумієте, у лікарні. Мене скоротили, багатьох тоді скоротили, речі просто валялися без ладу. Ніхто не знає...

– *Перепрощую?* – перебила Старлінг. – Я за цим галасом не розчула, що ти сказав. Учора ввечері я дізналася, що примірник «Кулінарного словника» Александра Дюма з підписом і примітками доктора Лектера було продано на закритому аукціоні в Нью-Йорку два роки тому. Його придбав приватний колекціонер за шістнадцять тисяч доларів. Афідевіт, що підтверджував право власності продавця, був підписаний «Кері Флоксом». Барні, ти не знайомий з тим «Кері Флоксом»? Сподіваюся, що знайомий, бо його рукою підписана твоя заява на влаштування до лікарні, де ти наразі працюєш, тільки от ім'я стоїть «Барні». Він і податкову декларацію за тебе заповнював. Вибач, я не почула, що ти там раніше казав. Не хочеш почати ще раз? Скільки ти отримав за книжку, Барні?

– Близько десяти, – відповів Барні, дивлячись їй у вічі.

Старлінг кивнула:

– На чекові вказано десять із половиною. Скільки ти отримав за інтерв'ю з «Базікалом» після втечі доктора Лектера?

– П'ятнадцять штук.

– Круто. Молодець. Сам вигадав усю ту маячню, що їм наговорив?

– Я знав, що доктор Лектер не став би заперечувати.

Він би в мені розчарувався, якби я не поводив їх за носа.

– Він напав на ту медсестру ще до того, як ти прийшов у Державну балтиморську?

– Так.

– Йому вибили плече.

– Здається.

– Йому зробили рентген?

– Мабуть.

– Мені потрібен знімок.

– Гм-м-м-м.

– Я з'ясувала, що автографи Лектера поділяються на дві категорії: одні написані чорнилом і зроблені до ув'язнення, а другі – крейдяним олівцем чи м'яким фломастером, уже в лікарні. Олівець коштує дорожче, але, гадаю, ти це вже знаєш. Барні, я вважаю, що ти маєш усі ті речі й хочеш потроху, роками розпродавати їх колекціонерам автографів.

Барні стенов плечима й нічого не відповів.

– Я вважаю, що ти чекаєш, поки Лектер знову буде в моді. Чого ти хочеш, Барні?

– Хочу побачити всього Вермеера, ^[37] перш ніж помру.

– Чи треба питати, хто познайомив тебе з Вермеером?

– Ми серед ночі багато про що говорили.

– А ви не говорили про те, що він робитиме, якщо опиниться на волі?

– Ні. Гіпотези доктора Лектера не цікавлять. Він не вірить у силогізми, синтези чи абсолют узагалі.

– У що ж він вірить?

– У хаос. І в нього навіть не треба вірити. Він самоочевидний.

Старлінг захотіла трохи підіграти Барні.

– Ти так кажеш, наче сам у нього віриш, – відповіла вона, – і водночас уся твоя робота в Балтиморській лікарні полягала в тому, щоб підтримувати порядок. Ти був старшим санітаром, усім порядкував. Ти і я, ми обоє задіяні в системі порядку. Доктор Лектер не зміг від тебе втекти.

– Я вже це пояснював.

– Бо ти ніколи не забував про безпеку. Попри те що в певному сенсі побратався з...

– Ні з ким я не *братався*, – сказав Барні. – Він нікому не брат. Ми обговорювали теми, що цікавили нас обох. Принаймні мені про ті речі було цікаво дізнаватися.

– Доктор Лектер глузував із тебе, коли ти чогось не знав?

– Ні. А з вас глузував?

– Ні, – відповіла вона, не бажаючи зачіпати почуття Барні, бо вперше усвідомила комплімент, закладений у насмішці монстра. – Він міг би глузувати з мене, якби захотів. Ти знаєш, де його речі, Барні?

– А що, за них призначено винагороду?

Старлінг згорнула серветку й поклала її під край тарілки.

– Винагорода така, що тебе не звинуватять у перешкоджанні правосуддю. Я вже раз відпустила тебе, коли ти поставив «жучка» на мій стіл у лікарні.

– «Жучок» належав покійному доктору Чилтону.

– *Покійному?* Звідки ти знаєш, що він – *покійний* доктор Чилтон?

– Ну, він на сім років запізнюється, – відповів Барні. – Не думаю, що він найближчим часом з'явиться. Дозвольте запитати вас, спецагенте Старлінг, а що задовольнить *вас*?

– Я хочу побачити рентген. Мені потрібен рентген. Якщо є книги, що належали докторові Лектеру, я теж хочу їх побачити.

– Скажімо, ми знайдемо такі речі, що з ними буде потім?

– Ну, чесно кажучи, тут я не певна. Федеральний прокурор може вилучити всі матеріали як речові докази у справі про втечу з-під варти. Тоді вони пліснявітимуть у його переповненій кімнаті речдоків. Якщо я огляну ті речі, не знайду нічого цікавого в книгах і повідомлю про це, то ти зможеш заявити, що доктор Лектер їх тобі подарував. Він уже сім років *in absentia*,^[38] тож можна подати цивільний позов. Живих родичів у нього немає. Я рекомендуватиму, щоб тобі віддали всі непотрібні матеріали. Май на увазі, що мої рекомендації сидять на нижньому рівні тотемного стовпа. Певно, рентген ти назад не отримаєш, як і медичну документацію, оскільки він не мав права їх тобі передавати.

– А якщо я поясню вам, що не маю цих речей?

– То матеріали за Лектером стане дуже важко продати, оскільки я видам бюлетень і повідомлю ринок, що за купівлю й володіння ними ми будемо заарештовувати й притягувати до відповідальності. А ще я отримаю ордер, аби обшукати твоє помешкання.

– Бо вже довідалися, де те помешкання є. А якщо їх *кілька*?

– Не певна. Скажу тобі от що: як ти здаси матеріали, то не матимеш жодного клопоту за те, що їх узяв, враховуючи, що могло б із ними трапитися, якби ти їх там залишив. Щодо обіцянки повернути тобі все назад – напевне сказати не можу, – Старлінг зробила паузу, риючись у сумці. – Знаєш, Барні, у мене така підозра, що ти не отримав вищу медичну освіту через те, що не можеш зав'язувати стосунки. Може, під судом десь був. Розумієш? А тепер пригадай – я ніколи не шукала твій «службовий список», нічого не перевіряла.

– Ні, тільки зазирнули до моєї декларації та робочої анкети, усього. Як зворушливо.

– Якщо ти був під судом, то, може, федеральний адвокат того округу замовить за тебе слівце, судимість знімуть.

Барні промокнув тарілку шматком тоста.

– Ви вже закінчили? Прогуляймося трохи.

– Я бачила Семмі, пам'ятаєш, його поселили в камеру Мігґса? Він там і досі живе, – сказала Старлінг, коли вони вийшли надвір.

– Я гадав, що лікарню закрили.

– Так і є.

– Семмі приписаний до якоїсь програми?

– Ні, просто живе там, у темряві.

– Думаю, вам варто про нього доповісти. Він слабкий, діабетик, він помре. Знаєте, чому доктор Лектер змусив Мігґса проковтнути язика?

– Здається, так.

– Убив за те, що Мігґс вас образив. Такий специфічний привід. Не журіться: Лектер однаково зробив би це, рано чи пізно.

Вони пройшли повз будинок, де жив Барні, до моріжка, де голуб і досі кружляв над тілом свого мертвого друга.

Барні відігнав його помахом руки.

– Лети собі, – сказав він птаху. – Годі журитися. А то тебе тут коти з'їдять.

Голуб зі свистом полетів геть. Вони не бачили, де він сів. Барні підібрав мертву пташку. Тільки з гладенькими крильцями легко ковзнуло в кишеню.

– Знаєте, одного разу доктор Лектер дещо про вас сказав. Може, під час нашої останньої розмови чи однієї з останніх. Пташка нагадала. Хочете знати, що він сказав?

– Звісно, – відповіла Старлінг.

У шлунку ворухнувся сніданок, але вона не збиралася здригатись.

– Ми говорили про успадковану, закладену в підсвідомість поведінку. За приклад він навів генетику голубів-ролерів, нирців. Вони високо злітають, а тоді перекидаються в повітрі, падаючи до землі. Є неглибокі ролери й глибокі. Двох глибоких схрещувати не можна, бо потомство падатиме аж до землі, розбиватиметься й помиратиме. Ось що він тоді сказав: «Офіцер Старлінг – глибокий нирець, Барні. Сподіваймося, що один із її батьків не був глибоким».

Старлінг довелося прикусити язика.

– Що робитимеш із пташкою? – спитала вона.

– Обскубу та з'їм, – відповів Барні. – Ходімо в будинок, я віддам вам рентгенівський знімок і книжки.

Несучи довгастий пакунок назад до лікарні, де була припаркована машина, Старлінг почула, як десь на дереві тужливо скрикнув уцілілий голуб.

Розділ 13

Завдяки увазі одного божевільного та одержимості іншого, Старлінг хоч на деякий час отримала те, чого завжди хотіла, – кабінет у легендарному підземному коридорі Поведінкової психології. Гірко було дістати цей кабінет саме таким чином.

Старлінг ніколи не сподівалася, що відразу ж потрапить в елітний Відділ поведінкової психології, щойно закінчить Академію ФБР, але вірила, що місце там можна заслужити. Вона знала, що спочатку доведеться провести кілька років у польових офісах.

Старлінг добре вправлялася з роботою, а от із офісними інтригами – не дуже, і лише за кілька років вона усвідомила, що ніколи не потрапить до Поведінкової психології, попри бажання керівника відділу Джека Кроуфорда.

Основна причина лишалася для неї невідомою, доки Старлінг, наче астроном, який відкриває чорну діру, не вийшла на помічника заступника Генерального прокурора Пола Крендлера – за впливом, який він поширював навколо себе. Він так і не пробачив їй за те, що вона першою знайшла серійного вбивцю Джейма Ґамба, і ледве пережив той факт, що вся увага преси дісталася Старлінг.

Одного дощового зимового вечора Крендлер зателефонував їй додому. Вона взяла слухавку в халаті й пухнастих капцях із кролячими мордами, із волоссям, загорнутим у рушник. Дата міцно засіла в її пам'яті, бо то був перший тиждень операції «Буря в пустелі». Старлінг тоді була технічним агентом і щойно повернулася з Нью-Йорка, де міняла радіо в лімузині представництва Іраку при ООН. Новенький приймач був достоту такий самий, як і старий, за тим винятком, що транслював розмови, які точилися в машині, на супутник міністерства оборони. Ризикована справа в приватному гаражі, і Старлінг ніяк не могла заспокоїтися.

На якусь коротку дику мить вона вирішила, що Крендлер зателефонував привітати її з успішним виконанням операції.

Вона пам'ятала дощ, що бив у вікна, і голос Крендлера у слухавці, трохи незв'язне мовлення, шум бару на тлі.

Він запросив її на побачення. Сказав, що зможе заїхати за півгодини. Він був одружений.

– Не думаю, містере Крендлер, – відповіла вона й натиснула кнопку запису на автовідповідачі, від чого пролунав характерний сигнал, і на іншому кінці повісили слухавку.

Зараз, роки по тому, у кабінеті, який вона колись так хотіла отримати, Старлінг вивела на клаптику паперу олівцем своє ім'я і почепила липкою стрічкою на двері. Не смішно – вона зірвала з дверей клаптик і викинула в сміття.

У таці для вхідних паперів лежав єдиний лист. То була анкета від редакції «Книги рекордів Гіннеса», де наготувалися зареєструвати її як жінку-офіцера правоохоронних органів, яка вбила найбільшу кількість злочинців за всю історію Сполучених Штатів. Як пояснював видавець, термін «злочинці» вжито умисно, оскільки всі померлі мали численні судимості за скоєння тяжких злочинів, а на арешти трьох було виписано ордери. Анкета полетіла в смітник слідом за ім'ям Старлінг.

Вона вже другу годину дзюбала клавіатуру робочого комп'ютера, здуваючи з обличчя неслухняні прядки волосся, коли Кроуфорд постукав у двері, а тоді просунув у них голову.

– Старлінг, телефонував Браян із лабораторії. Мейсонів рентген і той, що ти отримала від Барні, збігаються. Це рука Лектера. Знімки ще оцифрують і порівняють, але він каже, що сумнівів нема. Ми все занесемо в захищену папку Лектера в ПЗНЗ.

– Як щодо Мейсона Верджера?

– Скажемо йому правду, – відповів Кроуфорд. – Ми з тобою чудово знаємо, Старлінг, що він не стане нічим ділитися, якщо тільки не натрапить на брилу, яку самотужки не зможе зрушити. Але якщо ми зараз спробуємо перехопити його наводку в Бразилії, вона зникне.

– Ви ж казали залишити його в спокої, я так і зробила.

– Але ж *чимось* ви тут займалися-таки.

– Мейсонів рентген послали експрес-доставкою компанії DHL. DHL подивилися на штрих-коди й інформацію на пакунку та вказали місце, де його прийняв кур'єр. Готель «Ібарра» в Ріо, – Старлінг підняла руку, упереджуючи питання. – Ні-ні, суто нью-йоркські джерела. Жодних запитів до Бразилії. Телефонні розмови Мейсона, більшість із них, проходять через комутатор спортивного букмекера в Лас-Вегасі. Можете собі уявити, який обсяг дзвінків вони приймають.

– Чи хочу я знати, як ти роздобула цю інформацію?

– Абсолютно легально, – відповіла Старлінг. – Ну, здебільшого легально – у нього вдома я нічого не лишала. У мене є коди, які дозволяють переглядати його телефонні рахунки, от і все. Усі технічні агенти такі мають. Скажімо, він перешкоджає слідству. Враховуючи його зв'язки, скільки б ми домагалися ордера на прослуховування й стеження? Та й що ти йому зробиш, навіть як засудиш? Але він використовує букмекерську контору.

– Зрозуміло, – сказав Кроуфорд. – Комісія з азартних ігор штату Невада може поставити на лінію «жучок» або натиснути на букмекера й дізнатися те, що нам потрібно, а саме – куди йдуть оті виклики.

Вона кивнула:

– Я облишила Мейсона, як ви й сказали.

– Бачу, – відповів Кроуфорд. – Можеш передати Мейсонові, що ми розраховуємо на допомогу Інтерполу й посольства. Скажи, маємо відправити туди людей, які почнуть готувати екстрадицію. Імовірно, Лектер чинив злочини в Південній Америці, тож краще влаштувати екстрадицію, перш ніж поліцейські Ріо почнуть переглядати свої папки під грифом «Cannibalismo». Якщо він узагалі в Південній Америці. Старлінг, вас не нудить від розмов із Мейсоном?

– Треба налаштуватися. Ви мене самі навчили, коли ми мали справу з тою потопельницею в ЗахіднійВірджинії. Та що я таке кажу, «потопельниця». То була людина на ім'я Фредріка Біммел, і так, від

Мейсона мене нудить. Останнім часом мене багато від чого нудить, Джеку.

Старлінг так здивувалася, що аж замовкла. Вона ще ніколи не зверталася до керівника відділу Джека Кроуфорда на ім'я, ніколи не збиралася називати його Джеком і тому була збентежена. Вона уважно подивилася в його обличчя, на якому, як відомо всім працівникам відділу, дуже важко читати емоції. Він усміхнувся, криво та сумно.

– Мене також, Старлінг. Не хочеш прожувати пару таблеток пептобісмолу перед тим, як телефонувати Мейсонові?

Мейсон Верджер не потурбувався розмовляти зі Старлінг. Секретарка подякувала за повідомлення й сказала, що він перетелефонує. Але він так і не вийшов на неї особисто. Для Мейсона, який у списку оповіщення стояв на кілька пунктів вище за Старлінг, збіг рентгенів новою не був.

Розділ 14

Мейсон дізнався, що то рентгенівський знімок руки доктора Лектера, задовго до того, як про це повідомили Старлінг, бо Мейсон мав кращі джерела в міністерстві юстиції, аніж вона.

Мейсона повідомили електронним листом за підписом інтернет-користувача *Token287*. Це другий нікнейм помічника конгресмена США Партона Веллмора при юридичному комітеті Палати представників. До офісу Веллмора надійшов електронний лист від *Cassius199* – другий нікнейм Пола Крендлера з міністерства юстиції.

Мейсон тішився. Він не вважав, що доктор Лектер перебуває в Бразилії, але рентгенівський знімок доводив, що тепер у нього нормальна кількість пальців на лівій руці. Ця інформація збігалася з новою наводкою з Європи щодо місця перебування доктора. Мейсон здогадувався, що підказка прийшла від італійських правоохоронців, і то був найсвіжіший слід Лектера, який траплявся йому протягом багатьох років.

Мейсон не мав наміру ділитися своєю наводкою з ФБР. Сім років невтомних зусиль, доступ до конфіденційних федеральних справ, відсутність міжнародних обмежень і великі суми грошей дозволили Мейсонові випередити ФБР у пошуках Лектера. Він ділився інформацією з Бюро тільки в тому випадку, якщо хотів поживитися його ресурсами.

Про людське око він наказав секретарці смикати Старлінг питаннями про те, як просувається справа. У записнику секретарки стояв наказ від Мейсона телефонувати Старлінг принаймні двічі на день.

Мейсон одразу ж переказав п'ять тисяч доларів своєму інформатору в Бразилії, щоб він вистежив походження рентгенівського знімка. Резервний фонд, що він переказав у Швейцарію, був значно більшим, і Мейсон був готовий заплатити ще, якщо отримає перевірену інформацію.

Він вважав, що те джерело в Європі дійсно вийшло на доктора Лектера, але інформатори вже стільки разів дурили Мейсона, що він навчився бути обережним. Незабаром мали надійти докази. А поки доказів не було, Мейсон полегшував собі очікування, зосередившись на тому, що станеться з доктором, коли той потрапить у руки Верджера. Підготовка до цієї зустрічі тривала вже давно, бо ж Мейсон був фахівцем зі страждань...

Ми не здатні досягнути вибір Господа, коли він посилає нам страждання, не здатні його зрозуміти – хіба що Його обурює невинність. Очевидно, Йому треба підказати, куди скеровувати лють, із якою Він періщить землю.

Мейсон прийшов до усвідомлення своєї ролі в цьому дійстві на двадцятий рік паралічу, коли тіло під простирадлами майже зникло і він зрозумів, що ніколи більше не стане на ноги. Його крило в маєтку «Мускусного щура» було готове, а ще він мав важелі впливу, проте не безкінечні, оскільки патріарх Верджерів, Молсон, і досі стояв біля керма.

Це сталося на Різдво того року, коли доктор Лектер утік. Під впливом емоцій, притаманних цьому святу, Мейсон гірко шкодував, що не влаштував убивство доктора Лектера в лікарні. Тепер він знав, що доктор Лектер ходить десь там, по цій землі, мандрує собі світом і, певна річ, дуже непогано проводить час.

Сам Мейсон лежав під апаратом штучного дихання, загорнутий у м'яку ковдру, а поруч стояла медсестра, переминаючись із ноги на ногу, шкодуючи, що нема змоги присісти.

На ферму «Мускусний щур» привезли кількох дітлахів із бідноти, аби заспівали колядок. З дозволу лікаря в кімнаті Мейсона ненадовго прочинили вікно, впустивши свіже повітря, а під вікном, тримаючи в долоньках свічки, співали діти.

У кімнаті Мейсона вимкнули світло, і в чорному просторі понад фермою зависли зірки, такі близькі.

– О містечко Вифлеєм, як нерухомо ти лежиш! [\[39\]](#)

Як нерухомо ти лежиш.

Як нерухомо ти лежиш.

На нього навалився глум, захований у цих рядках. *Як нерухомо ти лежиш, Мейсоне!*

Різдвяні зірки в небі за вікном зберігали задушливе мовчання. Зірки нічого йому не відповіли, коли він поглянув на них угору своїм благальним, виряченим оком, помахав їм пальцями, які ще рухалися. Мейсонові примарилося, що йому перехопило подих. Він подумав, що якби задихався в космосі, то наостанок побачив би ці гарні, мовчазні, бездиханні зірки. Тепер йому здалося, що він задихається, що респіратор не встигає за ним, що треба *чекати на подих* яскравих ліній, які вихляли, різдвяним зеленим кольором підсвічували показники життєдіяльності на моніторах – маленькі ялиночки на тлі чорної, лісової ночі моніторів. Шпичаки серцебиття – систола, діастола.

Медсестра перелякалась, уже збиралася натиснути на тривожну кнопку, уже збиралася дістати адреналін.

Глум цих рядочків: *Як нерухомо ти лежиш, Мейсоне!*

Тоді, на Різдво, сталася богоява. Не встигла медсестра натиснути кнопку чи дістати ліки, перші жорсткі щетинки майбутньої помсти торкнулися його блідої, неспокійної клешні-примари та стали його заспокоювати.

Побожні люди, які по всьому світу збираються на різдвяні меси, вірять, що через диво перетворення їдять справжнє тіло Христове та п'ють справжню кров Його. Мейсон розпочав готувати навіть більш дивовижну церемонію, для якої перетворення не знадобиться. Він став планувати момент, коли доктора Ганнібала Лектера з'їдять живцем.

Розділ 15

Мейсон отримав дивну освіту, яка, проте, ідеально пасувала до життя, що наготував для нього батько, та до завдань, які стояли перед ним тепер.

У дитинстві він ходив до школи-пансіону, яку щедро спонсорував його батько, і на часту відсутність Мейсона там дивилися крізь пальці. Бувало, старший Верджер цілі тижні займався справжньою освітою Мейсона, брав із собою хлопчика на двори для худоби та на скотобійні, що були основою його статку.

Молсон Верджер був першопрохідцем у багатьох галузях м'ясопереробної промисловості, особливо у сфері економіки. Його ранні експерименти з дешевими кормами прирівнювалися до дослідів Баттергема, які той проводив за п'ятдесят років до того. Молсон Верджер підмішував до раціону свиней борошно зі щетини, пере молоте куряче пір'я та гній у кількостях, які для того часу вважалися зухвалими. У 1940-х його сприймали за відчайдушного фантазера, коли Молсон першим забрав у свиней свіжу питну воду й примусив пити стічну настоянку, що складалася з ферментованих продуктів життєдіяльності тварин, аби форсувати приріст ваги. Насмішки припинилися, коли він отримав перші прибутки, і конкуренти поспіхом узялися копіювати тактику.

Лідерство Молсона Верджера в м'ясопереробній промисловості на цьому не спинилося. Він хоробро й за власний кошт боровся проти Акта про гуманний забій, суто з економічних позицій, і домігся збереження законності таврування на морді худоби, хоча правова компенсація дорого йому обійшлася. Разом із Мейсоном він провадив широкомасштабні експерименти з передзабійним утриманням тварин, визначаючи, як довго їх можна позбавляти води та їжі перед забиттям без значної втрати ваги.

Саме Верджер фінансував генетичні дослідження, які зрештою призвели до значної гіпертрофії м'язових тканин у свиней

бельгійських порід без супутнього витікання соків – справжня проблема для «бельгійців». Молсон Верджер купляв селекційний матеріал по всьому світу й спонсорував низку селекційних програм за кордоном.

Але м'ясопереробна промисловість – це перш за все робота з людьми, і ніхто не розумів цього краще за Молсона Верджера. Йому вдалося залякати лідерів профспілок, коли ті спробували були замахнутися на його прибутки з вимогами збільшити зарплатню та покращити умови безпеки. У цій сфері він задіяв міцні зв'язки з організованою злочинністю, успішно користуючись ними протягом тридцяти років.

У ті часи Мейсон був надзвичайно схожий на свого батька – темні, блискучі брови понад блідо-синіми очима різника та низька лінія росту волосся, яке затуляло чоло, зачесане з правого боку на лівий. Бувало, під впливом почуттів Молсон Верджер любив обхопити руками синову голову – просто щоб помацати, немов переконувався в родинних зв'язках за допомогою фізіогноміки, – так само він обмацував свинячі рила й за будовою черепа міг визначити генетичні характеристики тварини.

Мейсон був здібним учнем і навіть після того, як травми прикували його до ліжка, міг приймати слушні ділові рішення, які виконували його підпанки. Саме син Молсона, Мейсон, підкинув уряду США та ООН ідею винищити всіх місцевих свиней на Гаїті, бо від них начебто йшла загроза африканського свинячого грипу. Він зумів продати уряду великих білих американських свиней, аби ті замінили корінне поголів'я. У гаїтянських умовах великі, випещені свині мерли, як мухи восени, і Мейсон мав раз по раз постачати нових особин, доки гаїтянці не замінили своїх свиней на маленьких витривалих свинок-копачів із Домініканської Республіки.

Тепер, набравшись за життя знань і досвіду, Мейсон розбудовував механізми своєї помсти й почувався, мов Страдиварі, що підходить до робочого стола.

О, які поклади інформації та ресурсів зберігалися під Мейсоновим безликим черепом! Лежачи у своєму ліжку й творячи подумки, мов глухий Бетховен, він згадував, як ходив на тваринницькі ярмарки з батьком, як вони придивлялися до конкурентів, як Молсон завжди тримав напоготові маленький срібний ніж, що вислизав з-під його жилета і вривався в свинячі спина, перевіряючи глибину хребтового сала, а тоді Молсон, якому через авторитет ніхто не міг заперечити, ішов геть під обурений вереск, засунувши руку назад у кишеню, великим пальцем відзначаючи рівень жиру на лезі.

Мейсон посміхнувся б (якби мав губи), пригадуючи, як його батько штрикнув ножом кнура-конкурента з програми 4-Н,^[40] який гадав, що всі навколо – його друзі. Дитина, що вигодовувала кнура, заплакала, батько дитини розлютився, накинувся на Молсона, але Верджеріві головорізи викинули чоловіка з намету. Які то були добрі, веселі часи!

На тваринницьких ярмарках Мейсон бачив екзотичних свиней з усього світу. І для досягнення своєї нової мети він зібрав найкраще з побаченого.

Мейсон розпочав селекційну програму відразу ж після свого Різдвяного Одкровення й проводив більшість дослідів на невеличкій фермі для розведення свиней, яку Верджері придбали на Сардинії, поблизу італійського узбережжя. Він обрав це місце через віддаленість від цивілізації і водночас тісний зв'язок із Європою.

Мейсон вважав (і небезпідставно), що після втечі доктора Лектера першою зупинкою поза межами Сполучених Штатів стане Південна Америка. Проте він завжди тримався думки, що людина зі смаками доктора Лектера має осісти в Європі, – тому щороку посилав спостерігачів на Зальцбурзький музичний фестиваль та інші культурні заходи.

Ось що Мейсон надіслав своїм селекціонерам із Сардинії, розбудовуючи театр смерті доктора Лектера:

Велетенська лісова свиня, *Hylochoerus meinertzhageni*, шість сосків і тридцять вісім хромосом, винахідливий жерун, заповзятий та

всеїдний, як і людина. Сягає двох метрів завдовжки в гірських гуртах, важить приблизно двісті сімдесят п'ять кілограмів. Велетенська лісова свиня – наріжний камінь у програмі Мейсона.

Класичний європейський дикий кабан, *S. scrofa scrofa*, тридцять шість хромосом у найчистішій формі, бородавки на рилі відсутні, суцільна щетина й великі за грозливі ікла, масивна, швидка й люта тварина, здатна розтоптати гострими копитами гадюку й зїсти її, мов черв'ячка «слім-джим».

Під час тічки чи гону, а також захищаючи поросят вони кидаються на будь-який об'єкт, що може становити загрозу. Самки мають по дванадцять сосків і стають добрими матерями. У *S. scrofa scrofa* Мейсон віднайшов настрій та зовнішній вигляд, які чудово пасували до останнього, пекельного видовища для доктора Лектера, коли його пожиратимуть живцем.

Він також придбав свиней з острова Оссабо – за агресивність, а цзясінських чорних – за високий рівень естрадіолу.

Фальшивою нотою стало введення бабіруси, *Babyrousa babyrussa*, зі Східної Індонезії, яку також називають «свинячим оленем» за ікла непомірної довжини. Бабіруса розмножувалася повільно, мала всього два соски й при ста кілограмах ваги коштувала надто дорого. Час не змарнувався, оскільки Мейсон паралельно виводив інше поголів'я, до якого бабіруса не входила.

Щодо зубного апарату – тут Мейсон мав невеликий вибір. Майже в усіх видів були зуби, підхожі для такого завдання: три пари гострих різців, одна пара видовжених іклів, чотири пари малих молярів і три пари потужних молярів, унизу й угорі, що разом становить сорок чотири зуби.

Будь-яка свиня може зїсти мерця, але для того, щоб змусити її їсти живу людину, потрібна певна освіта. Це завдання було покладено на сардинців Мейсона.

Тепер, після семи років зусиль і численних виводів, результати... вражали.

Розділ 16

У горах Дженнарженту на острові Сардинія зібралися всі дійові особи, крім доктора Лектера, і Мейсон тепер зосередився на засобах документування смерті доктора – для прийдешніх поколінь і власного глядацького задоволення. Приготування вже давно були завершені, лишалося тільки перевірити бойову готовність.

Він займався цією делікатною справою телефоном через комутатор легітимного спортивного букмекера біля казино «Кастевейз» у Лас-Вегасі. У величезному обсязі дзвінків, що проходили крізь комутатор протягом вихідних, його виклики були маленькими, непомітними цяточками.

Механічний радіоголос Мейсона, без вибухових і африкат, прокотився від національного заповідника біля узбережжя Чесапікської затоки до пустелі й назад – через Атлантику, спершу до Рима.

У квартирі на сьомому поверсі однієї з будівель по віа Аркімеде, за однойменним готелем, дзвонить телефон, хрипке подвійне гарчання апарата, що дзеленчить італійською. У темряві – заспані голоси.

– *Cmsa? Cmsa c'ŷ?*

– *Accendi la luce, idimta.*^[41]

Умикається лампа біля ліжка. На ліжку – троє. Молодик, що лежить найближче до телефона, піднімає слухавку й передає її опасистому старшому чоловікові посередині. З іншого краю ліжка – білявка років двадцяти. Вона піднімає сонне обличчя до світла, а потім знову влягається.

– *Pronto, chi? Chi parla?*^[42]

– Оресте, друже мій. Це Мейсон.

Огрядний чоловік приходить до тям, жестом указує молодикові подати йому склянку мінеральної води.

– Ах, Мейсоне, друже мій, вибач, я спав, котра там година?

– Уже скрізь пізня година, Оресте. Пам'ятаєш, що я обіцяв зробити для тебе і що ти мусиш зробити для мене?

– Ну звісно.

– Час настав, друже мій. Ти знаєш, чого я хочу. Я хочу зйомку з двох ракурсів, хочу звук кращої якості, ніж у твоїх порнофільмах, а ще тобі доведеться виробляти власну електрику, тому розташуй генератор якнайдалі від знімального майданчика. Хочу гарні кадри живої природи, для подальшого монтажу, та спів пташок. Я хочу, аби завтра ти перевірів знімальний майданчик і почав його устатковувати. Обладнання можеш лишити там, я забезпечу охорону, а ти матимеш змогу повернутися до Рима до початку зйомки. Будь готовий стати за камеру протягом двох годин після мого сигналу. Ти все затямив, Оресте? У «Сітібанку» тебе чекає переказ у євро, зрозумів?

– Мейсоне, я наразі займаюся...

– Ти хочеш це зробити, Оресте? Ти казав, що втомився знімати порнушку, чорнушку й те історичне лайно для RAI.^[43] Ти серйозно налаштований зняти це кіно, Оресте?

– Так, Мейсоне.

– Тоді їдь сьогодні ж. Готівку отримаєш у «Сітібанку». Я хочу, щоб ти поїхав.

– Куди, Мейсоне?

– На Сардинію. Прилетиш у Кальярі, тебе зустрінуть.

Наступний дзвінок пішов до Порто-Торрес, що на східному узбережжі Сардинії. Виклик тривав недовго. Говорити особливо не було про що, оскільки механізм уже давно було налагоджено – ефективна машина, мов портативна гільйотина Мейсона. До того ж екологічніша, хоч і не така швидка.

II Флоренція

Розділ 17

Ніч у серці Флоренції, старе місто, майстерно освітлене.

Палаццо Веккіо постає з темної площі, осяяний прожекторами, надзвичайно середньовічний зі своїми арковими вікнами та зубцями, мов вишкір гелловінського гарбуза, із дзвіницею, що здіймається в темне небо.

Кажани ганятимуться за комахами на тлі осяйного циферблата до самого світанку, коли в повітря піднімуться ластівки, наполохані дзвонами.

Старший слідчий Квестури Рінальдо Пацці, у дощовику, що чорнів серед мармурових статуй, застиглих під час ґвалту й убивств, вийшов із тіні Лоджії^[44] та перетнув площу, повертаючи, наче соняшник, бліде обличчя до світла навколо палацу. Він спинився на тому місці, де спалили реформатора Савонаролу,^[45] і поглянув угору на вікна, де його власний предок зустрів свою лиху долю.

Там, із того високого вікна, скинули Франческо де Пацці – голого, з петлею на шиї, аби він помирав, звиваючись і б'ючись об тверду стіну. Архієпископ у повному церковному вбранні, який висів поруч із Пацці, не дарував душевного спокою. Вирячивши очі, оскаженівши від задухи, архієпископ вгризся зубами в плоть Пацці.

Уся родина Пацці постраждала тієї неділі, 26 квітня 1478 року, за вбивство Джуліано де Медічі й спробу вбивства Лоренцо Прекрасного під час меси в соборі.

Тепер Рінальдо Пацці, з роду Пацці, який ненавидів уряд так само, як і його предки, який прислухався до шепоту сокири, принижений і безталанний, прийшов до цього місця, аби вирішити, як найкраще скористатися єдиною щасливою нагодою.

Старший слідчий Пацці вірив, що знайшов серед мешканців Флоренції Ганнібала Лектера. Він отримав шанс відновити репутацію та насолодитися визнанням у своєму ремеслі, спіймавши лиходія.

Також Пацці випав шанс продати Ганнібала Лектера Мейсонові Верджеру за такі гроші, що йому навіть не снилися, – якщо підозрюваний насправді виявиться Лектером. Звісно, таким чином Пацці продасть і власну понівечену честь.

Пацці очолював відділ розслідувань у Квестурі не просто так: він був талановитим, і свого часу ним рухав вовчий голод до успіху в професії. А ще йому лишилися шрами від того єдиного випадку, як він в амбітному поспіху та запалі вхопив свій дар за оголене лезо.

Він обрав це місце, щоб кинути жереб, бо саме тут колись пережив момент прозріння, яке принесло йому славу, а тоді зруйнувало життя.

Італійське відчуття іронії було достоту притаманне Пацці: як доречно, що те доленосне прозріння прийшло до нього саме під цим вікном, біля стіни, де й досі міг звиватися лютий дух його пращура. Саме в цьому місці він міг би навіки повернути удачу роду Пацці.

Полювання на іншого серійного убивцю, *Il Mostro*,^[46] спочатку принесло Пацці визнання, а потім випустило воронів клювати йому серце. Той досвід уможливив нове відкриття. Проте завершення справи *Il Mostro* віддавало гірким, мов попіл, присмаком у роті Пацці й схияло до небезпечної гри поза законом.

Il Mostro, Флорентійський монстр, полював на коханців у Тоскані протягом сімнадцяти років у 1980-х і 1990-х. Монстр підкрадався до парочок, поки ті обіймалися в затишних тосканських провулках. Він поклав собі за звичай убивати коханців малокаліберним пістолетом, дбайливо викладати з них натюрморти, прикрашати квітами й оголювати ліву грудь жінки. Його живі картини видавалися на диво знайомими, лишали з відчуттям *déjà vu*.

Монстр також вирізував анатомічні трофеї, крім єдиного випадку, коли стратив парочку довговолосих німців-гомосексуалів, очевидно, помилково.

Громадський тиск на Квестуру щодо затримання *Il Mostro* був дуже сильним і посунув із роботи попередника Рінальдо Пацці. Коли Пацці заступив на посаду старшого слідчого, то нагадував людину,

що намагається відбитися від бджіл. Репортери роїлися в його кабінеті, щойно їх туди пускали, а фотографи чатували на віа Дзара за головним офісом Квестури, де він паркував автомобіль.

Туристи, які в той період відвідували Флоренцію, мають пам'ятати розклеєні всюди плакати, з яких позирало єдине око, попереджаючи парочки про Монстра.

Пацці працював мов одержимий.

Він зв'язався з Відділом поведінкової психології американського ФБР, аби там допомогли створити психологічний портрет убивці, і перечитав усю доступну літературу з ефбеєрівських методів профайлінгу. Він ужив превентивних заходів: інколи на затишних вуличках і цвинтарних закутках для побачень збиралося більше поліцейських, аніж коханців, і вони сиділи попарно в автівках. Офіцерів жіночої статі бракувало. За спекотної погоди парочки чоловіків по черзі вдягали перуки, жертвуючи вусами. Пацці сам подав приклад, зголивши власні.

Монстр був обережним. Він убивав, проте не мав потреби вбивати часто.

Пацці помітив, що протягом останніх років траплялися довгі періоди, коли Монстр узагалі ні на кого не нападав – один із них тягнувся цілих вісім років. Пацці вхопився за цей факт. Він методично й клопітливо домагався організаційної допомоги від усіх агенцій, яких тільки міг залякати, конфіскував у племінника комп'ютер, щоб користуватися ним вкупі з єдиною персоналкою Квестури, і таким чином Пацці створив перелік усіх злочинців північної Італії, чиї строки ув'язнення збігалися з періодами бездіяльності серійного вбивці *Il Mostro*. У списку було дев'яносто сім осіб.

Пацці позичив швидкий та зручний, хоч і старий «альфа- ромео GTV», що колись належав ув'язненому банківському грабіжнику, і за місяць намотав на машині понад п'ять тисяч кілометрів, щоб особисто зустрітися з дев'яноста чотирма засудженими та опитати їх. Решта вже померли або були недієздатними.

На місцях злочинів майже не було речових доказів, які допомогли б йому скоротити цей список. Зловмисник не лишав ані тілесних рідин, ані відбитків пальців.

На місці вбивства в Імпрунеті знайшли єдину стріляну гільзу. Патрон центрального запалення 22-го калібру «вінчестер-вестерн» із вм'ятинами від екстрактора, що виникають від самозарядного пістолета «кольт», можливо, типу «вудсмен».

Після скоєння всіх злочинів лишалися кулі 22-го калібру з тієї самої зброї. На кулях не було насічок від глушника, проте його використання не можна було виключати.

Пацці, як справжній Пацці, передусім був амбітним, а ще мав молодую гарненьку дружину, у якої дзьобик не затулявся ні на мить. Клопоту стерли дванадцять фунтів^[47] із його худорлявої статури. Молодші працівники Квестури потайки відмічали його подібність до мультиплікаційного персонажу Вайла І. Койота.^[48]

Якісь молоді розумаки встановили на комп'ютер Квестури програму, що трансформувала обличчя Трьох Тенорів^[49] на віслюка, свиню та цапа, і Пацці хвилинами вдивлявся в одну з метаморфоз і відчував, як його власне обличчя набуває подоби віслюка.

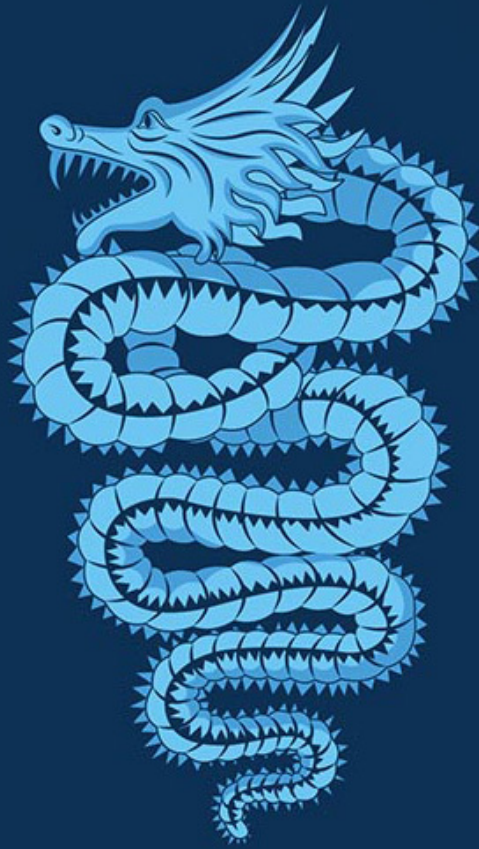
Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

ТОМАС ГАРРИС

ГАННІБАЛ

ТИ ВВАЖАЄШ СЕБЕ МИСЛИВЦЕМ,
АЛЕ ВІН ЗНАЄ, ЩО ТИ – ЖЕРТВА

Примечания

1

Корейський релігійний лідер і громадський діяч, засновник «Церкви об'єднання». (Тут і далі прим. перекл.)

[Повернутися](#)

2

SWAT (special weapons assault team – «штурмова група зі спеціальним озброєнням» або special weapons and tactics – «спеціальне озброєння й тактика») – спецзагони в США, які використовують під час складних операцій, що виходять за рамки можливостей звичайних поліцейських. Назва вимовляється як суцільне слово, на відміну від більшості англійських абревіатур, які читаються по літерах.

[Повернутися](#)

3

≈ 68 кг.

[Повернутися](#)

4

Район у Вашингтоні, де розташовувався місцевий польовий офіс ФБР.

[Повернутися](#)

5

Представник правоохоронних органів у США на кшталт помічника шерифа чи судового пристава.

[Повернутися](#)

6

Категорія вогнепальної зброї в США, до якої належать кулемети, гвинтівки, глушники й вибухові пристрої.

[Повернутися](#)

7

Кобура у вигляді петлі.

[Повернутися](#)

8

Annie Oakley (1860–1926) – американська жінка-стрілець, брала участь у виставах Баффало Білла.

[Повернутися](#)

9

«Avon» – марка американської штурмової зброї, як пояснюється нижче, а також косметична фірма. Існує старий рекламний ролик цієї косметики, де звучить пісня «Avon calling»: привітна панянка дзвонить у двері до чергової жінки, щоб зробити з неї чарівну красуню, на кшталт нашої реклами «Ми йдемо до вас!».

[Повернутися](#)

10

Питання «Почім рибка?» ставлять повіям або наркоторгівцям (амер. сленг).

[Повернутися](#)

11

Сімабуе (1240 – після 1302) – італійський живописець, передвісник Відродження, створював для храмів фрески, мозаїки, ікони.

[Повернутися](#)

12

Ідеться про так звану стрілянину 1992 року в місцевості Рубі-Рідж, у результаті якої загинули федеральний маршал і два заручники.

[Повернутися](#)

13

Облога агентами ФБР маєтку Маунт-Кармел, у результаті якої загинуло 76 осіб з релігійної групи «Гілка Давида», у тому числі понад 20 дітей і дві вагітні жінки.

[Повернутися](#)

14

Програма запобігання насильницьким злочинам, англ. VICAP.

[Повернутися](#)

15

Двайт Ейзенгауер – 34-й президент США; Омар Бредлі – генерал Армії США в часи Другої світової війни, товаришував з Ейзенгауером; Джордж Паттон – американський генерал, командував нормандською операцією під час Другої світової війни.

[Повернутися](#)

16

Реконструкція – процес реінтеграції переможених у Громадянській війні південних штатів у державу США, перебудова системи з рабовласницької на вільну. Відбувалась у 60 – 70-х роках XIX століття.

[Повернутися](#)

17

Cracker – біле прісне галетне печиво; redneck – дослівно «червона шия» (від роботи в полі).

[Повернутися](#)

18

Ідеться про вагомні епізоди Громадянської війни в США (початок 1860-х років).

[Повернутися](#)

19

Пластична вибухова речовина, поширена в США.

[Повернутися](#)

20

Англійською звучить як «Fidelity, Bravery, Integrity» й утворює аббревіатуру FBI = ФБР.

[Повернутися](#)

21

Mary Surratt (1823–1865) – власниця пансіону, одна зі звинувачених у вбивстві Лінкольна.

[Повернутися](#)

22

Марка професійної звукозаписувальної апаратури.

[Повернутися](#)

23

Докладний звіт ФБР про всі дії агентів під час операцій.

[Повернутися](#)

24

Часто так називають понівечені вуха в боксерів.

[Повернутися](#)

25

У 1905 році в Пекіні методом лінчування стратили чоловіка на ім'я Фу Чу Лі, який убив китайського принца. Увесь процес ретельно

задокументував фотограф Жорж Батай.

[Повернутися](#)

26

Розділ Загального закону про боротьбу зі злочинністю, у якому наведено умови дозволу на прослуховування.

[Повернутися](#)

27

Stanford White (1853–1906) – відомий американський архітектор, автор дизайну арки Вашингтона.

[Повернутися](#)

28

≈ 2,5 см.

[Повернутися](#)

29

James Neville Mason (1909–1984) – британський та голівудський актор («Лоліта», «Юлій Цезар»).

[Повернутися](#)

30

Ампула з наркотичним препаратом, що загострює почуття під час статевого акту, часто використовувалась гомосексуалами.

[Повернутися](#)

31

Марка порошкових напоїв.

[Повернутися](#)

32

≈ 1,8 м.

[Повернутися](#)

33

Snuff-queen – перифраз на позначення повії.

[Повернутися](#)

34

≈ 2,5 м.

[Повернутися](#)

35

G-9, S-9 – штабний офіцер, керівник органів військово-цивільного адміністрування, який займається узгодженням операцій між військовим командуванням і цивільним населенням. G-9, S-9 – штабний офіцер, керівник органів військово-цивільного адміністрування, який займається узгодженням операцій між військовим командуванням і цивільним населенням.

[Повернутися](#)

36

Правило Міранди, згідно з яким підозрюваному під час арешту треба зачитати права.

[Повернутися](#)

37

Jan Vermeer van Delft (1632–1675) – один із найвизначніших живописців золоті доби голландського мистецтва.

[Повернутися](#)

38

Відсутній (*лат.*).

[Повернутися](#)

39

«O little town of Bethlehem, how still we see thee lie» – церковний гімн, написаний 1868 року.

[Повернутися](#)

40

4-H Club – глобальна мережа організацій, у яких молоді допомагають розвинути громадянську свідомість, лідерські здібності, відповідальність тощо; назва походить від напрямків розвитку особистості «head, hearts, hands, health» (голова, серця, руки, здоров'я).

[Повернутися](#)

41

– Що таке? У чому річ? – Увімкни світло, ідіоте. (*Итал.*)

[Повернутися](#)

42

– Слухаю, хто то? Хто говорить? (*Итал.*)

[Повернутися](#)

43

RAI – Radiotelevisione Italiana – громадська телерадіокомпанія в Італії.

[Повернутися](#)

44

Лоджія Ланчі – будівля на площі Синьорії у Флоренції, поблизу галереї Уффіці.

[Повернутися](#)

45

Girolamo Savonarola (1452–1498) – флорентійський поет, монах-домініканець, у 1494 році за підтримки Франції заснував Флорентійську теократичну республіку.

[Повернутися](#)

46

Прізвисько реального, проте, ймовірно, так і не впійманого серійного вбивці.

[Повернутися](#)

47

≈ 5,5 кг.

[Повернутися](#)

48

Wile E. Coyote – койот із мультфільмів «Looney Tunes», який вічно ганяється за пташкою-припутнем і не може її впіймати.

[Повернутися](#)

49

Ідеться про Хосе Каррераса, Пласідо Домінго й Лучано Паваротті.

[Повернутися](#)